ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية - المديرة المسؤولة: إلچا دروپشيان

1000 Լ.Ո. 71ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 174 (19474) ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1996 10 ԷՋ

ՉԻԼԷՐ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏԷ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԸ...

Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Թանսու Չիլէր երէկ ՄԱԿի ասպիրանը բեմ ընտրեց Յունաստանի դէմ քննադատական արշաւի մը:

Նիւ Եորքէն հեռագրալուրով մը, «*Ռէօթըր*» կը յայտնէ, որ Չիլէր ՄԱԿի բեմէն յայտարարած է, որ Անգարա - Աթէնք յարաբերութեանց բարելաւման յոյս չկայ, որովհետեւ Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարը կը քննադատէ Թուրքիան: Յոյն նախարարը ըսած էր, որ Թուրքիան կ'ոտնակոխէ միջազգային օրէնքը եւ յարուածութիւն կը հրահրէ...

(ՌԷՕԹԸՐ)

70 ՋՈՀ ԵՒ ՍՊԱՆԵԱԼ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 30 (ՌԷՈԹԸՐ).- Պաղեստինցիներուն եւ իսրայէլեան բանակին միջեւ անցեալ շաբաթ ծայր տուած բախումներուն զոհերուն եւ սպանեալներուն թիւը երկուշաբթի օր բարձրացաւ 70ի, երբ անցեալ Հինգշաբթի, Կազայի մէջ վիրաւորուած իսրայէլացի զինուոր մը մեռաւ:

Այսպէսով, իսրայէլեան բանակը տուած կ'ըլլայ 15 սպանեալ, իսկ պաղեստինցիք տուած են 55 զոհ:

ՊՈՒԷՅՋ *ՄԱԿԻ* ԲԵՄԷՆ ՊԻՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ՀԱԲԱԻԻ ԴԱՏԸ

Պէյրութեան կարգ մը դէտեր եւ կառավարական չրջանակներ երէկ մտավախութիւն յայտնեցին, որ Ուաշինկթընի մէջ այսօր տեղի ունեցող միջին արեւելեան գառակողմանի գերաստիճանը (Քլինթըն - Նեթանիահու - Հիւսէյն թագաւոր - Արաֆաթ) պիտի խլէ բոլոր լուսարձակները եւ ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովի ամպիոնէն արտաքին գործոց նախարար Ֆարէս Պուէյդի արձակելիք կոչն ու ահազանգը պիտի չունենայ Լիբանանի ակնկալած ազդեցութիւնը:

Արդարեւ, Պուէյդ այսօր Լիբանանի դատը պիտի ներկայացնէ ՄԱԿի ամպիոնէն, լուսարձակի տակ առնելով Ապրիլեան գինադուլը խախտելու եւ իր պատասխանատուութիւններէն խուսափելու Իսրայէլի «քաղաքականութիւնը»: Երկ, Լիբանանի դիւանագիտութեան պետը, արաբական ընտանիքի այլ անդամներու հետ, Նիւ Եորքի մէջ բազմակողմանի բանակցութիւններու լրջած չր մէկ կողմէ՝ Հարաւի ու միւս կողմէ՝ պաղեստինեան չրջաններու մէջ Իսրայէլի բռնարարքներուն դէմ դիւանագիտական արշաւի մը ծիրին մէջ:

Պուէյդ դարձաւ մէկ անդամը նաեւ Սուրիան, Ալճերիան, Պաղեստինն ու Մ. Գ. Խորհուրդի անդամները ընդգրկող յանձնախումբի մը, որ պիտի հետապնդէ Իսրայէլի դէմ արդարութեան պայքար մղող պաղեստինցիներուն պահանջները:

Մամլոյ յայտարարութեան մը մէջ, Պուէյդ մտավախութիւն յայտնեց, որ Ուաշինկթընի այսօրուան գերաստիճանին մասնակցելու Եասէր Արաֆաթի քայլը անուղղակի կերպով բարի վարուց վկայագիր մը դառնայ Իսրայէլի վարչապետին համար, որ կը փորձէ պաղեստինեան արդար գայրոյթին պատճառով իր մատնուած նեղ կացութենէն դուրս գալ այս գերաստիճանին ձամբով:

Արաբական դէտեր ըսին, որ Ուաշինկթընի գերաստիճանէն Մուպարաքի եւ անոր ոեւէ ներկայացուցիչին բացակայութիւնը ցուցանիշ է այն խոր տարակարծութեանց, որ վերջին քանի մը օրերուն արտայայտուեցաւ Իսրայէլի ուղղուած եգիպտական սուր սլաքներով:

ՌԷՕԹԸՐ» Կ'ԱՐՁԱՆԱԳՐԷ ԴԻՒԱՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ.

Լ. ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ ԿԸ ՇԱՀԱԳՈՐԾԷ ԸՆԴԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՋԼԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

- *ԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՆՈՐ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ... ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ*

Հայաստանի նախագահական ընտրութիւններուն եւ անոնց հետեւած վարգացումներուն մասին, իւրաքանչիւր օրուան հետ հասնող միջազգային լրատու գործակալութեանց եւ Երեւանեան աղբիւրներու հեռագրալուրերը պարզապէս աւելի եւս «կը պայծառացնեն» խարդախութիւններու տարողութեան պատկերը, հաստատելով այն մտահոգութիւնները, թէ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի վերընտրութեան պարտադրանքը Հայաստանի մէջ ստեղծած է Քա. Կէ. Պէ.ական տրամադրանաբանութեամբ բռնատիրութիւն մը, որուն գլխաւոր թիրախներն են ընդդիմադիր բոլոր հոսանքները՝ իրենց ղեկավարներով ու մամուլով: Աւելին, իշխանաւոր խմբակը քուէարկութեան խարդախումին մասին կը կատարէ վրան բաց այնպիսի խոստովանութիւններ, որոնք շուքի մէջ կը ձգեն Կեդրոնական Ընտրական Յանձնախումբին անդամներու բացայայտումները: Այս իմաստով, վինուորական ուժերու «քուէարկութեան» մասին կատարուած յայտարարութիւնը մեկնաբանութեան չի կարօտիր եւ կը հաստատէ «*Ռէօթըր*»ի կողմէ մէջբերուած դէտի մը այն ակնկալութիւնը, թէ խարդախութիւնները ապդա՛ծ են ընտրութեանց արդիւնքին վրայ...

«ՌԷՕԹԸՐ»Ի ՎԿԱՅՈՒԹԵԱՄԲ

Երեւանէն տրուած հեռագրալուրով մը, «Ռէօթըր»ի թղթակից Լօրընս Շիթց երէկ լուսարձակի տակ առաւ քաղաքական իրդդիմադիրներուն դէմ նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի չղթայազերծած հալածանքները եւ անցեալ չարթուան դէպքերը այդ նպատակին համար օգտագործելու անոր ընթացքը:

Անցեալ չարաթ վերընտրուած Լեւոն Տէր Պետրոսեան վերջին պահուն դէպքերը կ'օգտագործէ իր քաղաքական ընդդիմադիրները բանտարկելու եւ այլախոհութիւնը ջնջելու համար, կը գրէ թղթակիցը, իր տեղեկութիւնները քաղելով Երեւանի մէջ գործող օտար դիւանագէտներէ:

Դիւանագէտներուն հասած տեղեկութեանց համաձայն, անցեալ Ձորեքշարթիի դէպքերէն ի վեր, ձերբակալուած են մօտաւորապէս 250 ընդդիմադիրներ, որոնցմէ մաս մը ոչ մէկ կապ ունէր բողոքի ցոյցին հետ: Այլ ընդդիմադիրներ պահուըտելու ընտրանքին դիմած են:

Հայաստանի ներքին գործոց նախարարութիւնը չէ մեկնարանած այս լուրերը, իսկ գլխաւոր դատախազ Սուրէն Կէօգալեան ըսած է, թէ ինքնուրոյն չունի գանգուածային ձերբակալումներու մասին: «Մենք միայն ձերբակալման 9 հրաման արձակած ենք», ըսած է ան:

Յիշեցնելէ ետք, որ Լ. Տէր Պետրոսեան Կիրակի օր յաղթական հռչակուած էր մօտաւորապէս 51.8 առ հարիւրով, «Ռէօթըր» կը նշէ, որ այս համեմատութիւնը ճիշդ այդքան է, որ անոր առիթ կու տայ խուսափիլ ընտրութեան երկրորդ հանգրուանէն, ուր պիտի մրցէր Վագգէն Մանուկեանի դէմ: Ան նաեւ կը յիշեցնէ, որ միջազգային դէտեր նկատած էին անկանոնութիւնները, որոնք «կրնան ազդեցութիւն ունեցած րլլալ ընտրութեանց արդիւնքին վրայ, ինչպէս Լեւոն Տէր Պետրոսեանի», մանաւանդ, որ Վ. Մանուկեան կը պնդէ թէ նախագահ կեղծած է ընտրութիւնները:

Արեւմուտքի դիւանագէտ մը ըսած է, որ «նկատառելի թիւով մարդիկ» բանտարկուած են: Ան ըսած է, որ այս տեղեկութիւնները մտահոգիչ են եւ անոնց մասին բացատրութիւն պիտի պահանջուի կառավարութենէն:

Բազմաթիւ դիւանագէտներ ըսած են, որ կառավարութիւնը յայտնապէս միտումնաւոր կերպով թոյլ տուած է, որ բողոքի ցոյցը դուրս գայ հակակշիռէ, որպէսզի ճնշէ ընդդիմադիրները եւ խուսափի քուէահամարը կրկնելու անոնց պահանջէն:

«Ռէօթըր» կը հաստատէ, որ ընդդիմադիր առնուազն 2 կուսակցութիւններու Ա.Ժ.Մ.ի եւ Ա.Ի.Մ.ի կեդրոնները փակուած կը մնան եւ դրուած են կառավարական ուժերու հսկողութեան տակ: Ան նաեւ կը յիշեցնէ, որ այդ կեդրոններուն փակման օրը, «Ռէօթըր»ի թղթակիցը ականատես եղած էր առնուազն 10 պաշտօնեաներու ծեծուելուն եւ ոստիկանական ինքնաշարժ բարձրացուելուն:

Վերջապէս, «Ռէօթըր» կը յայտնէ, որ Ա.Ի.Մ.ի անդամ Արամազդ Զաքարեան այժմ հիւանդանոց է եւ յայտնած է, որ 2 օր մնացած է կայանքի տակ եւ խոշտանգուելու հետեւանքով հասած է հիւանդանոց: «Ա.Ի.Մ.ի կեդրոնին առջեւէն կ'անցնէի, ներս մտայ, յանկարծ վրաս յարձակեցան ամէն կողմէ եւ սկսան հարուածել բունկքով ու բիրերով», ըսած է Զաքարեան, որուն գանկը ճաթած է, կրծոսկրը կոտրուած է եւ դէմքը վիրաւորուած: Ան ծեծուած է նաեւ ոստիկանատան մէջ: 2 օր ետք ան ազատ ձգուած է եւ բարեկամներ գինք հիւանդանոց տարած են: Ներքին գործոց նախարարութիւնը որեւէ մեկնարանութիւն չէ կատարած անոր պարագային մասին:

10

ՄՈՒՊԱՐԱՔ ԿԸ ԲԱՑԱԿԱՅԻ ԳԵՐԱՍՏԻՃԱՆԷՆ

ԱՐԱՖԱԹ ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ Կ'ԵՐԹԱՅ «ԲԱՆ ՄԸ ՇԱՐԺԵԼՈՒ» ՅՈՅՍՈՎ

Երէկ ուշ գիշերին հաղորդուած տեղեկութիւնները եկան հաստատելու, որ նախագահ Քլինթընի հրաւէրով նախատեսուած Ուաշինկթընի գերաստիճանը տեղի պիտի ունենայ այսօր, հակառակ անոր, որ օրուան ընթացքին տեղի ունեցած արագ վարգացումները պահ մը ստեղծած էին այն տպաւորութիւնը, թէ գերաստիճանը պիտի յետաձգուի:

Արդարեւ, Եասէր Արաֆաթ երէկ Եգիպտոս այցելեց եւ նախագահ Մուպարաքի ձայնակցեցաւ գերաստիճանի յետաձգման կոչին մէջ, սակայն աւելի ուշ, եւրոպացի նախարարներու հետ տեսակցելէ ետք, ըսաւ, որ որոշած է Ուաշինկթընն երթալ «բան մը շարժելու» յոյսով: Ֆարուք Քատտումի Նիւ Եորքի մէջ ըսած էր, որ պաղեստինեան կողմը յստակ օրակարգ մը պահանջած է եւ միայն այցելութեան նպատակով պիտի չերթայ Ուաշինկթընէ: Մինչ այդ, Եգիպտոս յայտարարեց, որ պիտի չմասնակցի Ուաշինկթընի գերաստիճանին:

Իսրայէլի վարչապետ Պենիամին Նեթանիահու երէկ ճամբայ ելաւ դէպի Ուաշինկթըն՝ մասնակցելու համար Իսրայէլ - ՊԱԿ գերաստիճանի մը, որ յայտնապէս պիտի յետաձգուի, որովհետեւ պաղեստինցիներն ու Եգիպտոս տակաւին մասնակցելու հաւանութիւն չեն տուած եւ կ'առաջարկեն անոր յետաձգումը:

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութիւնը կը հաւաստէ, որ Եասէր Արաֆաթ պիտի մասնակցի Միջին Արեւելքի գերաստիճանին, որ Ուաշինկթընի մէջ նախատեսուած է այսօր եւ վաղը: Իսրայէլի եւ պաղեստինցիներուն կողքին, Ուաշինկթըն հրաւէր ուղղած է նաեւ Յորդանանի Հիւսէյն թագաւորին եւ Եգիպտոսի նախագահ Հիւսնի Մուպարաքին:

Նեթանիահու ընդառաջած է հրաւէրին, իսկ արաբներէն ցարդ միայն Հիւսէյն թագաւոր հաւանութիւն տուած է եւ ճամբայ ելած Ուաշինկթըն: Հրաւէրը ընդունելէ ետք, Հիւսէյն թագաւոր կապի մէջ մտած է Մուպարաքի եւ Արաֆաթի հետ, որպէսզի միացեալ տեսակէտի մը չուրջ համաձայնութիւն գոյացնեն:

ԱՐԱՖԱԹ ԵՒ ՄՈՒՊԱՐԱՔ ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԵՆ

Եգիպտոսի եւ պաղեստինեան իշխանութեան ղեկավարները նախագահ Պիլ Քլինթընէն պահանջեցին յետաձգել այսօրուան համար ծրագրուած գերաստիճանը:

Գերաստիճանին մասնակցելու հրաւէրները ստանալէ ետք, Մուպարաք եւ Արաֆաթ երէկ տեսակցութիւն ունեցան Եգիպտոսի Պուրկըլ Արապ քաղաքին մէջ: Արար դիւանագէտներ կ'ըսեն, որ Մուպարաք եւ Արաֆաթ կը պահանջեն, որ գերաստիճանը յետաձգուի, որովհետեւ կ'ուզեն երաշխիք ստանալ, թէ այս հանդիպումը պիտի երաշխաւորէ պաղեստինցիներուն իրաւունքներուն պաշտպանութիւնը եւ Իսրայէլի յանձնառութիւնը անոնց հանդէպ: Հետեւաբար, աւելի յարմար պիտի րլլայ, եթէ գերաստիճանը յետաձգուի:

Արաբ դիւանագէտ մը ըսաւ, որ Մուպարաք կ'ուզէ յստակ ծրագիր մը տեսնել Իսրայէլի կողմէ, ինչպէս նաեւ ուզեր մասնակցիլ ձախող գերաստիճանի մը: Մուպարաք նոյնպէս սառն վերաբերում ունեցաւ գերաստիճանին գաղափարին հանդէպ, որովհետեւ ան կը կասկածի որ Քլինթըն եւ Նեթանիահու արարներուն հաստատ երաշխիքներ տան, կամ Իսրայէլ յարգ նախապէս ստորագրուած համաձայնագիրները:

Մուպարաքի եւ Արաֆաթի կեցուածքը ձեւով մը ըմբոստութիւն է Ուաշինկթընի դիւանագիտութեան դէմ, որուն նախաձեռնութիւններուն միշտ ալ ընդառաջած են արարները: Այս կեցուածքը նաեւ ցոյց կու տայ, թէ արարները հիասթափուած են ամերիկեան քաղաքականութենէն, կ'ըսեն դէտերը:

ԱՆՏԵՍՈՒԱԾ ԵՒՐՈՊԱՆ ԿԸ ՅԻՇԵՑՆԷ...

Եւրոպական Միութիւնը, բարկացած որ Ուաշինկթընի կողմէ մեկուսացուած է արաբեւիսրայէլեան գերաստիճանէ մը, երէկ հանդիպումի հրաւիրեց Արաֆաթը, որպէսզի Ուաշինկթընն մեկնելէն առաջ տեսակցութիւն ունենայ Միութեան արտաքին գործոց նախարարներուն հետ:

Քլինթըն գերաստիճանէն դուրս ձգեց եւրոպացիները, մինչդեռ Ֆրանսա ճիգ կը թափէ աւելի ցայտուն դերակատարութիւն ունենալու համար Միջին Արեւելքի մէջ: Ուաշինկթընի այս կեցուածքը դժգոհ ձգեց Եւրոպայի գլխաւոր պետութիւնները, որոնք կը

8

ՓԼԱՊՈՒՂԻՆ ՀԱՐՑՈՎ

«ՇԻՆ ՊԷԹ» ԿԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻ ԹԷ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ ՍԽԱԼ ԷԻՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 30 (ՌԷՕԹԸՐ).- Իսրայէլի «Շին Պէթ» գաղտնի ոստիկանութեան պետը Երկուշաբթի օր ընդունեց, որ իր ուժերը ձախողած են, որովհետեւ չեն կրցած նախատեսել Երուսաղէմի փապուղիին պատճառած բախումներուն տարողութիւնը:

Խորհրդարանի ընդդիմադիր ճակատը քննիչ յանձնախումբի մը նշանակումը պահանջեց քննութիւն բանալու համար այն որոշումին մասին, որ արիւնալի բախումներ եւ 55 պաղեստինցի ու 14 իսրայէլացի գոհ պատճառեց:

«Շին Պէթ»ի պետ Ամի Այալոն խոստովանեցաւ, որ իր ոստիկան ուժերը սխալ կործած են:

2

ԱԿՆԱՐԿ

ՅԱՂԹԱՆԱ՞Կ...

Աւելի քան տարի մը առաջ, Հայաստանի երեսփոխանական ընտրութիւններուն հետեւող միջազգային դէտերը հրապարակեցին իրենց «օձիքը փրկող» բանաձեւ մը, «ընտրութիւնները ազատ էին, բայց անարդար»: Արդիւնքը եղաւ անարդար, այսինքն՝ ժողովուրդը արդարօրէն չներկայացնող, միակողմանի խորհրդարան մը, որուն «հովանիին» տակ, Հայաստան 10 օր առաջ ունեցաւ նախագահական իր առաջին ուղղակի ընտրութիւնները:

Այս անգամ, միջազգային դէտերուն «գիւտը» չէր կրնար ոեւէ մեկը խաբել, մանաւանդ որ լուրեր սպրդեցան, թէ նախագահին խորհրդականը խորհուրդ տուած է նաեւ դէտերուն, որ իշխանութիւններուն ուղղուելիք քննադատութիւնները ըլլան մեղմ, որովհետեւ այլապէս, քաղաքացիական պատերազմ կրնայ ծագիլ: Եւ բարեմի՛տ դէտերը, զեղծումներու եւ օրէնքի խախտումի ամբողջ շարք մը թուելէ ետք, կը յանգէին մեղմ եզրակացութեան մը. «Խախտումները չեն կրնար ազդեցութիւն ունենալ ընտրութեանց ելքին վրայ»: Անոնք կ'ուզէին իրենց խիղճը հանգիստ պահել ... քաղաքացիական պատերազմի պատճառ չդառնալով:

Սա այն օրերուն, երբ նախագահին ու Հ.Հ.Շ.ի պատասխանատուները մրցակցութեան ելած էին, յայտարարելու համար որ Լ. Տէր Պետրոսեան ունի քուէներուն 55էն 57 առ հարիւրը եւ թէ նախագահը ասիկա կը նկատէ «մեծ յաղթանակ»: Յետոյ, քուէահամարի իրերայաջորդ օրերուն, «սակարկը» սկսաւ անկում արձանագրել եւ ի վերջոյ, Լ. Տէր Պետրոսեան յաղթական հռչակուեցաւ 51.75 առ հարիւրով: Դէտ մը այս առիթով լուռ զղջում արտայայտեց «*Ռէօթըր*»ի թղթակիցին ըսելով, որ եթէ Լ. Տէր Պետրոսեան հազիւ 20 հազար քուէով կտրած է 50 առ հարիւրի ճակատագրական սահմանը, նկատուած զեղծումները արհամարհելի չեն:

Դէտերը ձգենք իրենց գործին եւ իղձին հետ, եւ մենք նկատի ունենանք չոր արդիւնքները, այնպէս, ինչպէս ներկայացուեցան զեղծումներու պատկերին բեմադարձակին վրայ:

... Լ. Տէր Պետրոսեան նախորդ ընտրութիւնները «շահած» էր աւելի քան 83 առ հարիւրով: 5 տարի ետք, աւելի քան 30 կէտի անկումը երկար մեկնաբանութեան չի կարօտիր, թէ «մեծ յաղթանակ»ը ի նչ տարողութիւն ունի: Իսկ եթէ նկատի ունենանք, որ ան Կեդրոնական Ընտրական Յանձնախումբին կողմէ ընտրութեանց երկրորդ փուլէն կը փրկուի շուրջ 20 հազար քուէով, միաժամանակ մտաբերելով, թէ դէտերուն նկատած խախտումներուն շարքին էին ոստիկաններու գունդ-գունդ եւ մեկէ աւելի քուէարկելու փաստը, առանց մոռնալու դէտերուն այն հաստատումը, թէ նկատուած բազմապիսի զեղծումներուն ու խախտումներուն մեծագոյն բաժինը կատարուած են Լ. Տէր Պետրոսեանի մարդոց կողմէ, արդէն հասկնալի կը դառնայ, թէ Կ.Ը.Յ. ինչո՛ւ մեկ շաբաթ ժամանակ վատնած է 50 առ հարիւրի ճակատագրական սահմանը, նկատի ունենալով, որ ան ետք ալ ամէն ինչ պիտի կարենար կարգադրել:

Ս. Մ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կոչ կ'ընենք օտարահպատակ մեր այն հայորդիներուն, որոնք երկրորդ առիթով դիմում ներկայացուցած էին լիբանանահպատակութեան, ներկայանալու Ազգ. Առաջնորդարան, ստանալու համար Առաջնորդարանի կողմէ ճշդուած իրենց թիւերը, թղթածրարներու համապատասխան վճարման ստացագիրով:

Յայտնենք, որ այս թիւերը կապ չունին պետութեան կողմէ յառաջիկային տրուելիք թիւերուն հետ:

Աշխատանքներու կանոնաւոր ընթացքին համար, Առաջնորդարան ներկայացողները պիտի ընդունուին ըստ տարաբերեալ այբուբենական կարգի:

ՇԻՆ.ՍԱՏ, ՏԱՏ, ԹԱՀ.ՓԷ,ՂԱՅՆ, ԱՅՆ եւ ԳԱՓ տառերով սկսող մականուները ներկայանան Երեքշաբթի 1, Ձորեքշաբթի 2 եւ Հինգշաբթի 3 Հոկտեմբերին, ժամը 9են 13, Ազգ. Առաջնորդարանին կից գտնուող սրահը:

Ձորեքշաբթի, 2 Հոկտեմբերէն ետք, այս աշխատանքները պիտի կատարուին կէսօրէ ետք ժամը 3էն վերջ:

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՄԱՆՕԹ.- 1.- Կը խնդրուի ներկայացողներէն իրենց հետ ունենալ անձնաթուղթի լուսապատճէնը. իսկ եթէ փոխանորդաբար պիտի ներկայանան փոխանորդին եւ հպատակութեան դիմում կատարողին անձնաթուղթի լուսապատճէնը:

2.- Ազգայիներէն կը խնդրուի յարգել վերոյիշեալ պայմանաժամը: Բոլոր անոնք, որոնք, կ'անտեսեն այս պայմանաժամը, հետագային իրենք պիտի կրեն որեւէ սխալի պատասխանատուութիւնը:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՉԷ ՄՈՌՑԱԾ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԱՄՍԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԸ

Կ՚ԸՍԷ ՂԱՆԷՄ

Կրթական նախարար Ռոպէր Ղանէմ երէկ վստահեցուց, որ կառավարութիւնը մոռցութեան չէ մատնած ուսուցիչներու ամսականներու յաւելման հարցը։ Ղանէմ հաղորդեց, որ վարչապետ Ռաֆիք Հարիրիի թելադրանքով, նախարարութիւնը սկսած է անհրաժեշտ հաշիւները կատարել՝ մօտ ապագային գործադրութեան դնելու համար յաւելման օրէնքը։

Անդրադառնալով կրթական այլ հարցերու, Ղանէմ ըսաւ, որ նախարարութիւնը սկսած է քննարկել այն դպրոցներու պարագան, որոնք կը փափաքին իրենց ծրագիրներուն մէջ ֆրանսերէնը փոխարինել անգլերէնով, իրրեւ օտար լեզու։ Նախարարը հաղորդեց, որ այս փափաքը ունեցող դպրոցները բազմաթիւ են յատկապէս Պեքաայի, Հարաւի եւ Պէյրութի մէջ։ Այս հարցը երէկ քննարկման առարկայ դարձաւ Ղանէմի եւ կրթական հարցերու երեսփոխանական յանձնախումբի նախագահ Պահիա Հարիրիի միջեւ։

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԵՆ

Ուսուցիչներու սենտիքան գգուշացուց, որ եթէ կառավարութիւնը չարունակէ ձգձգել ամսականներու յաւելման օրէնքի գործադրութիւնը, ուսուցիչները կրնան դիմել բողոքի ժխտական քայլերու։ Սենտիքայի բանբերը ըսաւ, որ կրթական տարեշրջանի սեմին, ուսուցիչները չեն ուզեր որեւէ խանգարող քայլի դիմել, սակայն ատիկա յաւելեալ պատճառ մը պէտք է ըլլայ կառավարութեան համար, որպէսզի գործադրէ իր տուած խոստումները։

ՀԸԲԱՈՒԻ - ՀԱՐԻՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԻՍՐԱՅԷԼ - ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԵԱՆՑ ՇՈՒՐՋ

Վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի երէկ այցելեց նախագահ Իլիաս Հրբաուիի եւ անոր հետ քննարկեց Միջին Արեւելքի մէջ ստեղծուած քաղաքական կացութիւնը՝ Պաղեստինի մէջ արձանագրուած բռնութեան վերջին դէպքերուն լոյսին տակ։ Հարիրի Հրբաուիի փոխանցեց նաեւ Փարիզի մէջ Ֆրանսայի նախագահ Ժաք Շիրաքի հետ իր ունեցած տեսակցութեան արդիւնքները։

Պաապտայի Պալատէն դուրս գալու պահուն, վարչապետը անգամ մը եւս անհաւանական համարեց իսրայէլեան գինուորական գործողութիւն մը Լիբանանի դէմ։

Անդրադառնալով ներքին կացութեան, Հարիրի վստահեցուց, որ բոլոր հարցերուն մասին իր ու նախագահին միջեւ կը տիրէ ամբողջական համաձայնութիւն, այդպէսով հերքելով այն տարաձայնութիւնները, ըստ որոնց տեղեկատուութեան թղթածրարին գծով Հարիրի եւ Հրբաուի ունին չարք մը տարակարծութիւններ։

Վարչապետը հաղորդեց, որ լսատեսողական միջոցներու հարցին մասին խորհրդակցութիւնները պիտի չարունակուին նախագահին եւ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի հետ, յատկապէս Պըրրիի վերջին առաջարկներու լոյսին տակ։

Միջին Արեւելքի կացութեան մասին Հարիրի երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ նաեւ Պէյրութի մօտ Ֆրանսայի դեսպան Ժան Փիեռ Լաֆոնի հետ։

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՍԱԴԻ ՈՒՂԵԳԻՄՈՎ

ՄԵՐԺԵԼ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԵՏ ՄԱՍՆԱԿԻ ՈՐԵՒԷ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

Կ՚ԸՍԷ ՏԱԼԼՈՒԼ

Պաշտպանութեան նախարար Մոհսէն Տալլուլ երէկ ողջունեց Սուրիոյ նախագահ Հաֆէզ Ասատի քաղաքական վերջին յայտարարութիւնները եւ կոչ ուղղեց զանոնք վերածելու նշանախօսքի ամբողջ արաբական աշխարհին համար։

Անդրադառնալով ամերիկեան *Սի.Էն.Էն.* պատկերասփիւռէն սփռուած Ասատի հարցազրոյցին, Տալլուլ շեշտեց, որ Սուրիոյ նախագահը անգամ մը եւս փաստեց, որ Միջին Արեւելքի խաղաղութիւնը իարսխուած կը մնայ «Հող խաղաղութեան փոխարէն» սկզբունքին վրայ։ «Պէտք է հետեւինք նախագահ Ասատի ուղեգիծին, մերժելով իսրայէլական խաղաղութեան տարբերակները, ինչպէս նաեւ Իսրայէլի հետ անջատ համաձայնութիւններ կնքելու կործանարար քաղաքականութիւնը», ըսաւ Լիբանանի պաշտպանութեան նախարարը։ «Մեզի համար ընդունելի պիտի ըլլայ միայն այն խաղաղութիւնը, որ կը վերադարձնէ արաբներու իրաւունքները բոլոր մարզերուն մէջ», աւելցուց ան։

ՆԵԹԱՆԻԱՀՈՒ ԿՐԱԿԻ ՀԵՏ ԿԸ ԽԱՂԱՅ

Կ՚ԸՍԷ ԻՐԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆԸ

Պէյրութի մօտ Իրանի դեսպան Հիմայուն Ալիգատ անհաւանական չհամարեց, որ Իսրայէլ նոր յարձակումի մը ձեռնարկէ Լիբանանի վրայ, որպէսզի դուրս գայ Պաղեստինի մէջ իր դիմագրաւած ներքին տագնապէն։

Հանրապետութեան միւֆթիի փոխանորդ շէյխ Մոհամմէտ Ռաշիտ Քապպանիի հետ տեսակցութենէ մը ետք, Ալիգատէ դիտել տուաւ, որ Նեթանիահուի կրնայ դիմել նման յարձակումի մը, պարտադրելու համար նաեւ Միջին Արեւելքի մէջ խաղաղութեան իսրայէլեան նոր տարբերակը։

«Նեթանիահուի քաղաքականութիւնը կրակի հետ խաղալ կը նշանակէ, իսկ չրջանին մէջ անկէ ըխելիք վտանգաւոր գարգացումներու հաւանականութիւնը չատ բարձր է», ըսաւ Իրանի դեսպանը։

Ալիգատէ երէկ նոյն հարցերուն չուրջ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ նաեւ խորհրդարանի փոխնախագահ էլի Ֆրգլիի հետ։

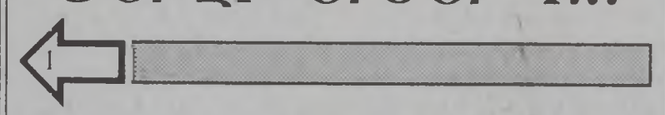
ՅՈՐԴԱՆԱՆ - ԼԻԲԱՆԱՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ՝ ԱՌԱՆՑ ՏՈՒՐՔԻ

Լիբանանի եւ Յորդանանի երկրագործութեան նախարարները՝ Շաուքի Ֆախուրի եւ Մուսթաֆա Շրնկքաթ երէկ ստորագրեցին համաձայնագիր մը, երկրագործական արտադրութիւններու փոխանակման եւ այս մարգին մէջ երկու երկիրներու առեւտրական գործառնութիւնը հաւասարակշռելու վերաբերեալ։

Ըստ համաձայնագիրին, երկու երկիրներուն միջեւ երկրագործական արտադրութիւններու առեւտուրը գերծ պիտի պահուի բոլոր տեսակի տուրքերէ։ Յառաջիկայ ամիս, Լիբանան պիտի սկսի դէպի Յորդանան արտածել խաղող եւ տանձ, իսկ խնձորի արտածումը պիտի սկսի յառաջիկայ տարուան Փետրուարին։

Ֆախուրի եւ Շրնկքաթ գոհունակութիւն արտայայտեցին համաձայնագիրին համար եւ գայն համարեցին օգտակար երկու երկիրներուն համար։

ՅԱՂԹԱՆԱ՞Կ...

ցեց (եւ արիթ տուաւ Զորեքշաբթի գիշերուան ծանօթ դէպքերուն), թուաբանական ինչպիսի հաշիւներու մէջ ընկղմեցաւ, յանգելու համար 51.75 առ հարիւր համեմատութեան...

Աւելի քան յստակ է, որ Լ. Տէր Պետրոսեան չէր կրցած ապահովել Բ. հանգրուանէն խուսափելու համար անհրաժեշտ եղող քուէները (պահ մը չհաւատանք նաեւ ընդդիմադիրներուս այն հաստատումներուն, որ Վ. Մանուկեան շահած էր քուէներուն շուրջ 60 առ հարիւրը)։ Ստեղծուած պայմաններուն մէջ, Բ. հանգրուանը արդէն պարտութիւն էր Լ. Տէր Պետրոսեանի համար։ Հետեւաբար, պէտք էր միջանկեալ պահը օգտագործել, ժողովուրդն ու աշխարհը զբաղեցնել Զորեքշաբթի գիշերուան դէպքերուն «դրամագլուխ»ով, անգամ մը եւս հրապարակ նետելով «յեղաշրջում պիտի ընէին» մաշած նշանախօսքը (որ 1992ի ամառէն ի վեր արդէն քանի մը անգամ անհիմն ու անտեղի կերպով գործածուած է) եւ յաղթական ներկայանալ, հոգ չէ թէ փոքր առաւելութեամբ մը։

Ատկէ անդին, վարչախումբը գիտէ թէ ինչպէս պիտի վարուի ընդդիմադրութեան ու իրեն քուէ չտուող ժողովուրդին հետ։ Գիտէ որովհետեւ բռնատիրութեան գիւտը ինք չ՚ըներ, այլ ժամանակակից պատմութիւնը հարուստ է բռնատիրական կարգերու օրինակներով։

Չենք ուզեր օրինակներ բերել, բայց ընդդիմադիրներու դէմ ծայր տուած հալածանքները, երեսփոխանական անձեռնմխելիութիւնը քանի մը վայրկեանի մէջ խլելու, զանոնք ձերբակալելու. ընդդիմադիրներ ծեծի ու բանտային խոշտանգումի ենթարկելու փաստերը միայն դառն ու ծանր յիշատակներ կ՚արթնցնեն։

Իսկ բռնատիրութենէն վախնա՞ը...։

ՀԱՄԱԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻ ՊԻՏԻ ԴԻՄԷ

«Ռիվիերա» պանդոկին մէջ կատարուած «ազգային հանդիպում»էն ըխած գործադիր յանձնախումբը երէկ սաստկացուց կառավարութեան դէմ պայքարը եւ կոչ ուղղեց գործադուլի եւ ցոյցերու, իրրեւ բողոք յատեսողական միջոցներու մասին կառավարութեան ծանօթ որոշումին դէմ։

Աշխատաւորական Համադաշնակցութեան նախագահ Իլիաս Ապու Ռիզքի նախագահութեամբ տեղի ունեցած ժողովէ մը ետք, յանձնախումբը յայտարարեց, որ բողոքի առաջին քայլը պիտի ձեւնարկուի այս Հինգշաբթի, վարչապետարանին առջեւ տեղի ունենալիք խաղաղ նստացոյցով։ Ապու Ռիզք հաղորդեց, որ «հանդիպում»ին մասնակցած հաստատութիւններուն յղուած է նաեւ գործադուլի եւ ցոյցերու դիմելու առաջարկ մը, որ պիտի քննարկուի անոնց կողմէ։ Ընդհանուր համաձայնութեան պարագային, կը նախատեսուի միօրեայ գործադուլը եւ ցոյցերը կայացնել Հոկտեմբերի 10ին։

Ապու Ռիզք կոչ ուղղեց ժողովուրդին, որպէսզի խուռներամ մասնակցութիւն բերէ բողոքի այս չարժումին «ի խնդիր ազատութեան եւ օրապահիկի հարցի»։

Նշենք, որ յանձնախումբի նիստին մասնակցեցան երեսփոխան Սամիր Աուն, ժողովրդավար-ժողովրդային, «Լիբանանեան Շարժում» եւ Համայնավար կուսակցութիւններու, ինչպէս նաեւ «Հըզպալլա»ի ներկայացուցիչները։ Ներկայ էր նաեւ Միհրան Սեֆէրեան, «Ընդդիմադիր Հնչակեաններ»ու կողմէ։

ՄԻ ԸՆԴՀԱՏՋԷՔ ՔԼԻՆԹԸՆԻ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՒԷՐԻՆ

Կ՚ԸՍԷ ԻՄՄԱՄ ՇԱՄՍԷՏՏԻՆ

Շիիներու համայնքապետ իմամ Մոհամմէտ Մեհտի Շամսէտտին երէկ կոչ ուղղեց արաբ ղեկավարներուն, որպէսզի չրնդառաջեն Ուաշինկթընի մէկ գերատիճան մը գումարելու նախագահ Պիլ Քլինթընի հրաւէրին։

«Ամէն բանէ առաջ, ամերիկացիք պէտք է պահպանեն նուազագոյն առարկայականութիւն՝ կողմերուն միջեւ, ինչպէս նաեւ իրենց վստահելիութիւնը՝ արաբներուն առջեւ», ըսաւ շէյխ Շամսէտտին, պատկերասփռուած հարցազրոյցի մը ընթացքին։

Իմամը դիտել տուաւ, որ Երուսաղէմի մէկ ձեռնարկած իր քայլերով, Իսրայէլ անցաւ սրբապղծութեան բոլոր սահմանները։ «Դիմադրութեան միակ երաշխիքը պաղեստինցիներու ինքնիփատան է, իսկ Եասէր Արաֆաթի վարչամեքենայի պարտականութիւնն է տեղի չտալ Նեթանիահուի ճնշումներուն առջեւ», ըսաւ ան։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԳԵՐԱՍՏԻՃԱՆ

Կը նախատեսուի, որ մօտ օրերուն Տար էլ Ֆաթուայի մէկ գումարուի լիբանանեան համայնքային կրօնական պատասխանատուներու գերատիճան մը, միացեալ կեցուածք մը որդեգրելու համար Երուսաղէմի մէկ իսրայէլի կատարած սրբապղծութիւններուն նկատմամբ։ Գերատիճանի նախապատրաստական աշխատանքներու ծիրին մէկ, միւֆթիի փոխանորդ շէյխ Մոհամմէտ Ռաշիտ Քապպանի երէկ չարք մը հաղորդակցութիւններ հաստատեց համայնքապետերու հետ։

ԱՐՑԱԽԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՆ ՓՈՆՏԻՆ

•Մաքրուհի Քէչէճեանի
մահուան քառասունքին առիթով,
Տէր եւ տիկին Յարութիւն Հալէպլեան 25.000 լ.ո.

«ԱԶԴԱԿԻ»Ի ՓՈՆՏԻՆ

•Դանիէլ Նիկողոսեանի
մահուան քառասունքին առիթով,

Տիկին Հուրի Նիկողոսեան	100.000 լ.ո.
Պլըտեան ընտանիք	25.000 լ.ո.
Սահակեան ընտանիք	25.000 լ.ո.
Տէր եւ տիկին Յակոբ Տէյիրմէճեճեան	10.000 լ.ո.
Տէր եւ տիկին Յարութ Թագաճեան	20 $
Տէր եւ տիկին Պօղոս Պօղոսեան	10 $
Տէր եւ տիկին Քերովբէ Հալաճեան	500 ֆր. ֆրանք

•Վազգէն Էթիէմէզեանի մահուան առիթով,
Տէր եւ տիկին Ժագ Մանտալեան 25.000 լ.ո.

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ԱՅԼ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լիբանանի այս չարաթը տեղեկատուական պիտի ըլլայ։ Նախարարաց խորհուրդը այս Զորեքշաբթի օր պիտի վճռէ աւելախ հարցերը, վերատեսութեան ենթարկելով որոշումները, յատկապէս ինչ կը վերաբերի տեղեկատուական հաստատութիւններու գործունէութիւնը նախկին ձեւով մէկ տարի եւս երկարաձգել։

Հաւանական է նաեւ, որ այս հարցին վճռումը յետաձգուի յառաջիկայ Զորեքշաբթիի, եթէ չրջանային պատկերը պտտոր մնայ, հակառակ արաբ-իսրայէլեան Ուաշինկթընի գերաստիճանին, կամ ալ եթէ դժուար ըլլայ տեղեկատուական միջոցներու հարցին առնչուղ կողմերը համոզել։ Սակայն վերատեսութեան ենթարկելու որոշումը ի գօրու է ամէն պարագայի։ Կարգ մը հաստատութիւններ յետաձգած են իրենց պաշտօնեաները արձակելու որոշումը, հիմնուելով տրուած խոստումներուն վրայ, ըստ որոնց, մօտիկ ապագային «աւելի արդար» ձեւով պիտի լուծուի հարցը, տրուած ըլլալով, որ ներկայիս աւելի անհրաժեշտ հարցեր կան ներքին մակարդակի վրայ, ինչպէս կրթաթոշակներու, պետութեան պիւտճէի եւ սղութեան հարցերը։

Ըստ երեւոյթին, վարչապետ Ռաֆիք Հարիրիի դիտողութիւնները՝ լրատու աղբիւրներու կարգ մը լրատու պատասխանատուներու կեցուածքներուն, պատճառ դարձած է որ օրէնքը բառացիօրէն գործադրուի ռատիկայանի մը պարագային։ Միւս կողմէ, քաղաքական նուրբ հաշիւները պատճառ եղած են, որ վեթօ դրուի պատկերասփիւռի կայանի մը դէմ։

Երեւոյթը այն է, որ կարգ մը հաստատութիւններու չարունակումը քննարկումի նիւթ չէր։ Ներկայիս, խորհրդակցութիւնները կ՚ընդգրկեն պահանջուած քաղաքական գինը, հետեւաբար, ըստ երեւոյթին, «քաւութեան նոխազ» մը պիտի ըլլայ առնուազն այս հանգրուանին։

Իսկ ի՞նչ կապ ունի չրջանային իրադարձութիւնները Լիբանանի տեղեկատուութեան հարցին հետ, պէտք է ըսել, որ անիկա կը նմանի Լիբանանի հարցին եւ չրջանային տուեալի միջեւ գոյութիւն ունեցող կապին։ Թակֆի ժողովներէն ի վեր, Լիբանանի հարցը կարելի չէ եղած անջատել Միջին Արեւելքի հարցէն։ Լիբանանցիք սուղ վճարեցին, երբ կարծեցին, որ կրնան այս բաժանումը իրագործել, այնքան, որ հարցերը «իրարու անգան» եւ այլեւս դժուար եղաւ լիբանանեանը կատորոշել չրջանայինէն։ Իրականութիւնը այն է, որ այն ինչ որ լիբանանեան բեմին վրայ կը տեսնուի, անպայման լիբանանեան չէ։

Բնական է, որ լիբանանեան կացութիւնը ազդուի չրջանային տիրող մթնոլորտէ։ Պաղեստինեան հողերուն վրայ տիրող կացութիւնը կրնայ ժխտական անդրադարձ ունենալ Լիբանանի վրայ, երկու իմաստով առաջինը հաւանական է, որ Իսրայէլի վարչապետ Նեթանիահու ճակատ բանար Լիբանանի դէմ, որպէսզի աչխարհին ուշադրութիւնը չեղչ Պաղեստինի տրտմալերուն եւ ժողովուրդին դէմ կատարուած ոճրագործներէն։ Երկրորդ հաւանական է, որ պաղեստինեան «Քաթիւշա»ն վերադառնայ Հարաւի իր դիրքերուն, որպէսզի մեղմացուի իսրայէլեան ճնշումները՝ ինքնավար չրջաններու պաղեստինցիներուն դէմ։

Վստահաբար նման մթնոլորտի մէջ, լիբանանցի պատասխանատուներ, որոնց մեծամասնութիւնը ձամբրդած կր, կրաղումի նիւթեր ունին, բացի տեղեկատուական միջոցներէն, որոնք ընդդիմադրութեան միջոցով կը պատրաստուի դիմադրութեան։

ՍՄԱՒՐ ՀԱՊԱՆԾԱՒՐ

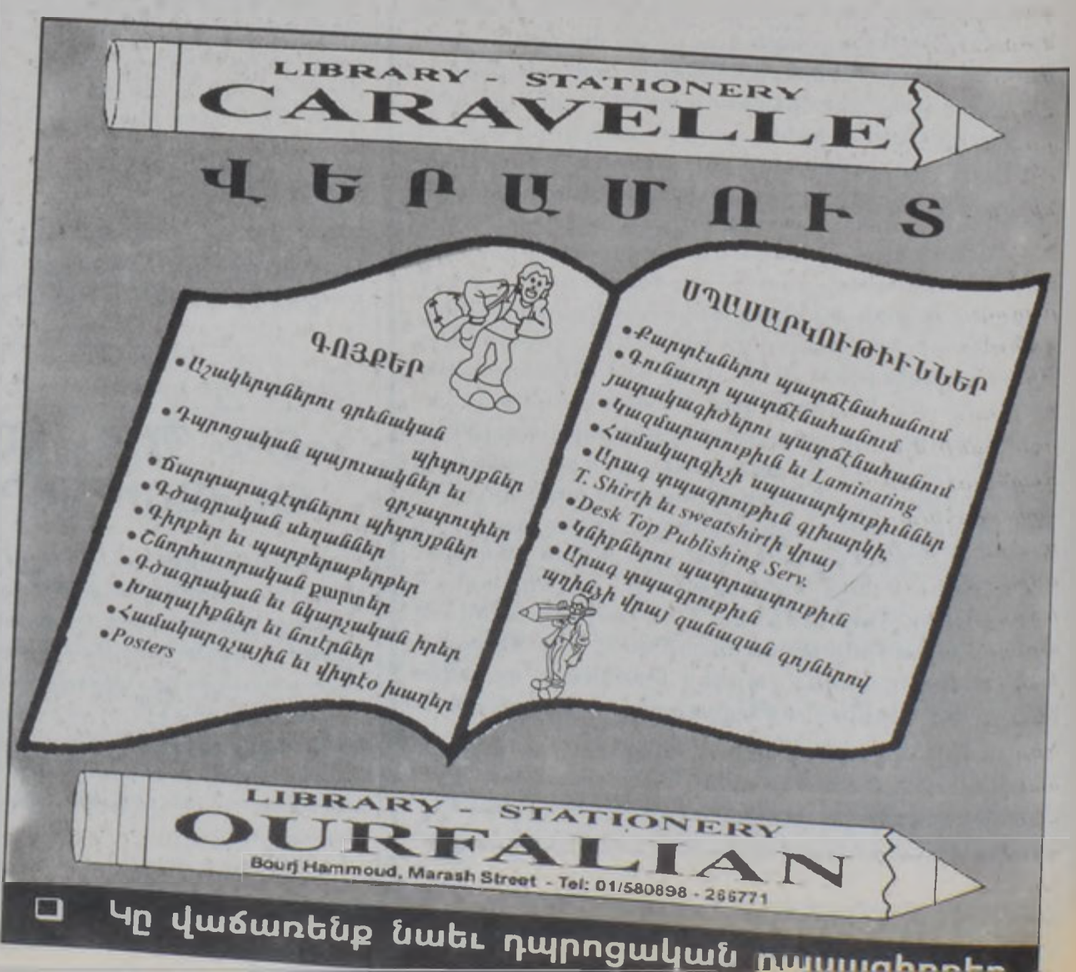
(«ԱՆՈՒԱՐ»էն)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

•«ՀԶՊԱԼԼԱ» երէկ հերքեց գերմանական «Փոքրս» թերթին հաղորդած այն տեղեկութիւնը, ըստ որուն, իսրայէլցի գերեալ օդաչու Ռոն Արատ կր գտնուի կազմակերպութեան մօտ։

•ՀԱՐԱԻԻ Խորհուրդը հաղորդեց, որ այսօրուընէ սկսեալ, Խորհուրդը նիւթական յատկացումներ պիտի կատարէ Հարաւի այն բնակիչներուն, որոնք վնասներու ենթարկուած էին անցեալ Ապրիլի իսրայէլեան յարձակումներուն հետեւանքով։

•ԿԱՐՄԻՐ ԹԻԻ կրող ինքնաշարժներու տէրերու սենտիքան դատապարտեց «մեքանիք»ի տուրքերու բարձրացումը, գայն համարելով վարորդներու ապրուստին վնասող քայլ։

ՄԱՔՈՒԻՐ ՊԱՀԵՆՔ ՄԱՅՐԵՆԻՆ

ԼԵԶՈՒԱԿԱՆ ԱՋԴԵՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ԱՂԱՒԱՂՈՒՄՆԵՐ

Երբ անհատ մը իր ծննդավայրէն կամ իր հայրենիքէն դուրս ուրիշ երկրի մը մէջ ապրելու պարտաւորուի կամ եթէ նոյնիսկ ժամանակաւոր կերպով այդ երկրին մէջ մնայ աչխատանքի կամ ուսման պատճառներով, կ'ագդուի տեղական լեզուէն, կը սորվի գայն, ու որքան լաւ...: Լեզու մը կր սորվի ինքնաբերաբար: Մանաւանդ երբ իր ապրած երկիրը Եւրոպայի մեծ պետութիւններու կամ ագգերու աչխարհն է, ինչպէս՝ Ֆրանսա, Անգլիա, Գերմանիա, եւ միւս մեծերը: Անձի մը գիտական պաչարը հարրստացնող ագդակներ են լեզու մը աւելի սորվելու, գիտնալու իրողութիւնը: Յաճախ նման հոլովոյթներ կր գարգանան ինքնաբերաբար երկինքէն ինկած խնճորին համը կու տայ նոր լեզու մը սորվելու ուրախութիւնը:

Սփիւռքահայը հարուստ է այս իմաստով. աչխարհով մէկ սփռուած ըլլալու մեր ճակատագրին պտուղը կը քաղենք: Մեր գաւակները կը սորվին բոլոր երկիրներու լեզուները՝ ապրելով այդ երկիրներուն մէջ:

Այլ հարց՝ թէ գրօսաչրջիկներ իրենց այցելած եւրոպական, ամերիկեան կամ ասիական այլ երկիրներէ վերադարձին իրենց հետ կը բերեն քանի մը բառերէ կազմուած խօսակցութեան ձեւեր, փոքր բառամթերք, որ կարճ ժամանակի մը ընթացքին մոռացութեան կը տրուի:

Սփիւռքահայը, ըսինք, հարուստ է օտար լեզուներ իւրացուցած ըլլալու տեսակէտէն: Իւրաքանչիւր գաղութի հայրենակից արդէն լաւ գիտէ իր որդեգրած երկրին լեզուն: Ունինք անգլիագէտներ, ֆրանսագէտներ, արաբագէտներ, գերմանագէտներ, ռուսագէտներ, սպանագէտներ եւայլն:

Այս պարագային հարցը կը տարբերի պարզ ագդեցութիւն մը ըլլալու վիճակէն: Երբ քաղաքացին մնայուն ներկայութիւն է միեւնոյն երկրին մէջ, կը տիրապետէ տուեալ լեզուին:

Ինչ կը վերաբերի արտասահմանցի հայուն, երբ ան այցելէ Մայր Հայրենիք այս պարագային է, որ կը ստեղծուի ագդեցութիւն մը արեւելահայերէնը կու գայ տիրապետելու արեւմտահայերէնին, իրրեւ Մայր Հայրենիքի լեզու: Հայաստան այցելած հայուն ականջները կր լեզուին այդ լեզուով: Եթէ քանի մը շարթուան հիւր է Հայաստանի մէջ, կ'իւրացնէ քանի մը բառ, ու վերադարձին կ'օգտագործէ գանոնք իրրեւ վարժութիւն: Նախ կը սկսի փոխել րայերու խոնարհումները քանի մը տեսակ՝ ըստացնելու համար, թէ ինք արեւելահայերէնն գիտէ: Կը պատահի նոյնիսկ, որ իր սորված քանի մը նոր բառերը կը տեղաւորէ իր արեւմտահայերէնին փոխարէն: Արդեօք սխալ կր նկատէ նախկինը... Կարծես նոր ձեւը կր հետաքրքրէ գինք ու առանց անդրադառնալու, որ չեղումի մր կրճեռնարկէ, կր խառնէ արեւելահայերէնը արեւմտահայերէնին:

Արդեօք իր հայրենասիրութիւնը փաստելու առողջ ձե՞ւ մը կը նկատէ քանի մը արեւելահայերէն բառ ներմուծելը իր Մեսրոպեան լեզուին մէջ: Ով գիտէ... Այդ ալ հոգ չէ: Բայց մեր ջիղերը կը ցնցուին, երբ նոյն սփիւռքահայը, որ 5-6 տարի ալ ուսած ալ կրնայ րլլալ Հայրենիքի մէջ, իր ծննդավայրը վերադարձին իր հետ կր ներմուծէ լեզու մը, որ ո՛չ արեւելահայերէն է, ոչ ալ արեւմտահայերէն: Այս տիպարները արդէն իսկ կը փաստեն անձամբ, թէ մեր լեզուն լաւ չէին գիտեր, ոչ հոս, ու հիմա եւս, իրենց րերած նոր բառամթերքներով: Պարզապէս տգիտութիւն մը կր պտտցնեն իրենց հետ:

Այս առնչութեամբ փոքր օրինակ մը:

Արեւելահայը ուրեմն ըսելու փոխարէն կ'ըսէ՝ ուրեմը: Ը գիրը կ'օգտագործուի փոխանակ Ն գիրին, որ ՈՒՐԵՄՆ բառին վերջին գիրն է:

Քանի որ հայաստանցի հայը ՈՒՐԵՄԸ կ'ըսէ չատ գարմանալի է այս՛, ուրեմն ինք եւս հարկ է ըսէ՝ ՈՒՐԵՄԸ:

Հայաստանցին ԱՌԱՋԻՆ եւ ՎԵՐՋԻՆ բառերուն փոխարէն կ'ըսէ ԱՌԱՋԻ եւ ՎԵՐՋԻ: Ո՞ւր են Ն գիրերը: Ո՞ւր գացած են անոնք... Այդպէս է: Աղաւաղուած ձեւ մը: Մեր սփիւռքահայ ուսանողը կամ գրօսաչրջիկը կ'ենթադրէ, թէ հայաստանցին խօսած լեզուն անսխալ է, ճիշդն ու ընդունելին, մէկ կողմ կը դնէ իր մաքուր արեւմտահայերէնն ՎԵՐՋԻՆ եւ ԱՌԱՋԻՆ ձեւերը, ու կ'որդեգրէ միւս պոչատը:

Ունինք բառական, բառարար բառերը: Հայաստանցին ունի ՀԵՐԻՔԻԼ բայը, որ անկասկած բարբառէ ներմուծուած է: Հոս կը յիշեմ լեզուաբանութեան դասախօս ուսուցիչս՝ Մուշեղ Իշխանը, որ երբ կը խօսէր լեզուաճիւղերու մասին, Երեւանի այժմու լեզուն կը նկատէր «Քանաքեռի բարբառ»: Իրօք, բարբառային չատ ձեւեր կան Երեւանի լեզուին մէջ:

Վերադառնանք հերիքել բային, որ մենք, արեւմտահայերս չունինք: Զի՞ բաւեր օգտագործել բաւական, բաւարար, հերիք բառերը, որ մենք եւս ըսենք «չի հերիքում»: Ինչո՞ւ մէկ կողմ դնենք չի բաւեր, բաւարար չէ, բաւական չէ ձեւերը ու որդեգրենք «չի հերիքում»ը: Լեզու փոխելը հայրենասիրութի՞ւն է:

Լեզուաճիւղերը ունին իրենց օրէնքները, կանոնները: Արտօնուած չէ ըստ կամս փոփոխութեան ենթարկել գանոնք թեթեւ ազդեցութիւններու քմայքին ենթարկուելով: Արեւմտահայերէնը գօրաւոր, ուղիղ, ճշմարիտ կառոյցունի, չեղումներու չի հանդուրժեր: Մէկ կողմ դնենք ուրեմը, վերջի, առաջի, հերիքել կամ չի հերիքում մեր լեզուին խորթ թուացող ձեւերը, ու քալենք իւրաքանչիւրս իր ճամրով, ըստ իր իւրացուցածին, սորվածին, աւանդութեան:

Հայոց լեզուին ոչինչով կր ծառայենք նոր ագդեցութիւններու գօտիներէն ներս մտնելով անիմաստօրէն: Կարեւորը պահել է Մեսրոպի ջինջ լեզուն: Այն ատեն կը նկատուիս ճշմարիտ հայրենասէրը:

ՇԱՀԱՆԴՈՒԽՏ

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ԻՇԽԱՆԵԱՆ — ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ՅԱՋՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթ օրուան մեր թիւու հաղորդած էինք, որ Վազգէն Մանուկեանի կինը՝ Վարդուհի Իշխանեան - Մանուկեան տուած էր մամլոյ ասուլիս մը, որուն ընթացքին ան կարդաց յայտարարութիւն մը վերջին դէպքերուն մասին:

Ստորեւ կու տանք յայտարարութիւնը ամբողջութեամբ:

Այս ծայրայեղ վիճակն ինձ տիպեց դիմել աշխարհի բոլոր ժողովրդավարական ուժերին, որպէսզի սատար կանգնեն Հայ ժողովրդին իր ժողովրդավարութեան համար մղուող պայքարում: Այժմ շատ աւելի ծանր վիճակի առաջ ենք կանգնած, քան 88ին: Այն ժամանակ ես եղել եմ շարժման մէջ, շատ աշխուժօրէն մասնակցել եմ, տեսել եմ մեր քաղաքը պաշարած ռուսական զօքը, ձերբակալել են ամուսնուս ու եղբայրներիս, այդ այն, ինչ վերջին օրերին տեսայ Հայաստանում, չեմ կարող համեմատել անցեալի հետ: Շատ աւելի ժողովրդավարական էր գորբաչովեան Ռուսաստանը, քան ներկայ մեր Հայաստանը:

Սկսուել են զանգուածային ձերբակալութիւններ, որոնք հիմնականում տեղի են ունենում առանց դատախազի արտօնագիրի: Ձերբակալուել են Կ.Ը.Յ.ում Ա.Ժ.Մ. երկու ներկայացուցիչները: Նրանք եւս ձերբակալուելեն տանից՝ առանց դատախազի արտօնագիրի, ան դէպքում, երբ Կ.Ը.Յ.ն կարեւոր որոշումներ էր ընդունելու ընտրութիւնների արդիւնքները ամփոփելու եւ Վազգէն Մանուկեանին անձեռնմխելիութիւնից զրկել-չզրկելու վերաբերեալ: Ձերբակալում են այն բոլոր գործիչները, որոնք մօտեւում են կուսակցութեան շէնքի դրանը: Առանց դատախազի արտօնագիրի փակուել են կուսակցութիւններ, ու դրա վերաբերեալ չկայ որեւէ յայտարարութիւն: Հիմա Հայաստանում են գտնւում արտասահմանեան բազմաթիւ կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչներ: Չեմ հասկանում, թե նրանք ինչո՞ւ են լսյտեղ, ո՞րն է նրանց հետաքրքրութիւնը Հայաստանում, եթէ անհաղորդ են մնում Հայաստանում ժողովրդավարական արժէքների ոտնահարումների նկատմամբ: Ես դիմում եմ այն բոլոր կազմակերպութիւններին, որոնք հետաքրքրութիւն ունեն այդ հարցում, որ նրանք էլ, իրենց ներքին, դիմեն մեր իշխանութիւններին, մեր դատախազութեանն ու բացատրութիւն պահանջեն, թե ինչու են փակում կուսակցութիւնները, ինչու են փողոցում ձերբակալում անմեղ մարդիկ, որոնք այս կամ այն չափով կուսակցութեանն առնչուելով հանդերձ, նրան մաս չեն կազմում: Շարժման անխոտիր գրեթէ բոլոր անդամները, որոնք ներկայ էին 88ին, հիմա ընդդիմութեան մէջ են եւ յարում են կամ Հ.Յ.Դաշնակցութեանը կամ Ա.Ժ.Մ.ին կամ Ա.Ի.Մ. կուսակցութիւններին:

Օրենքի առաջ ամենակոպիտ խախտումն այն էր, երբ Սեպտեմբերի 25ի լոյս 26ի գիշերը մտան Դաւիթ Վարդանեանց տուն, երբ նրա, իբրեւ պատգամաւորի, անձեռնմխելիութիւնը դեռեւս հանուած չէր: Խայտառակ դէպքեր տեղի ունեցան խորհրդարանում, ամբողջ ժողովրդի աչքի առաջ, եւ խորհրդարանը զրկուեց իր եզակի ու օրինական անդամներից, որոնք, Յուլիսի 5ին, իսկապէս, ընտրուել են ժողովրդի կողմից: Դրանք Ա.Ժ.Մ. եւ Ա.Ի.Մ.ի անդամներն էին եւ Հ.Յ.Դ. ներկայացուցիչ Ռուբէն Յակոբեանը, իսկ մնացածը, որոնք ուժային մեթոտներով են ընտրուել, հաշուեյարդար տեսան օրինական իսկապէս ժողովրդի կողմից ընտրուած խորհրդարանի անդամների հետ՝ ընդհուպ մինչեւ լինչի դատաստան:

Մենք Հայաստանի տարբեր կողմերից բազմաթիւ նեռագրեր ենք ստանում, շնորհաւորանքներ, ուղղուած Վազգէն Մանուկեանին՝ Հայաստանի նախագահ ընտրուելու առթիւ: Բոլոր իրական տուեալները ցոյց են տալիս, որ Վազգէն Մանուկեանը հաւաքել է 65-70 առ հարիւր քուէներ: Մենք ունենք եւ նախնական, եւ Կ.Ը.Յ.ում ամփոփուած բոլոր տուեալները: Նոյնիսկ արդէն վերջնական, կեղծիքներով ամփոփուած տուեալներով, Վ. Մանուկեանը Լ. Տէր Պետրոսեանից առաջ է: Այժմ Կ.Ը.Յ.ում առկայ տուեալներով երկուսն էլ երկրորդ փուլ են անցընում, ընդ որում Վազգէն Մանուկեանի ձայները 6000ով աւելի են: Ի հարկէ, կիրառուեցին բոլոր մեթոտները, որպէսզի այս կամ այն ձեւով մեկուսացնեն այն մարդկանց, ովքեր ընտրական ամփոփագրերը տեղ հասցնողներն էին: Բայց մենք շատ ապահով տեղերում, ընդ որում մի քանի տեղ, թաքցրել ենք ճշգրիտ տեղեկութիւն պարունակող փաստաթղթեր, որոնք թոյլ են տալիս ցանկացած պահի հրապարակել իրական թուերը եւ նոյնիսկ պաշտօնական այն թուերը, որոնք կեղծուած են: Դրանք մեզ չեն մտահոգում, եւ նոյնիսկ այդ թուերով Վազգէն Մանուկեանը Լեւոն Տէր Պետրոսեանից առաջ է, եւ վատագոյն դէպքում երկրորդ փուլ պիտի տեղի ունենար: Այս ճանապարհներով նրանք իոչընդոտում են, որպէսզի աշխարհը չիմանայ ընտրութիւնների իրական արդիւնքները: Մեր կարծիքով, այս ճնշումները հիմնականում դրա համար են, բայց մեր ժողովուրդը չի հանգստանայ, մեր ժողովուրդը տեսել է 88 թիւ: Այսպիսի իշխանութիւնը միայն բռնատիրութեամբ, ձերբակալութիւններով կարող է զսպել ժողովրդին: Եթէ այսպէս շարունակուի, քաղաքացիական պատերազմն անխուսափելի է, եւ դա ոչ ոք չի կարող կանխել: Պարագլուխներին ձերբակալելով հարցերը չեն լուծուում, ժողովրդի միջից միշտ էլ մարդիկ են առաջանում, որ կարող են ղեկավարել այդ ամբոխը: Ահաբեկութիւնը մեր ժողովուրդը երբեք չի հանդուրժի:

Վազգէն Մանուկեանը հանդէս է եկել յայտարարութեամբ, եւ այն կը տարածուի լրատուական միջոցներով:

Ամփոփելով իսկայն ասեմ, որ այս ամէնը սկսուեց նրանից, երբ ժողովուրդը պահանջեց, որ իրաքանչիւր մարզում պատահական ընտրութեամբ բացուի եւ ստուգուի 3ական քուէատուփ: Եթէ Լ. Տէր Պետրոսեանն, իրօք, ընտրուել է, ապա նա դրանք բացելուց պիտի չվախենար: Այդ պահանջի մէջ որեւէ հանրապետական բան չկայ: Բայց ամէն ինչ արուեց, որպէսզի ժողովրդին զայրացնեն: Այդ դէպքը (նաեւ ժողովուրդն է խօսում այդ մասին) նրանուեց իշխանութիւնների կողմից, որպէսզի վերջնականապէս հարցը փակեն: Այժմ նրանք վերանայում են քուէատուփերն առանց ընդդիմութեան ներկայացուցիչների: Համոզմունք կայ, որ առանց այն էլ կեղծուած տուեալների վրայ կարող են նոր կեղծիքներ աւելացնել:

ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ՕՏԱՐԱԼԵԶՈՒ ԱՆՈՒԱՆՈՒՄ, ՅՈՒՅԱՆԱԿ ԵՒ ԳՈՎԱԶԴ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐԻՑ

Հայաստանի մէջ ծայր առած է շուկայական արեւմտեան չափանիշները կասկելու տենդագին արշաւ մը, որուն ընթացքին շատ յաճախ մակնիշներու եւ վաճառատուներու անուններու որդեգրման ծիծաղելի ու անհեթեթ օրինակներ կ'արձանագրուին:

Ստորեւ տրուած յօդուածը կ'անդրադառնայ այս երեւոյթին:

Ամրողջ Հայաստանը վարակուած է միեւնոյն հոգեւոր ախտով՝ ցուցադրել օտար լեզուների իմացութիւն: Հայաստանում ոչ հայերը չատ փոքր թիւ են կազմում եւ ճնշող մեծամասնութեամբ գիտեն հայերէն: Վաղուց է, ինչ Հայաստան չեն այցելում օտարագգի գրօսաչրջիկներ: Գործարար այցելուները, դիւանագէտներն էլ կա՛մ հայ են, կամ թարգմանիչների հետ են: Նկատի ունենալով, որ հայաստանցի հայերի միայն մի մասը քիչ թէ չատ գիտի ռուսերէն, եւ չատ քչերը՝ անգլերէն կամ ֆրանսերէն, թուրքերէն, պարսկերէն, վրացերէն, արաբերէն եւ այլ լեզուներ, անխուսափելիօրէն ծագում են մի քանի հռետորական հարցեր: Ինչի՞ համար են միայն օտարալեզու անուանումները, վերնագրերը, ցուցանակները, գովազդները եւ այլն: Արդեօ՞ք ուսուցողական նպատակ ունեն: Աւնուազն միամտութիւն կը լինէր այդպէս մտածելը: Օտար լեզու ուսուցանելու չատ աւելի պատչաճ եւ արդիւնաւէտ ձեւեր կան՝ առանց օրէնք խախտելու, առանց ագգային արժանապատուութիւն վիրաւորելու, առանց ինքնանուաստացման, առանց այդ օտար լեզուներն աղաւաղելու, առանց օտարերկրացիների արհամարհական հետաքրքրութիւնը չհրելու:

Օտար լեզուների խարերայական դասընթացներ ու դրանց ճչան գովագդներ՝ որքան ուզես: Բայց ուսումնական ընոյթի որեւէ հանդէս, պարբերական կամ հեռուստածրագիր Հայաստանում այսօր չկայ: Օտար լեզուների ուսուցումը Հայաստանում այսօր ոչ այնքան լուրջ գործ է, որքան՝ չահութաբեր աճպարարութիւն: Այսինքն՝ չատ կան մարդիկ, ովքեր ուզում են օտար լեզուներ սովորել եւ պատրաստ են դրա համար վճարել, բայց քիչ են այն մարդիկ, ովքեր կարող են եւ ուզում են մարդավարի լեզու սովորեցնել անգամ պատկառելի վճարի դիմաց: Էլ ո՞ւր մնաց, որ ինչ-որ առեւտրականներ իրենց ցուցանակների կամ գովազդների միջոցով անվճար լեզու սովորեցնէին յայտնի չէ թէ ում եւ ինչի համար...

*Արդեօ՞ք օտարերկրացիների համար են: Գուցէ այդպէս են մտածում որոշ միամիտներ: Բայց ակնյայտօրէն սխալուում են: Հայերէն չիմացող օտարերկրացիները առանց թարգմանչի թրեւ չեն գալիս մեր փողոցներում, որ ընկնեն երեւանեան գետնախորշերում ծուռած քնճռոտ «կոոպ»ների, «Փարատիզ» սիւփըրմարկէթների, կեղտոտ «Քագինօ»ների ճանկը կամ րաց դիտի՞ որ մեր ղեղին մամուլի գառանտահորերի խորխորատը, մեր ղեղին մամուլի գառանցանքները չեն կարդում, մեր ցուրտ ու կխաղատարկ համերգասրահները սխալմամբ չեն այցելում: Սխալուելու դէպքում էլ միայն արհամարհէն պիտի՝ տեսնելով ու լսելով իրենց իսկ մշակոյթի անմակարդակ ընդօրինակումները, կոյր կապկումներն ու թուխթակային ծաղրանմանումները: Օտարները Հայաստանում եթէ մշակոյթ են փնտռում, ապա ոչ թէ իրենց ունեցածի գաւառական նմանակումները, այլ հայկական ագգայինը, ինքնատիպը, այն, ինչը միայն Հայաստանում կարող է ստեղծուել: Բայց ինչը այսօր Հայաստանում աւելի ու աւելի քիչ կարելի է գտնել... Եթէ մնում են միամիտներ, որ հաւատացած են, թէ օտարալեզու ցուցանակը կամ գովազդը պիտի գրաւի օտարերկրացիներին, ապա ակնյայտ է, որ տարուայ ընթացքում հազիւ մէկ օտարերկրացի փուչ այցելու գտնելու դիմաց նրանք կորցնում են հարիւրաւոր «նաղդ» տեղացիների, որոնք պարզապէս գլուխ չեն հանում այդ գրուածքներից: Օրինակ, անհաւանական է, որ ռեւէ արտասահմանցի մտնի Քիեւեան փողոցի գետնափոր «Classic» shop»ը: Մինչդեռ իրենց հարսների համար ընտիր օծանելիք փնտռող ինչքան գեղջուկների մտքով չի անցել իջնել այդ գետնափորը, որովհետեւ չեն իմացել, պարտաւոր էլ գետնափորը, որովհետեւ չեն իմացել, պարտաւոր էլ չէին իմանալ, որ «Parfume» ֆրանսերէն ցուցանակը նշանակում է «օծանելիք»: Իսկ խանութի ճակատին հայերէն ոչ մի տառ չկայ: Մինչդեռ խանութի տէրերը պարտաւոր էին ֆրանսերէնից աւելի խոշոր եւ րարձր գրել իրենց պետական լեզուով՝ «Կլասիկ» խանութ, օծանելիք (թէեւ աւելի լաւ կր լինէր կլասիկ-ի փոխարէն խանութին տալ մի մարդավարի հայերէն անուն): Եւ յետոյ, թող յիշեն մեր օտարամոլ հայրենակիցները, որ արտասահմանցիներն էլ չատ խայտարղետ են եւ միանգամայն տարբեր վերաբերմունք ունեն այս կամ այն լեզուի նկատմամբ: Եթէ անգլերէն ցուցանակ տեսնող ամերիկացին կամ անգլիացին պիտի հպարտանայ, որ իր լեզուն եւս մի յետամնաց երկիր նուաճեց, եւ արհամարհի տեղացուն, որ սեփականը ստորադասել է դեռ չիւրացրած «միջագգայինից», ապա ֆրանսիացին կամ ռուսը պիտի խանդոտ ատելութեամբ լցուի թէ՛ այդ «միջագգայինի» յաւակնող լեզուի տիրոջով, թէ՛ ստրկամիտ տեղացու նկատմամբ, որ անգլերէնը գերադասել է ռուսերէնից կամ ֆրանսերէնից: Արարը, չինացին, յոյնը, չեխը պիտի նոյնպէս խանդոտ լցուեն եւ դարձեալ քամահրեն ագգային արժանապատուութիւնը կորցրած տեղացուն:

Արդեօ՞ք իրենց հեղինակների ու պատուիրատուների՝ օտար լեզուի իմացութիւնը ցուցադրելու համար են: Երբեմն՝ այո: Սեփական գաւառական ծագումից եկող թերարժէքութեան բարդոյթը յաղթահարելու թուացեալ միջոցներից է օտար արժէքների մակերեսային իւրացումով ներքին դատարկութիւնը սքողելը: Սակայն հերիք է մի հայեացք նետես օտարալեզու ցուցանակի յետեւումի ծուռած կիսանկուղային խցիկ - «հանրախանութին», մի երկու խօսք փոխանակես այնտեղ աչխատողների հետ, որ աչքիդ առջեւ յառնի թէկուզ եւրոպական ու ամերիկեան ապրանքներով խճողուած, բայց կիսաարեւելեան անճաշակ մանրավաճառի կերպարը: Եւ միայն օտարալեզու ցուցանակը կամ գովազդը եթէ մատնում է տիրոջ կիսագրագիտութիւնը օտար լեզուներից, ապա միանգամայն իրական կասկածների տեղիք է տալիս հայերէնից նրա տգիտութեան վերաբերեալ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

4

ՅԻՇՆՈՒՆ ՅԱՐԱՏԵՒՈՒԹԵԱՆ

Սուրբ Միռոնի օրհնութեան առիթով, 7 Սեպտեմբերին Ս. Գայիանէ վանքի շրջափակէն Ս. Էջմիածնի շրջափակ փոխադրուեցան ս կարողիկոսներու դամբարանին մէջ ամփոփուեցան աճիւնը նահատակ կարողիկոս Խորէն Ա. Մուրատբէկեանին, որ 938ին խեղդամահ եղաւ համայնավարներու կողմէ:

Համայնավար վարչակարգին օրով պարսաւուած եւ այդպէս անշուք կերպով թաղուած նահատակ կարողիկոսը մէկն է մեր եկեղեցական դասի այն հերոսական անձնաւորութիւններէն, որ ի գին իր կեանքին՝ դէմ դրաւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին ջնջելու համայնավարներու սին ջանքերուն:

Ստորեւ տրուած յօդուածը, որ առաջին անգամ լոյս տեսած է հայրենի «Գրական Թերթ»ի 1992 թուականի 8րդ թիւին մէջ, յօդուածագիրը Պարգեւ Գէորգեան կը նուիրէ Խորէն Ա. կաթողիկոսի նահատակութեան անհերքելի փաստերուն մասին: Յօդուածին վերնագրութեան կը յիշատակուի ուրիշ քա կղերականի մը՝ Մատթէոս վարդապետի պարագան, որ առանձինն տոկացած է համայնավարներու ճնշումներուն: Նման եկեղեցականներու կարիքը այսօր Հայաստանի մէջ թէ այլուր կը զգացուի 20րդ դարու վերջաւորութեան ընկերային այս անհաւասար տագնապներուն մէ մարդուն տառապանքներուն ի տես...

Նահատակ Կաթողիկոս
Խորէն Ա. Մուրատբէկեան

1938ի Ապրիլ 5ի լոյս 6ի գիշերը Խորէն Ա. կաթողիկոսը վախճանուեցաւ: Հանրապետական թերթերէն ոչ մէկը այդ մասին հաղորդագրութիւն չի տուել: Միայն մօտ երկու ամիս յետոյ արտասահմանեան հայ մամուլը յայտնուեցաւ, որ կաթողիկոսը անկարծամահ է եղել՝ ըստ Գէորգ արքեպիսկոպոս Ղլտեանի եւ Վրթանէս եպիսկոպոսի հեռագրերի եւ շրջաբերականի:

Խորէն Ա. կաթողիկոսի մահուան մասին կայ երկու վարկած: Ըստ առաջինի, կաթողիկոսը, չդիմանալով բռնութիւններուն ու հալածանքներուն, մշտական նեարդային վիճակի մէջ լինելով, յանկարծամահ է եղել: Հաւանականը (ճիշդ կը լինի ասել՝ իրականը) երկրորդ վարկածն է՝ կաթողիկոսն խեղդամահ անելու վարկածը:

Դրանցից մէկը կաթողիկոսի անձնական ծառան էր, չաթիր Գեղամը, որ էշտապես Վեհարանում էր լինում: Նրա ամենատես աչքերից ոչինչ չէր կարող վրիպել: Կաթողիկոսին տեսնել ցանկացողները, առանց չաթիր Գեղամի, անկախ աստիճանի ու վարած պաշտօնի, չէին կարող ներկայանալ կաթողիկոսին (անցեալներուն, երբ եկեղեցին բարեկարգ վիճակում էր, այդ պարտականութիւնը կատարում էր այսպէս կոչուած, դրան եպիսկոպոսը):

«1938 թուականի Ապրիլի 5ի երեկոյեան, երբ վեհարանին կից գտնուող պարտէզում ծառերի չորցած ճիւղեր էի հաւաքում, պատմում էր չաթիր Գեղամը, ինձ մօտեցան երկու անծանօթ մարդիկ, ուղեկցութեամբ Փիրուզա անունով մի կնոջ, որ քաղաքի «Հայուհի» վարիչն էր եւ, միևչեւ այդ, մի անգամ չէր եղել կաթողիկոսարանում: Սրանցից տարիքաւորը հրամայական թոնով ասաց ինձ «Թո՛ղ վեհարանը, գնա՛ քաղաքում ապրիլ»: «Վեհափառին չեմ կարող մենակ թողնել», եղաւ իմ պատասխանը: «Աւել-պակաս մի՛ դուրս տուր, ձայնը բարձրացրեց ինձ հետ խօսողը, ինչ է՝ կրակի հե՞տ ես ուզում խաղալ: Որ ասում եմ գնա՛, ուրեմն պէտք է գնաս, չհամարձակուես մեր այստեղ գալու, ինչպէս եւ քո՛ վեհարանից հեռանալու մասին որեւէ խօսք ասել կաթողիկոսին»:

«Մտամոլոր, կոտրուած սրտով մտայ Վեհի սենեակը, թէյ առաջարկեցի որովհետեւ այդ ժամերին սովորաբար թէյ էր խմում: Քիչ յետոյ եկայ բաժակը վերցնելու: Թէեւ Վեհիս սենեակից դուրս եկայ ծանր նախազգացումով, բայց երբեք մտքովս չանցաւ, որ Վեհափառին վերջին անգամ եմ կենդանի տեսնում: Իմ այ Մատթէոս Հայր Սուրբի մօտ, որ վերջին ամիսներին Վեհափառին միակ այցելուն էր ու գրուցակիցը: Նա ինձ ասաց, որ նոյն մարդիկ իրեն էլ են կարգադրել կաթողիկոսի մօտ չգնալ: Ժամանակաւորապէս ընակուեցի քաղաքում: Դեռ մի օր էլ չէր անցել, որ լուր տարածուեց, թէ կաթողիկոսը մահացել է: Այդ որ լսեցի, ոտքերս թուլացան, մի կերպ հասայ վեհարան, մտայ Վեհիննջարանը, տեսայ նրան անկողնում մեռած: Մատթէոս վարդապետն էլ գլուխը դրած կաթողիկոսի կրծքին, ոչ տրդամարդավայել հեծեծանքով ողբում էր նրա մահը:

«Երբ անցայ մեծ դահլիճ, աչքիս ընկան ելեկտրական լարերի կտորտանքներ, գարմացայ, թէ կտորտանքները որտեղից են յայտնուել:

«Դագաղ դնելուց առաջ Վեհին լողացրի, հագցրի մաքուր սպիտակեղէն, հոգեւոր գգեստներ: Լողացնելու ժամանակ մարմնական վնասուածքները չտեսայ, միայն ղէմքն էր կապտած եւ վզի չուրջ, մաշկի վրայ երկարաւուն չերտ-չերտ կապտաւուն հետքեր կային, իսկ հետքերի տակ՝ արեան մանր րիծեր: Նոր էի գործս վերջացրել, երբ հապճեպ լողասենեակ մտաւ՝ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի աշխարհիկ անդամ, Վեհափառին րուժող բժիշկ Հայկ Եղիազարեանը, որ պատահարի լսելով Վեհափառին մահը, Երեւանից եկել էր Մայր Աթոռ: Նա ուշադրութեամբ նայեց հանգուցեալին, կատարեց հարկ եղած քննութիւնը եւ հառաչելով, ցածր ձայնով ասաց. «Կասկած չկայ, կաթողիկոսին խեղդել են»:

Այսպէս թէ այնպէս՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս էր վախճանուել, պէտք է պատրաստ մատուցուէր: Թաղման արարողութիւն կատարուէր: Ո՛չ այս է արւում, ոչ այն, նոյնիսկ արժանի չեն համարում նրան թաղել Մայր Տաճարի րակում կամ Ս. Գայիանէ եկեղեցու կաթողիկոսական դամբարանում, ուր թաղուած են միւս կաթողիկոսները: Անհգայական չտես քիչ մարդկանց մասնակցութեամբ, մեծ մասամբ պատահների տանուտէրները թաղում են Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցու մօտ գրտնուող համայնական գերեզմանոցում: Միայն 1943 թուին, Գէորգ արքեպիսկոս Զօրեքէեանը մի գիշեր, լուսադէմին, Մայր Աթոռի մըշտական բանուոր Գարուշի եւ ուրիշների օգնութեամբ, Խորէն Ա կաթողիկոսի աճիւնը տեղափոխել է տալիս Ս Գայիանէ կաթողիկոսական դամբարան: Յետոյ համեստ շիրմաքար է դրւում: «Երբ գերեզմանը պատրաստ էր, ասում էր Գարուշը, Գէորգ Սրբազանը չոքեց, համբուրեց գերեզմանը եւ արցունքն աչքերին. «Ներիր Վեհափառ, որ չկարողացայ վերջին րոպէներիդ մօտդ լինել, օրհնութիւնդ ստանալ, հայրապետական պարզ ու պատշաճ թաղում կատարել»:

Իսկ ինչո՞ւ կաթողիկոսական տեղապահ Գէորգ արքեպիսկոպոսը ներկայ չի գտնուել Խորէն Ա.ի յուղարկաւորմանը, որտե՞ղ էր գտնուում, ինչպէ՞ս կարող էր նա այդ օրերին բացակայել Ս. Էջմիածնից: Ըստ ոչ պաշտօնական տեղեկութիւնների, Գէորգ սրբազանը թեմական կարեւոր գործերով եւ որոշ յանձնարարականներով մեկնել է Լենինական, Թիֆլիս: Սակայն սա իրականութեանը չի համապատասխանում: Խորէն Ա կաթողիկոսի մահուան ժամանակ, դեռ նրանից էլ առաջ, Գէորգ սրբազանը, իրեն հետապնդողներից խոյս տալու համար թաքնուել էր մեծ բանաստեղծ Աւետիք Իսահակեանի՝ Ղուկասեան փողոցի վրայ գտնուող բնակարանի նկուղում: Այդ մասին յայտնի դարձաւ չատ տարիներ անց:

1955 - 56 թթ. Վարպետը որպէս գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի անդամ, յաճախ էր լինում Մայր Աթոռում: Նրան մշտապէս ուղեկցում էր կինը տիկին Սոֆիան: Հերթական մի այցելութեան ժամանակ, երբ Վարպետը եւ Վազգէն Ա. Վեհափառն անցան փոքր ընդունարան առանձին խօսակցութեան, տիկին Սոֆիան մնաց մեծ դահլիճում: Զրոյցի ընթացքում խօսք բացուեց Գէորգ Զ. կաթողիկոսի մասին: Տիկին Սոֆիան ասաց.

«Իսկ դուք գիտէ՞ք, որ լուսահոգի Խորէն Ա. կաթողիկոսի մահուան օրերում Գէորգ սրբազանը թաքնուած էր մեր բնակարանում, ուր մնաց մէկուկէս ամիս: 1938 թուականը ծանր տարի էր, գրողներին իրար ետեւից րանտարկում էին: Մի օր Աւետիքը խնդրեց ինձ սպիտակեղէնի, օճառի եւայլն մի կապոց պատրաստել: Հարցրի՝ ինչի՞ համար, Աւետիքն ասաց՝ չե՞ս տեսնում՝ ինչ է կատարւում գրողների հետ: Մի օր էլ ինձ են տանեյու: Փորձեցի հանգստացնել, չստացուեց: Կապոցը պատրաստեցի: Ամէն գիշեր սարսափահար սպասում էինք դրան գանգին, որովհետեւ սովորաբար գիշերներն էին մարդկանց կալանաւորում: Մի գիշեր, մօտ ժամը երեքին, լսուեց դրան գանգը, Աւետիքը մնաց անկողնում, իսկ ես խալաթ հագայ եւ դողդողալով մօտեցայ դրանը: Երբ դուռը բաց առի, տեսայ րնակարանի չեմին Գէորգ սրբազանին, ներս հրաւիրեցի: Սրբազանն ասաց, որ հաստատ տեղեկութիւններ ունի, որ ուզում են իրենց րանտարկել, եւ թէեւ ինքը քաղաքում չատ բարեկամներ եւ ծանօթներ ունի, բայց ոչ մէկի վրայ վստահութիւն չունի, որ մօտը մնայ, այդ պատճառով եկել է մեր տուն: Աւետիքը հանգստացրեց սրբազանին, եւ վրստահութեան համար չնորհակալութիւն յայտնելով աւելացրեց. «Մնա՛ մեզ մօտ՝ որքան կը ցանկանաս, քանի ես տանն եմ, քեզ ոչ մի րան չի պատահի»: Այսպիսով, Գէորգ սրբազանը մնաց մեր տանը, ապրում էր սենեակներից մէկում, հէնց որ օտար մարդ էր երեւում, նրան իջեցնում էինք նկուղը»:

Խորէն Ա. կաթողիկոսի մահուանից յետոյ վերին իշխանութիւններին մնում էր երկու արգելքներ եւս յաղթահարել, որով եկեղեցու վերջնական լուծարման հարցը վճռուած կը լինէր: Դրանցից մէկը ժամերգութեան դադարեցում էր Մայր Տաճարում, մի բան, որ ա՛նգամ պարսկական ու թուրքական մահմեդական մոլեռանդ րռնակալների մտքով չէր անցել:

Ս. Էջմիածնում, բացի Մատթէոս վարդապետից, ուրիշ միարաններ չեն լինում, որպէսզի հոգեւոր արարողութիւններ կատարեն. հէնց նա էլ մի քանի փոքրահասակ դպիրների հետ միասին, կատարում է առաւօտեան եւ երեկոյեան ժամերգութիւնները, իսկ կիրակի օրերին պատարագ մատուցում: Խեղճ հայր սուրբին րագմից գգուչացնում են, սպառնում են ու ծեծում, որ վերջ տայ իր այդ գրաղմունքին. սակայն նա յամառօրէն չարունակում է իր գործը: Լիմ անապատի այդ համեստ վարդապետը մէկ օր իսկ չի թողնում, որ մեր հաւատքի կենտրոն Ս. Էջմիածնի Տաճարում առկայծող լոյսը մարի, մեր սքանչելի հոգեւոր երգերի հնչումը դադարի: Վաղուց է, ինչ Մատթէոս վարդապետը չկայ. մեզ մնում է նրա մասին ասել՝ թող օրհնեալ լինի նրա յիշատակը, Մատթէոսներն էին, որ հայութեանը հայ պահեցին:

ՊԱՐԳԵՒ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

ՉԳՈՒՇԱՑԷՔ ՕՏԱՐԱԼԵԶՈՒ...

*Արդեօ՞ք աւելի ագդեցիկ գովազդի համար են: Թերեւս սա ամէնից տարածուած պատճառն է: Բայց սա էլ խարուսիկ է եւ ժամանակաւոր: Մեր ժողովրդի միամիտ ու չտես օտարալեզու անուանումները, ցուցանակները, գովազդները իրենց անհասկանալի խորհրդաւորութեամբ, չկաղթահարուած ու չիւրացած նորի գայթակղութեամբ, յաճախ դէպի իրենց են ձգում եւ թողնում աւելի որակեալի, աւելի վստահելիի տպաւորութիւն: Բայց, ինչպէս գոյնգգոյն ու փայլուն փաթեթների միջից յաճախ դուրս եկող անորակութիւնը, սրանք էլ համոզում են, որ պէտք է գգուշանալ աչքին փուչի փչողներից: Մեր ժողովուրդը չատ անգամներ խարուեց նոյնպէս օտարալեզու անուանում, ցուցանակ ու գովազդ ունեցող չիեմգեթերից (GMZ), մերքիւրիէնթրրփրայզներից, նորինվեսթներից, պռաւոներից, պառչոուներից եւ այլ փուչիկներից: Եկել է ժամանակը համոգուելու, որ աւելի վստահելի են նրանք, ովքեր ժողովրդի հետ խօսում են նրա իսկ լեզուով, նրա իսկ երկրի օրէնքներով, նրա ագգային արժանապատուութիւնը յարգելով: Ով չի ուզում խարել, աչք չի չլացնի այլագան պատկերներով ու ծամածռութիւններով, րերան չի ծռի ու ականջ չի սղոցի օտարոտի աղմուկով, մարդկանց հոգին ու միտքը չի պղտորի անծանօթ գայթակղութիւններով... Օրինակ, փարատիզ (անգլերէն հնչմամբ՝ փերրդայս) նչանակում է «դրախտ»: Եւ եթէ «Paradise» անունով խանութի տէրերը համոգուած լինէին, որ իրենց խանութը դրախտ է կամ յաճախորդներին դրախտ է խոստանում, ապա հէնց հայերէն «Դրախտ» էլ գրէին: Բայց այդպէս սուտն աւելի կը գուար: Նկատենք նաեւ, որ օտարալեզու ցուցանակով եթէ յաջողւում է չտեսնելի ու պարգամիտների գայթակղել, ուրեմն նրանց կարելի է նաեւ աւելի թանկ գնով ապրանք հրամցնել: Եկել է ժամանակը ականջներիս օդ անելու, որ եթէ մտածում ենք մեր գրպանի մասին, եթէ ագգային արժանապատուութիւն ունենք եւ ընդհանրապէս գուրկ չենք ինքնասիրութիւնից, ուրեմն պէտք է գգուշանանք ու խուսափենք բոլոր նրանցից, ովքեր օտարալեզու անուն, ցուցանակ ու գովազդ ունեն:

**ՀԱՄԲԻԿ ՍԱՍՈՒՆԵԱՆԻ
ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆ**

HAMPIG SASSOUNIAN C-88440
California Correctional Institution
Unit IV-B 4-A-104 , P.O.Box 1906
Tehachapi, CA. 93581,U.S.A.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ ԵՒ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԻՐԼԱՆՏԱ - Բ.

ԱԶԳԱՅԻՆ - ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԶԱՐԹՕՆՔ

Հիւսիսային ծովահէններու՝ վայքինկներու Իրլանտա ներխուժումէն ետք իրլանտական մշակոյթի ոսկեդարը վերջ գտած կրոդերգական պայմաններու տակ, եւ իրլանտական եկեղեցին գրեթէ ամրողջութեամբ մեկուսացած կրարտաքին աշխարհէն:

Աւելի քան երեք դարերու մեկուսացումէ ետք, ԺԱ - ԺԲ. դարերուն, ազգային եւ կրօնական կարթօնք մը սկսաւ Իրլանտայի մէջ: Իրլանտացի միսիոնարներ գացին մինչեւ Գերմանիա եւ քրիստոնէութիւնը տարածեցին. անոնք նաեւ Ս. Անսելմ Քանթրպերիցիի կրօնական ուխտի կանոնները տարածեցին եւ, այսպիսով, Իրլանտայի եկեղեցին կարեւոր դեր ունեցաւ Հիւսիսային Եւրոպայի մէջ քրիստոնէութեան տարածման եւ կազմակերպման գործին մէջ: Եկեղեցական կեանքը կազմակերպելու համար, 1111ի սինոտը Իրլանտան 24 եպիսկոպոսութիւններու բաժնեց: Այնուհետեւ Ս. Մալաչի (Մալէ Մաէտոչ) Իրլանտայի մէջ սիսթերսեան վանական ուխտի կանոնները տարածեց, որ իր կարգին, մեծ դեր ունեցաւ իրլանտական վանականութեան գօրացման մէջ: 1152ի Քելսի սինոտը երկիրը 36 եպիսկոպոսութիւններու եւ չորս արքեպիսկոպոսութիւններու բաժնեց:

Այս ժամանակաշրջանին գարգացաւ գրականութիւնը, մշակոյթը եւ արուեստները, որոնց մէջ տիրական կր ազգային նկարագիրը:

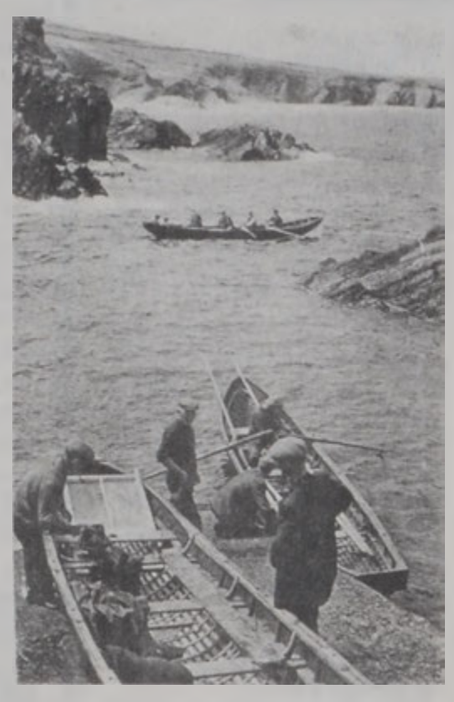
ԱՆԳԼՕ - ՆՈՐՄԱՆ ՆԵՐԽՈՒԺՈՒՄԸ

Իրլանտական գարթօնքի շրջանը երկարաձգեցաւ, որովհետեւ անգլօ-նորմաններ 1169ին Իրլանտա ներխուժեցին անոր հարաւ-արեւելեան ափերէն եւ գրաւեցին կղզին:

Այս պայմաններուն տակ Անգլիոյ Հենրիկ Բ. թագաւորը Ատրիան Դ. պապին կողմէ Իրլանտա ղրկուեցաւ 1171ին. ան ինքզինք Իրլանտայի տէր եւ եկեղեցւոյ պետ հռչակեց: Անգլիական եկեղեցւոյ ծխերը պարտադրուեցան իրլանտական եկեղեցւոյ այսպիսով, կելտական Իրլանտայի անկախութիւնը վերջ գտաւ:

Այդ ժամանակ Իրլանտա հաստատուեցան նորման ընտանիքներ՝ Սթրոնկպոու, Ֆիցճերլտ, Ֆիցհենրի, Քարրեու, Պարրի, եւայլն:

Անգլօ-նորման պարոնները իրենց ագդեցութիւնը եւ տիրապետութիւնը հաստատեցին գրեթէ ամրողջ կղզիին վրայ, բացի Քոնոդթէն եւ Ուլսթէրէն:

Իրլանտացիք կը զբաղին ձկնորսութեամբ

Ուինտսորի 11475 դաշնագիրը ամրապնդեց անգլիական տիրապետութիւնը. այս հիմամբ, Ռորի Օ'Քոննոր ճանչցուեցաւ իրրեւ Քոննոդթի թագաւոր եւ Իրլանտայի բարձրագոյն թագաւոր:

Սակայն Ուինտսորի դաշնագիրը չգործադրուեցաւ, որովհետեւ Ռորի Օ'Քոննոր իր հեղինակութիւնը չկրցաւ հաստատել իրլանտացիներուն վրայ, եւ Հենրի Բ. թագաւոր արգելք հանդիսացաւ նորահաստատ պարոններուն՝ ընդարձակելու իրենց կալուածները:

Նորմանները գլխաւորաբար դաշտերուն եւ ծովափնեայ հովիտներուն մէջ հաստատուեցան, եւ իրենց շրջանները ու կալուածները պաշտպանելու համար ամրոցներ կառուցեցին:

Բնիկներուն եւ եկուորներուն յարաբերութիւնները սկիզբը թշնամական էին, բայց անգլօ-նորման պարոնները աստիճանաբար փոխարինեցին իրլանտական հին ագնուականութիւնը: Նորմաննեը նոր մշակոյթ ներմուծեցին, գարգացուցին քաղաքներ եւ դրամի գործածութիւնը տարածեցին: Անոնք հիմնեցին Տապլինի, Լիմերիքի եւ Քիլքեննիի տաճարները: Գրաւման սկիզբն իսկ անոնք յարմարեցան երկրին եւ խառն ամուսնութիւններ սկսան կնքել:

Անգլիոյ Էտուարտ Ա թագաւորին փոխարքան՝ Ճոն Ուոկան (1295էն 1307) 1297ին Իրլանտայի համար խորհրդարան մը կազմեց, ուր սակայն միայն անգլիացի ագնուականները եւ կրօնաւորները ներկայացուցիչ ունէին: 1310էն սկսեալ բաղաքներէն եւս ներկայացուցիչներ ընտրուեցան: այսպիսով, խորհրդարանին մէջ միայն անգլօ-իրլանտացիները ներկայացուցիչ ունէին, իսկ բնիկ իրլանտացիները ոչ մէկ ներկայացուցիչ ունէին:

ԱՆԳԼՕ - ՆՈՐՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ԻՐԼԱՆՏԱՑՈՒՄԸ

Իրլանտա իրենց ներխուժումէն մէկ-երկու դար ետք անգլօ-նորմանները սկսան խառնուիլ բնիկ իրլանտացիներուն:

Արդարեւ, անգլօ-նորման պարոնները սկսան կելտերէն խօսիլ, որդեգրեցին անոնց աւանդական պրիհոն օրէնքը, եւայլն: Ասոր գլխաւոր պատճառն այն էր, որ Անգլիա գրաւած էր Սկովտիոյ եւ Ֆրանսայի դէմ պատերազմներով եւ չէր կրնար նեցուկ կանգնել Իրլանտայի անգլիացիներուն:

Անգլիոյ թագաւորները այնուհետեւ գինուած ուժեր առաքեցին Իրլանտա: Լիոնէլ տը Քլարէնս փոխարքան (1361էն 1367) հրատարակեց օրէնք մը, որ ծանօթ է Քիլքեննիի օրէնք անունով, եւ որ ամրապնդեց անգլիացիներուն իրաւունքները եւ անոնց հողերու սահմանները: Քալթերուեցան խառն ամուսնութիւնները եւ կելտերէնի գործածութիւնը:

Այսպիսով, ժամանակի ընթացքին անգլօ-նորման բնակիչները ձուլուեցան կելտական Իրլանտայի մշակոյթին մէջ, եւ ԺԵ. դարուն միայն Փալ (փոքր շրջան մը Տապլինի շրջակայքը) հաւատարիմ կր մնար անգլիական գահին:

Այս ժամանակ Իրլանտայի ամէնէն ագդեցիկ եւ իսկական դեկավարները Քիլտրաէի շրջանի իշխանները՝ Ֆիցճերլտներն էին:

Այս կացութիւնը չարունակուեցաւ մինչեւ ԺԶ. դար, երբ Անգլիոյ Հենրի Ը. թագաւորը անջատուեցաւ Հռոմէն եւ Անգլիքան եկեղեցին հիմնեց: Այդ թուականէն ետք իրլանտացիներու եւ անգլիացիներու միջեւ պայքարը դաւանական բնոյթ ստացաւ, մանաւանդ երբ կաթոլիկներու հողերը գրաւուեցան եւ թագաւորին չնորհուեցան: Այնուհետեւ Հենրի Ը. թագաւոր միացուց Իրլանտայի տոհմապետները եւ Տապլինի մէջ Իրլանտայի առաջին ագգային խորհրդարանը հաստատուեցաւ: 1541ին Հենրի Ը.ի չնորհուեցաւ Իրլանտայի թագաւոր տիտղոսը:

Ամրողջ ԺԶ - ԺՋ. դարերուն Իրլանտա գօրք եւ կրօնաւոր առաքեց դէպի կաթոլիկ երկիրներ: Նոյն ժամանակաշրջանին մօտաւորապէս 100 հազար սկովտիացի եւ անգլիացի գաղթականներ Իրլանտա հաստատուեցան, գլխաւորաբար կղզիին հիւսիսը, Ուլսթէրի չրջանը:

Իրլանտայի պատմութեան մէջ մեծ իրագործում կարելի է նկատել այն, որ 1591ին հիմնուեցաւ Ս. Երրորդութիւն համալսարանը:

ԱՂՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մինչ բրիտանացի ագնուականներու դէպի Իրլանտա գաղթը կը չարունակուէր, ԺՋ. դարու կէսէն ետք սկսան իրլանտացիներու ապստամբական փորձերը, Շան Օ'Նէյլի եւ ապա Հիւգ Օ'Նէյլի գլխաւորութեամբ, որոնք ճգմուեցան 1603ին:

Այնուհետեւ, ձկյմս թագաւորին օրով սկովտիացի վերաբնակիչները հաւաքեցան հիւսիսային Իրլանտայի հողերուն վրայ:

1641ին սկսաւ աւելի մեծ ապստամբութիւն մը, երբ իրլանտացիք հագար անգլիացի եւ սկովտիացի գաղթականներ ջարդեցին. նշանաւոր են մանաւանդ Տրոչետայի եւ Ուեքսֆորտի ջարդերը:

Այս ժամանակաշրջանին սկսաւ անգլիական յեղափոխութիւնը, որուն ղեկավար Օլիվըր Քրոմուէլ, Անգլիոյ եւ Սկովտիոյ մէջ Սթիւարթներուն չարթելէ ետք, 1649ին Իրլանտա գամք ելաւ, կաթոլիկ Սթիւարթներուն տիրոյթները գրաւելու եւ բարեկարգութիւն կատարելու պատրուակով:

Քրոմուէլ իր իշխանութիւնը Իրլանտայի վրայ հաստատեց կաթոլիկ իրլանտացիներուն քառորդը ջարդելէ ետք: Անոր հաստատած օրէնքին համաձայն, կաթոլիկ իրլանտացիներուն արգիլուեցաւ ունենալ, սեփականատէր դառնալ, ընտրել եւ բանակին մէջ ծառայել:

Քրոմուէլ այնուհետեւ Անգլիա վերադարձաւ, բայց իրլանտացիներու ապստամբութիւնը չարունակուեցաւ մինչեւ 1652, մինչեւ որ անիկա գաժանօրէն ճնշուեցաւ անգլիական զօրքերուն կողմէ: Իրլանտացիք, անգլիական գերագոյն ուժին առջեւ նահանջելով, լքեցին Լայնսթըր, Մունսթէր եւ Ուլսթէր նահանգները եւ Քոննոդթի մէջ ամրացան:

Այնուհետեւ անգլիացի լորտերը այնպիսի օրէնքներ հրապարակեցին, որոնց հետեւանքով Իրլանտայի կաթոլիկները գրկրեցան քաղաքական եւ քաղաքացիական ամէն իրաւունքէ:

Անգլիական եւ սկովտիական ծագումով բողոքականները եւ անկիքանները, որոնք Իրլանտայի բնակչութեան տասը առ հարիւրը կը կազմէին, իրենց ձեռքերուն մէջ կեդրոնացուցած էին Իրլանտայի քաղաքական ամրողջ իշխանութիւնը:

Միաժամանակ մեծ թիւով անգլիացի եւ սկովտիացի գաղթականներ Իրլանտա հաստատուեցան, գլխաւորարար կրոգիին հիւսիսը, որ աւելի եւս փոխեց կղզիին ագգային պատկերը:

Իրրեւ հասկացողութիւն եւ գիծում կաթոլիկ մեծամասնութեան, ԺԸ. դարուն Իրլանտայի բողոքականները առաջարկեցին նուազեցնել անգլիական հսկողութիւնը, որուն չնորհիւ քաղաքացիական որոշ իրաւունքներ տրուեցան կաթոլիկներուն:

Իրլանտական խաչքար:

Հակառակ այս իրողութեան, սակայն, կաթոլիկներուն վիճակը չբարելաւուեցաւ, որովհետեւ բողոքականները իրենց ձեռքերուն մէջ կեդրոնացուցած էին բերրի հողերուն մէկ կարեւոր մասը:

Տնտեսական անձուկ պայմանները, անգործութիւնը, անգլիացի եւ սկովտիացի գաղթականներու չարաճուն մուտքը Իրլանտա եւ բնիկներու հողերուն գրաւումը պատճառ դարձան, որ բնիկ իրլանտացիները սկսին գանգուածաբար լքել իրենց հայրենիքը եւ գաղթել: 1780ին սկսաւ գանգուածային արտագաղթը եւ մինչեւ 1840ական տարիները երկու միլիոն իրլանտացիներ արտագաղթեցին դէպի Միացեալ Նահանգներ:

1798ին իրլանտացիք նոր ապստամբութիւն մը բարձրացուցին անգլիացիներուն դէմ, որ սակայն ձախողեցաւ եւ, այնուհետեւ, 1801 Յունուար 1ին Մեծն Բրիտանիոյ եւ Իրլանտայի միջեւ Միացեալ Թագաւորութիւնը հռչակուեցաւ, եւ Իրլանտայի խորհրդարանական ինքնավարութիւնը չնչուեցաւ:

Սակայն Բրիտանիա - Իրլանտա միութիւնը աւելի հրահրեց բողոքականներու եւ կաթոլիկներու միջեւ գոյութիւն ունեցող հակադրութիւնները, եւ 1803ին Տապլինի մէջ կաթոլիկներու կողմէ կազմակերպուած ապստամբութիւն մը ձախողեցաւ:

1823ին Տանիէլ Օ'Քոննէլի կողմէ հիմնուեցաւ կաթոլիկ ընկերակցութիւնը:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐ

ԺԹ. դարուն սկիզբը տնտեսական ծանր տագնապ մը սկսաւ Իրլանտայի մէջ, որ արագօրէն լայն համեմատութիւն ստացաւ: Արդարեւ, 1840ական տարիներուն Իրլանտա, ութ միլիոն բնակչութիւն ունէր, որուն գոյութեան գլխաւոր աղբիւրը գետնախնձորի մշակութիւնն էր: 1846ին սկսաւ ահաւոր սով մը՝ կղզիի ամրողջ տարածքին, որուն չարունակեց քոլերան, եւ մինչեւ 1851, հինգ տարուան ընթացքին երկու միլիոն գոհեր ինկան, եւ Իրլանտայի բնակչութեան թիւը ութ միլիոնէն վեց միլիոնի իջաւ:

Այդ նոյն ժամանակաշրջանին անգլիացի աւատապետները բարձր չահաւորներ հաստատեցին իրլանտացի աղքատ գիւղացիներուն վրայ:

Այս պայմաններուն տակ իրլանտացիք գանգրածաբար սկսան գաղթել դէպի Միացեալ Նահանգներ, եւ փոքր թիւով ալ Անգլիա. մինչեւ 1860 մօտաւորապէս երկու միլիոն մարդ արտագաղթեց Իրլանտայէն:

Գաղթականներու չրջանակին մէջ հիմնուեցաւ Ֆենիաս եղբայրակցութիւնը, որ յեղափոխական նկարագիր ունէր եւ խորհրդարանական բարեկարգումներ կր պահանջէր իրլանտական իշխանութիւններէն:

Անգլիոյ վարչապետ Կլատսթոն 1869ին որոշ իրաւասութիւններ տուաւ իրլանտացիներուն, եւ կարգ մր արտօնութիւններ առաւ անկիքաններէն եւ բողոքականներէն: Այսպիսով, բողոքական եկեղեցին եւ պետութիւնը բաժնուեցան իրարմէ:

1870 *Սեպտեմբեր 1ին հիմնուեցաւ Ինքնավարութիւն (Home Rule) կազմակերպութիւնը՝ Իսահակ Պութի կողմէ (1813 - 1879), որ տարածուեցաւ գլխաւորարար երկրին հիւսիս - արեւելեան չրջաններու բնակիչներուն մօտ: «Հոմ Ռուլ» նպաստեց իրլանտական ընդդիմութեան գօրացման եւ սաստկացման:*

1879 *Հոկտեմբեր 21ին հիմնուեցաւ Հողային Լիկան (Land Leage), որ կր պահանջէր ագարակներու վարձքերը թեթեւցնել եւ ագատ առեւտուր հաստատել:*

1881 *Մայիս 6ին Իրլանտայի բրիտանացի կառավարիչ Լորտ Ֆրետերիք Քաւենտիշ եւ փոխանորդը Պուրք, ահարեկուեցան Ֆենիքս - Փարքի մէջ, ֆենիականներու կողմէ:*

ԱՍՊԵՏ ՄԱՆՃԻԿԵԱՆ

ԻՐԼԱՆՏԱՑԻ ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ՏՈՀՄԵՐԸ

Իրլանտացի ժողովուրդը հինէն ի վեր տոհմերու բաժնուած է, որոնք քլան կը կոչուին: Տոհմերէն շատեր հին կելտական ծագում ունին, ոմանք՝ կելտական - նորմանական, եւ կամ անգլօ - նորմաններու եւ սկովտիացիներու սերունդներ են: Իրլանտերէն «ua»ով կամ անգլերէն «o»ով սկսող տոհմանունները կը նշանակեն այսինչին թոռները. օրինակ, իրլանտերէն Ua Suilleabhain կամ անգլերէն հնչումով՝ O'Suillivan կը նշանակէ Սիւլլիվանի թոռները:

Իւրաքանչիւր տոհմ աւանդականօրէն իր պետը ունի. հին եւ մեծ տոհմերու պետերը ազնուական տիտղոս կր կրեն:

Իրլանտայի պատմութեան մէջ իրենց կնիքը դրած, իշխանութիւն հաստատած եւ մինչեւ այսօր իրենց հեղինակութիւնը պահած տոհմերէն յիշենք գլխաւորները:

●Օ'ՆԷՅԼՆԵՐԸ հին իրլանտական ծագում ունին, որոնց օրրանը Ուլսթէրի շրջանն է: Օ'Նէյլ ընտանիքին պետերը ԺԵ. դարէն ի վեր Լանտըտերիի մօտակայ Թիրոն աւանին լորտերը եղած են եւ մեծ դեր ունեցած են Իրլանտայի պատմութեան մէջ:

Օ'Նէյլ տոհմի պետ Քոն Օ'Նէյլ (1480-1559) Թիրոնի առաջին լորտը եղաւ, անոր զաւակը՝ Հիւկ (1540-1616), ինչպէս նաեւ Շան (1530-1567), Օուըն Ռոէ (1590-1649) եւ Սըր Ֆելիմ Օ'Նէյլները անգլիացիներու դէմ ապստամբութեան ղեկավարներ եւ հերոսներ եղան, իսկ Տանիէլ Օ'Նէյլ (1612-1664) Անգլիոյ քաղաքացիական պատերազմի գլխաւոր դերակատարներէն եղաւ:

Միացեալ Նահանգներ հաստատուած Օ'Նէյլներէն նշանաւոր եղած են Ճոն Օ'Նէյլ (1834-1878), որ Ամերիկայի Ֆենիական ագդեցիկ ղեկավար եղած է, իսկ Էօժէն Օ'Նէյլ (1888-1953) 1936ին գրականութեան Նոպէլեան մրցանակ ստացաւ:

●Օ'ՏՈՆՆԷԼՆԵՐԸ կելտական ծագում ունին, որոնց պետերը Թիրքոննէլի լորտերը եղած են:

Մանուս Օ'Տոննէլ ԺՋ. դարուն Թիրքոննէլի առաջին մեծ լորտը եղաւ, անոր զաւակները՝ Քալվաղ եւ Հիւկ մեծ դեր ունեցան ԺՋ. դարու Իրլանտայի պատմութեան մէջ, իսկ Հիւկ Ռոէ Օ'Տոննէլ Իրլանտայի կելտական վերջին թագաւորներէն մէկը եղաւ: Այնուհետեւ Սըր Նիալ Կարվ Օ'Տոննէլ անգլիացիներու դէմ իրլանտացիներու պայքարի առաջնորդներէն եղած են:

Պոյնի 1690ի ճակատամարտէն ետք Օ'Տոննէլներուն մէկ մասը Սպանիա գաղթեց՝ պահելով ազնուականի իր իրաւունքները: Անոնց սերունդներէն նշանաւոր դարձաւ դուքս Լէոփոլտօ Օ'Տոննէլ (1809-1869), որ Սպանիոյ մէջ քաղաքական կարկառուն դէմք դարձաւ:

●ՖԻՑՃԵՐԸ ՆՏՆԵՐԸ նորմանական ազնուական ծագում ունին, եւ ԺԲ. դարուն Բրիտանիայէն գալով՝ Իրլանտա հաստատուած եւ իրլանտացած են:

Ֆիցճերլտներուն տոհմապետ Ճոն Ֆիցթոմաս Ֆիցճերլտ 1316ին Անգլիոյ Էտուարտ Բ. թագաւորէն ստացաւ Քիլտար աւանին լորտութիւնը: Այնուհետեւ Քիլտարի Ֆիցճերլտ լորտերը Իրլանտայի ամէնէն ազդեցիկ ուժը դարձան եւ 1477էն 1513 Քիլտարի ութերորդ լորտը թագաւորական իշխանութիւն ուներ: Անոր զաւակը՝ Ճերլտ՝ Քիլտարի իններորդ լորտը, իր հեղինակութիւնը կորսնցուց իր զաւակին՝ Լորտ Թոմասի անգլիացիներուն դէմ ապստամբութեան պատճառով:

Ֆիցճերլտներու մէկ այլ հատուածին ղեկավարը՝ Մորիս 1329ին Տեզմընտի լորտ դարձաւ, անոր սերունդները անկախ իշխաններ մնացին մինչեւ ԺԵ. դար: Անոնց ճիւղագրութիւնը վերջ գտաւ 1601ին, եւ Տեզմընտի լորտութիւնը անցաւ անգլիացի Ֆէյտիկ ընտանիքին: Այս ճիւղէն նշանաւոր է Ճէյմս Ֆիցճոնի զաւակը՝ Ճերլտ Ֆիցճերլտ՝ Տեզմընտի 13րդ լորտը, որ պայքարեցաւ անգլիացիներուն դէմ:

Ֆիցճերլտներու ուրիշ մէկ ճիւղէն Ճոն Ֆիցճերլտ (1749-1802) Քլէր աւանին լորտ դարձաւ:

ԻՐԼԱՆՏԱԿԱՆ ՍՓԻՒՌՔԸ

Իրլանտացի ժողովուրդին բացարձակ մեծամասնութիւնը Իրլանտայէն դուրս՝ գլխաւորաբար Միացեալ Նահանգներու մէջ կը բնակի:

Իրլանտացիներուն արտագաղթը սկսաւ ԺԸ. դարուն տնտեսական սուր տագնապներու, անգլիացիներու հաստատած բարձր շահատուրքերուն, սկովտիացի եւ անգլիացի գաղթականներու հաշուոյն իրլանտացիներու հողազրկութեան եւ հալածանքներու հետեւանքով:

Իրլանտայի մէջ տնտեսական առաջին սուր տագնապը սկսաւ 1780ին, եւ այդ թուականէն մինչեւ 1845 երկու միլիոն իրլանտացիներ արտագաղթեցին. 1845էն 1860 2.150 հոգի արտագաղթեց, 1860էն 1870՝ 3.8 միլիոն, 1871էն 1879՝ 106 հազար, եւայլն:

Ներկայիս մօտաւորապէս քսան միլիոն իրլանտացիներ կը բնակին Միացեալ Նահանգներու մէջ, աւելի փոքր համեմատութեամբ ալ՝ Քանատա, Աւստրալիա, Նոր Զելանտա, եւայլն:

Արտասահման եւ գլխաւորաբար Միացեալ Նահանգներ հաստատուած իրլանտացիները քաղաքական, մշակոյթի եւ զինուորական կարկառուն դէմքեր տուած են:

Արտասահմանի իրլանտացիները քաղաքական եւ տնտեսական մեծ ներդրում ունեցած են եւ ունին իրենց հայրենիքին: Տնտեսական անձուկ պայմաններու տակ ապրող իրլանտացի շատ մը ընտանիքներու համար փրկարար եղած է Միացեալ Նահանգներ հաստատուած իրենց հարազատներուն կատարած նիւթական օժանդակութիւնը:

Միացեալ Նահանգներու իրլանտացիներուն մօտ զօրաւոր է ազգային պատկանելիութեան գիտակցութիւնը. սովորական երեւոյթ է տեսնել իրլանտացիներուն տան մէջ Ս. Փաթրիքի նկարը, կամ արձանագրութիւն մը՝ «ես իրլանտացի եմ, ոչ անգլիացի»:

Մանաւանդ ներկայիս զարթօնք մը կայ արմատներուն վերադառնալու եւ կառչելու: Մէկ - երկու դար առաջ Միացեալ Նահանգներ գաղթածներու սերունդներէն շատեր արձակուրդի համար Իրլանտա կ'երթան, կը վերականգնեն իրենց պապենական լքուած տուները, հողերը: Անոնցմէ ոմանք նաեւ վերջնականապէս հայրենիք կը վերադառնան եւ իրենց մեծ հայրերու գիւղերուն մէջ կը հաստատուին:

Միացեալ Նահանգներու մէջ մեծ ազդեցութիւն ունի իրլանտական լոպին, եւ անոր շնորհիւ է գլխաւորաբար, որ ԻՐԱ քաղաքական նեցուկ կ'ապահովէ Բրիտանիոյ դէմ իր պայքարին մէջ:

ՏԻԵԶԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ

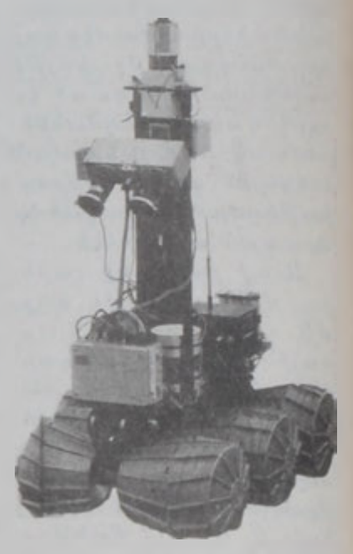
ԱՐՏԵՐԿՐԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ՉԷ

Անցնող ամիսներուն աստղագիտութեան մարզին մէջ արձանագրուած յայտնաբերումներ մեծ խանդավառութիւն ստեղծեցին արտերկրային կեանքի գոյութեան հաւատացող գիտնականներուն, ոչ մասնագէտ պարզ ժողովուրդին եւ... Հոլիվուտի բեմադրիչներուն մօտ:

Արդարեւ, տասնամեակներու ապարդիւն փնտռտուքներէ ետք, երբ 1995ին եւ 1996ի առաջին քանի մը ամիսներուն, կարելի եղաւ արեգակնային դրութենէն դուրս գտնել մոլորակներ, որոնք քողարկուած էին այն «արեւներով», որոնց շուրջ կը դառնան անոնք: Իսկ Սեպտեմբերին Սան Ֆրանսիսքոյի պետական համալսարանին աստղագէտներէն Ճեֆրի Մարսի կը յայտարարէր, թէ գտած է ծրդ մոլորակ մը, Լուսնթագէն քիչ մը աւելի մեծ, որ շուրջ հարիւր լոյս տարի հեռաւորութեան վրայ աստղի մը շուրջ կը դառնայ:

Միւս կողմէ, Օգոստոսին ՆԱՍԱի գիտնականներ կը յայտարարէին, թէ կեանքի գոյութեան փաստ գտած են Հրատէն հազարաւոր տարիներ առաջ Երկիր հասած բեկորի մը մէջ:

Այս բոլորը արտերկրային կեանքի գոյութեան հարցը օրուան տաք նիւթերէն մէկուն վերածած են:

Հրատի ապագայ հետախուզող մեքենաներէն մէկը եղող այս մարդամեքենան Հրատի հողին վրայ պիտի «քալէ» յառաջիկայ դարասկիզբին:

●ՀՐԱՏԻ ՎՐԱՅ ԿԵԱՆՔՈՒԹԵԱՆ «ՓԱՍՏ»

Մինչ տարիներէ ի վեր աստղագէտներ իրենց հայեացքները դէպի արտաքին աշխարհ ուղղած՝ արտերկրային կեանքի գոյութեան փաստ կը փնտռեն, կը քննէին, թէ անիկա կը գտնուէր Երկրին վրայ, հարաւային բեւեռի սառոյցներուն մէջ ինչ-որ տիղմերու մէջ, Հրատի վրայ ապրող էակներու մասին կը խօսէին, ահա յանկարծ Հրատէն հազարաւոր տարիներ առաջ Երկիր հասած բեկորի մը մէջ գտնուած ապացոյցներ կը հրապարակուին, որոնք կը հաստատեն, թէ կեանքը Հրատի վրայ գոյութիւն ունեցած է:

●ԿԵՆՍԱԲԻՄԻԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊ

Գիտնականները իրենց յայտնաբերումը կատարած են հրատեան բեկորին փոքր ներքիններուն մէջ բնածուխին վրայ հիմնուած կենսաքիմիագիտութեան կապուած մասնիկներ փնտռելու ընթացքին:

Այրլես բեռին մէջ յայտնուած մը կ'ըսէ, թէ 1984ին գտնուած հրատաբերը, Հրատի մակերեսին վրայ շուրջ 4.5 միլիառ տարի առաջ երթեւեկային հասած ժայռէ մը բերեզային ժայռի վերածուած է:

Փնտռելով բնածուխի վրայ հիմնուած *մոլիխիւլներ*, որոնք երկրին վրայ ապրող էակներու բաղկացուցիչ մասնիկներն են, գիտնականները գտած են *փոլիսիմիլիք հիդրոքարպիրներ*՝ չափազանց փոքր ներքիններու մէջ, որոնք ժայռին պղտիկ շուրջ մէկ միլիառ տարի եղած են:

Գիտնականները կը յայտնեն, թէ հրատաբերը բաւական ցած ջերմաստիճաններու փոփոխութեան ենթարկուած է, եւ թէ այդ փոփոխութեան պատճառը կրնայ ապրող էակներու գործունէութիւնը ըլլալ:

Նախկին կը գտնուի մարդիկը այն ենթադրութիւններէն, թէ «կանուչ մարդիկ» կրնան գոյութիւն ունեցած ըլլալ Հրատի վրայ: Անոնց յատակ կը պարզեն, թէ ցարդ փաստերը ի յայտ բերած են միայն ջիւային կառոյցներու անցեալի գոյութեան հաւանականութիւնը, եւ թէ որեւէ փաստ գոյութիւն չունի, որ աւելի բարձր

*Անցնող ամիսներուն Հրատի վրայ կեանքի գոյութեան հաւանականութեան մասին ստացուած նոր տուեալներ ամերիկացի եւ ռուս գիտնականներու խմբակ մը Օգոստոս 6ին կը յայտարարէր, թէ 13 հազար տարի առաջ *Անթարկթիք* անկած Հրատի բեկորի մը մէջ, որ *Ալըն Հիլզ* 84001 կը կոչուի, կեանքի գոյութեան փաստ յայտնաբերած է:*

Ըստ գիտնականներու, ասթեդոիդով (asteroide) 15 միլիոն տարի առաջ բախած է «կարմիր մոլորակին» եւ, իբրեւ հետեւանք, բեկորներ արձակուած է միջմոլորակային տարածութեան մէջ: Կարգ մը բեկորներ երկար ճանապարհորդութիւններէ ետք երկիր հասած են:

*ՆԱՍԱի տնօրէնը՝ Տէնիըլ Կոլտին Օգոստոսին կը յայտարարէր, թէ հրատեան բեկորին մէջ գտնուած *միքրոբծոններու* մնացորդներ կրնան ցուցանիշ ըլլալ, թէ աւելի քան 3 միլիառ տարի առաջ Հրատի վրայ մանրէազեղ մակարոյծով ճախճախային կեանք մը գոյութիւն ունեցած է: Անիկա կը ճամանի երկրային միաբջիջային էակներու, յատկապէս՝ մանրէներու:*

Ըստ գիտնականներու, ասթեդոիդ (asteroide) 15 միլիոն տարի առաջ բախած է «կարմիր մոլորակին» եւ, իբրեւ հետեւանք, բեկորներ արձակուած է միջմոլորակային տարածութեան մէջ: Կարգ մը բեկորներ երկար ճանապարհորդութիւններէ ետք կամ ցած կու գան Անթարկթիքի վրայ, կամ ալ կը շրջին արեգակնային դրութեան մէջ:

*Ամերիկացի հետազօտողներու խմբակ մը այս տարի Հարաւային բեւեռի սառցապաշարները պիտի մեկնի՝ աւելի մեծ հազար հրատաբերներ գտնելու յոյսով: Փնտռտուքները տեղի պիտի ունենան այն վայրերուն մէջ, ուր գտնուած է *ALH84001* հրատաբերը:*

Խմբակը գլխաւորող Ռալֆ Հարվի կ'ըսէ, թէ սպրդ գուգադիպութիւն է, որ իր խմբակը կը ծրագրէ նոյն վայրը հետազօտել՝ աւելցնելով, որ իրենց ուղեւորութիւնը երկար տեւելէ ի վեր ծրագրուած է արդէն:

*Յարդ *Անթարկթիքի* մէջ Հրատեան եւ Լուսնեան շուրջ 16 հազար բեկորներ գտնուած են. անոնց կէսը՝ Հարվիի խմբակին կողմէ: Հարաւային բեւեռը երկնաբարերով բերրի է, ո՛չ թէ*

Էլեկտրոնիք մանրադէտով դիտուած բրածոյ «մանրէները», որոնք գտնուած են հրատաքարին վրայ, մարդկային մազէ մը հարիւր անգամ աւելի բարակ խողովակներու ձեւը ունին(1): Պատկերը աւելի մեծցնելով՝ անոնց մակերեսին վրայի յայտ կու գան քարպոնաթի «հատիկներ», նման անոնց, զորս երկրային մանրէները կը շինեն(2):

ՄՈԼՈՐԱԿՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մայքըլ Մէյըր ՆԱՍԱի մոլորակային պաշտպանութեան պատասխանատուն է: Ան ո՛չ թէ արտերկրային ապրող էակներու ներխուժումի մը մտավախութիւնը կ'ապրի, այլ՝ մանրադէտի մակարդակով փոքրիկ էակներու:

Անոր գլխաւոր պատասխանատուութիւնը կը կայանայ արգիլելու մէջ, որ երկրէն այդ շատ փոքր էակները ՆԱՍԱի անջրպետագնացներու միջոցով այլ մոլորակներ հասնին եւ հոն գաղութ հաստատեն: Միւս կողմէ, նաեւ ան պէտք է վըստահ ըլլայ, որ երբ մարդամեքենաներ հրատեան հողէն բեկորներ կը բերեն, անոնց հետ էակներ չեն գար մեր մոլորակին վրայ «հաստատուելու»:

Ներկայիս անոր ուշադրութեան գլխաւոր առարկան բնականաբար Մարս Կլոպըլ Սըրվէյըրը եւ Մարս Փաթֆայնտըրը են, որոնք Հրատը հետախուզող շարք մը մարդամեքենաներու առաջիններն են: Փաթֆայնտըրը չափազանց մաքուր պայմաններու մէջ կը պահուի. անոր մակերեսը յաճախ ալքոլով կը սրբուի, որպէսզի անոր վրայ ապրող էակի գոյութեան որեւէ հաւանականութիւն չըլլայ: Աւելի՛ն. անոր աւելի տոկուն կարգ մը մասերը փուռերու մէջ զետեղուելով՝ էակներէ զերծ դարձած են:

Հակառակ բոլոր նախազգուշութիւններուն, սակայն ՆԱՍԱ կը խոստովանի, որ գրեթէ անկարելի է Փաթֆայնտըրը ձերբազատել բոլոր ապրող էակներէն, եւ թէ անիկա պիտի հանդուրժէ առաւելագոյնը 10 հազար մանրէական սփորներ (երբ պայմանները ծայրայեղ են, մանրէները, իբրեւ ինքնապաշտպանութիւն, սփորներու կը վերածուին) 870 քլգ. կշռող անջրպետանաւուն վրայ: Մէյըր դիտել կու տայ, որ մէկ թէյի դգալ հող շուրջ մէկ միլիոն միքրօ - էակներ կը պարունակէ...

Միւս կողմէ, ան կ'ըսէ թէ գրեթէ անկարելի է, որ երկրէն Հրատ գացած մանրէներ կարենան դիմանալ չափազանց ծայրայեղ պայմաններուն: Սփորները մակերեսին վրայ որոշ ատեն մը կը դիմանան, սակայն անոնք չեն կրնար բազմապատկուիլ:

ԵՐԲ ՀՐԱՏԸ ՕՎԿԻԱՆՈՍ ՄՈԼՈՐԱԿ ՄԸՆ ԷՐ

Համակարգիչի օժանդակութեամբ պատրաստուած Հրատի այս քարտէսը ցոյց կու տայ «կարմիր մոլորակին» վիճակը, այն օրերուն, երբ անիկա երկրին կը նմանէր՝ ամպերով, ովկիանոսներով եւ ցամաքամասերով:

Ըստ գիտնականներու, Հրատ եւ երկիրը նոյն ատեն կազմուած են, 4.5 միլիառ տարի առաջ: Ամբողջ 700 միլիոն տարի անոնք երկնաքարեր ուժգին հարուածներու ենթարկուած են եւ իրենց մթնոլորտները սասնցած՝ կազդուրուած հրաբխականութիւններով եւ երթեւեկային գործունէութեամբ:

Ջրաշղթին խտացած է կազմելու համար գետեր, լիճեր, ծովեր: Այդ հանգրուանին Հրատը կը նմանէր երկրին՝ ամպերով, ովկիանոսներով եւ ցամաքամասերով:

Սակայն Հրատի ներքին ուժականութիւնը, որ երկրին աւելի սկար էր, չէ կրցած երկար ատեն պահել հրաբխականութեան գործունէութիւնը, եւ անոր մթնոլորտը դարձած է վիճակորոշելի: Այսօր անիկա անապատ մը թոյլ մըն է, որուն մակերեսին վրայ ջուրի որեւէ հետք գոյութիւն չունի:

Ըստ մասնագէտներու, այն ժամանակաշրջանին, երբ Հրատի վրայ կեանքի կրնայ ի յայտ գալ ժամանակ ունեցած ըլլալ: Անոնք հաւանական կը նկատեն, որ այդ ատեն մեծ քանակով բեկորներ կ'իյնային հոն, բայց երկրի վրայ ալ տեղեր, այլ որովհետեւ շրջանակներ չորս է, պատ օդը գտնուելու վիճակի մէջ կը պահէ եւ անոր ձիւնապատ վիճակները կը դիտրացնէ, գոց գոյնի բեկորները տեսնելը: Աւելի՛ն. Հարաւային ատենաշաւիղներուն շարժումը երկնաքարերը ծանօթ վայրերու մէջ կը կուտակէ:

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ 25 ՏԱՐԻՆԵՐԸ՝ ԹԻՐԱԽ

Արեգակնային դրութենէն դուրս, անջրպետի այլ վայրերու մէջ կեանքի գոյութեան հարցը չատ աւելի բարդ է: Այդ հեռաւոր աշխարհներէն միակ տեղեկութիւնները, զորս կը ստանանք, անոնցմէ հասած լոյսն է (անոնց վրայ կ'աւելնան անջրպետային չողերը, ներօրինուներ եւ ձգողական այիքները):

Մինչ լոյսը երկնային մարմիններու կառոյցին եւ բաղադրութեան մասին բազմաթիւ տեղեկութիւններ կը հայթայթէ, անիկա ոչինչ կ'ըսէ կեանքի մասին, որ հոն կրնայ գտնուիլ:

Հարցը աւելի եւս նուրբ կը դառնայ, տրուած ըլլալով, որ կեանք հասկացողութիւնը յստակօրէն չէ սահմանուած եւ տակաւին ո՛չ ոք գիտէ կեանքի այն բոլոր տեսակները, զորս կրնան գոյութիւն ունենալ:

Անկարելի չէ, օրինակ, երեւակայել, թէ փոխանակ բնածուխի, կան սիլիսիումի վրայ հիմնուած կեանքի տեսակներ:

Հարցը յայնծաւալ է: Անհրաժեշտ է հետեւաբար, որ գիտնականները յստակ սահմաններ ճրչդեն իրենց փնտռտուքներուն: Այս իմաստով, գիտական համայնքը համաձայն է փնտռելու կեանքի ծանօթ տեսակներ միայն:

«ՕՐ ՄԸ ՊԻՏԻ ՀԱՆԳԻՊԻՆՔ ԱՆՈՆՑ»

Սպանիոյ մէջ Մարտին տեղի ունեցած աստղագէտներու համագումարի մը առիթով ՆԱՍԱի Օրիոնիսկ ծրագիրին պատասխանատու Մայք Քեփլըն կը յեշտէր, թէ Երկրէն դուրս կեանք գոյութիւն ունի ու կ'աւելցնէր, թէ՝ «օր մը պիտի հանդիպինք անոնց ու պիտի գարմանանք, որ մեզմէ չատ տարբեր են»:

Առաւելագոյնը 25 տարիէն կարելի պիտի ըլլայ կեանք գտնել Երկրէն դուրս, կ'ըսէր գիտնականը:

Թոլետս պատմական քաղաքին մէջ տեղի ունեցած համագումարին մասնակցած են աշխարհի չորս ծագերէն եկած «մոլորակներու որսորդ - գիտնականներ», քննարկելու համար նոր արհեստագիտութեան մը (ենթակարմիր Լազերներու) օգտագործումը՝ արեգակնային դրութենէն դուրս կեանքի փնտռտուքին համար:

Քեփլըն կ'ըսէ, թէ ասիկա առաջին անգամն է, որ կը մշակուին ծրագիրներ, որոնք՝ «մեզի աւելի պիտի տան շուրջ 20 տարիէն լուծելու հարցեր, որոնք դարերէ ի վեր պատասխան կը սպասեն»:

Համագումարին մասնակցած աստղագէտները, խանդավառ մոլորակներու յայտնարերումով, կ'ըսեն, թէ հարցը այլեւս այն չէ, թէ արդեօք այլ մոլորակներու վրայ կեանք կա՞յ, այլ պարզապէս՝ ե՞րբ պիտի գտնուի անիկա:

Աւանդական աստղագիտականները, որոնց ամէնէն ուժեղը ՆԱՍԱի Հաւըլ անջրպետային աստղադիտակն է, չեն կրնար մասնակից դառնալ այս փնտռտուքին, որովհետեւ աստղերուն լոյսերը, իրենց ուժգնութեան պատճառով կը հեռացնեն անոնց մօտ շրջան ընող մոլորակներուն լոյսերը կամ կը փոխարինեն գանոնք:

Ենթակարմիր Լազերներ, որ Հաւըլէն 40 անգամ աւելի ուժեղ է, կարողութիւնը պիտի ունենայ ենթակարմիր չողերու ընդմէջէն ճշդելու, թէ նոր գտնուած մոլորակները կեանքի գոյութեան անհրաժեշտ պայմանները (ջուր, թթուածին) ունի՞ն:

ՆԱՍԱ եւ Եւրոպական Անջրպետային Գործակալութիւնը (ԷԱԱ) առանձինն սկսած են ենթակարմիրի արհեստագիտութիւնը մշակել, սակայն անոնք երկուքը կ'ըսեն, թէ միջազգային գործակցութիւնը անհրաժեշտ է նման ծրագիրի մը համար:

ԷԱԱ փետրուարին քողազերծած էր իր ենթակարմիր Անջրպետային Դիտարանին կողմէ առնուած առաջին նկարները: Անիկա կարելիութիւնը ունի խիտ ամպերու ընդմէջէն տեսնելու:

ՆԱՍԱի գնահատումով, Լազերներու մը կառուցումը, 10 տարուան ժամանակամիջոցի մը վրայ, տարեկան 200 միլիոն տոլար պիտի արժէ: Եւրոպացի եւ ամերիկացի մասնագէտներ համաձայն են, թէ ծրագիրը մարդկութեան համար նոր ժամանակաշրջանի մը բացումն է:

Պատրաստեց՝ **Ս. Ա. ՊՈՅԱՃԵԱՆ** (Օգտագործուած աղբիւրներ՝ «*Ռէօքըր*», «*Միամեա է վի*»)

Մարզական Մարզական

ՆՇՄԱՐ

ԻՐԱՒԱՐԱԾԸ, ՈՐ ՔԱՆԴԵՑ ՄՐՑՈՒՄԸ

Անցեալ Շաբաթ օր, Լոնտոնի Արանեալի «Հայլպըրի» մարզադաշտին վրայ Սաութըրըէնտի դէմ մրցումը շատ աւելի բարձր մակարդակի եւ հետաքրքրուած կրնար ըլլալ, եթէ իրաւարարը ... չըլլար:

Որոշումը պտոյտն ու մրցումին ղեկը ձեռքը պահող էր, որ մրնոյորտը սրեղծեց եւ պատճառ դարձաւ, որ ախոյեանութեան գծով այս մրցումը ըլլայ անմոռանալի:

Ի՞նչ էր պատահածը: Ո՞վ էր յանցաւորը:

Մրցումին առաջին վայրկեաններուն, հիւր կազմը կը տիրապետէր «ոմբաչիգներ»ուն վրայ: 15րդ վայրկեանին, իրաւարար Փօլ Տեւսըն ազդարարեց Սաութըրըէնտի յառաջապահ Փօլ Սրիուրրրը, որ ձեռքով գնդակին դպած էր: Քանի մը վայրկեան ետք, դեղին քարտ մը եւս, այս անգամ Սաութըրըէնտի յետսապահ Մարրիին Սրորի, որ ծանր ֆաուլ մը կատարած էր մրցակից Լի Տիքսընի վրայ:

Վեց վայրկեան ետք, Սրոր փորը ֆաուլ մը կատարեց նոյն մրցակիցին Տիքսընի դէմ: Իրաւարար Տեւսըն դիմեց կարմիր քարտին: Ապա միճաբաւորիւն մը հիւսիսի կազմին մարզիչին Փիրրը Ռիսի հետ, եւ վերջինն իր մարզիչի դիրքէն հեռացուեցաւ եւ փոխարինուեցաւ թրիփիւն:

Այս բոլորը բաւարար չէին: Կիսախաղէն վեց վայրկեան առաջ, Տեւսըն աննկատելի հեռաս մը նկատեց եւ կարմիր քարտ մըն ալ «ձօնեց» Սրիուրրրի:

Ը. կիսախաղի 45 վայրկեանները 9 մարզիկներով խաղալով, Սաութըրըէնտի կը մնար անցնիլ պաշտպանողականի, հաւասարութիւն մը ձեռք ձգելու յոյսով, սակայն այդ ալ դժուար էր եւ Արանեալ ի վերջոյ երկու ուղ կոլեր ընդունեցաւ եւ ապահովեց երեք կէտ:

Արդեօք իրաւարար Տեւսըն իր գործը կատարած էր խղճմտօրէն, թէ կողմնակալ եղած էր: Քանի մը փաթիէ ի վեր, ան միշտ ալ իր վրայ կեդրոնացուցած էր բոլորին ուշադրութիւնը, ծայրայեղական եւ բիչ մըն ալ կասկածելի որոշումներով:

Քանի մը շաբաթ առաջ, ան վէճ ունեցած էր Քովենթրի Սիթիի մարզիչ Ռոն Էքքինսընի հետ, որ զինք ուզած էր համոզել, թէ մրցակից Չելսիի ապոյգ կոլ մը ձրաւնած էր... ձեռքով:

Երկու տարի առաջ, նոյնինքն Տեւսըն դաշտէն վտարեց Ոէնտ Համի այդ օրերու խմբապետ Ալվին Մարրինը, ծանր ֆաուլ մը կատարած ըլլալուն պատճառով, մինչդեռ շաբաթներ առք, Անգլիոյ ֆետերասիոնը բեկանեց Մարրինի պատիժը, բննելէ եւ վերապետութեան ենթարկելէ ետք հարցը:

Սաութըրըէնտի մարզիչ Փիրրը Ռիսի կարծիքով, Տեւսըն անհանդուրժելի է: Ան մտադրած էր մրցումին աւարտին փնտռել ան որ հետ եւ յայտնել իր բողոքը, սակայն ոստիկանութիւնը արգիլեց, առարկելով, որ ան կրնայ հարց ստեղծել զայրացած ըլլալուն պատճառով: Ան բաւարարուեցաւ... գաւար մը գարնոցի խմելով, մոռնալու համար պատահածը: Պահելով իր պատասխանութիւնը եւ սրամտութիւնը, ան յայտնեց, թէ Ամանորին շնորհաւորական քարտ մը պիտի ղրկէ Տեւսընի:

Արանեալի օգնական մարզիչ Փիր Ռայս, որ իր պաշտօնը յանձնեց Ֆրանսացի Արսէն Վենկըրի, մտահոգ էր պատահածով, յատկապէս Փօլ Սրիուրրրի դէմ կատարուած անհրաժեշտութեամբ: Վերջինը դիպմամբ չէր դպած գնդակին: Ռայս նոյնքան դժգոհ էր իր պաշտօնակիցին Ռիսի պատիժէն:

Վստահաբար Սաութըրըէնտ պիտի բողոքէ ֆետերասիոնին, ան ալ վերապետութեան պիտի ենթարկէ հարցը: Ամէնուշտ մրցումին արդիւնքը պիտի մնայ անփոփոխ, սակայն այդ տեսիլները կրնան ըլլալ:

Յամենայնդէպս, այդ օր Լոնտոնի «Հայլպըրի» դաշտին վրայ, առանց իրաւարարներու բարձր մակարդակի եւ հետաքրքրաշարժ մրցում մը կրնար տեղի ունենալ...

Զ.

ՄՈՐՍԵԼԻԻ Կ'ՈՒԶԷ 3 ՄՐՑԱՆԻՇՆԵՐ ՀԱՍՏԱՏԵԼ

Ալճերիացի աթլէթ Նուրէտտին Մորսելիի փափաքն է յառաջիկայ տարեշրջանին երեք մրցանիշներ հաստատել 1500 մ., 2000 մ. եւ 3000 մ. վազքերու մրցումներուն:

26 տարեկան Մորսելի 1500 մ., 2000 մ. եւ մէկ մղոն վազքի մրցանիշակիրն է: 3000 մ. վազքի մրցանիշը կը պատկանի քենիացի Տանիէլ Քոմէնի:

«Կը փափաքիմ 1500 մեթրը վազել 3' 24"էն, իսկ 3000 մեթրը՝ 7' 18" էն", կ'ըսէ Մորսելի:

Ան հետաքրքրուած չէ 5000 մեթր վազքի մրցումով: «Երիտասարդ եմ եւ կրնամ փափաքս իրագործել», կ'ըսէ ան:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ԱՅԱՔՍ ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆԻՆ ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑ

Քանի մը ամիս առաջ, Եւրոպայի գօրաւորագոյն կազմերէն նկատուող Այաքս Ամսթերտամ կրշարունակէ իր ձախող արդիւնքները: Անցեալ Զորեքշաբթի, Եւրոպայի ախոյեան խումբերու մրցաշարքին ան 1-0 արդիւնքով պարտուեցաւ Կրասհոփրրգ Ցիւրիխէն, իսկ անցեալ շաբաթավերջին հագիւ հաւասարութիւն մը արձանագրեց Թրվենթէին հետ (1-1):

Մինչեւ 80րդ վայրկեան, Թրվենթէ, շնորհիւ Պրուկինկի կոլին, յաղթական էր 1-0 արդիւնքով: Միջնապահ Փօլ Պովկէթ կարմիր քարտ մը ստացած էր եւ Այաքս օգտուեցաւ առիթէն ու նշանակեց հաւասարութեան կոլը, շնորհիւ Ուինսթրն Պոկարտի:

12 կէտ ապահոված Այաքս կը գրաւէ դասաւորման 9րդ դիրքը: Պոկարտ եւ ընկերներ 6 կոլ նշանակած են եւ նոյնքան ալ ստացած:

Առաջին դիրքը գրաւող Ֆէյէնուրտ կրեց իր առաջին պարտութիւնը՝ Վիթէս Առնհայմէն, այս վերջինին դաշտին վրայ: Ճոքիմսըն եւ Մաքքայ 2ական կոլ նշանակեցին, իսկ Փապլէ Մանչէս եւ Պերնարտ Շուիթրման նշանակեցին Ֆէյէնուրտի կոլերը:

Երկրորդ դիրքը գրաւող Փ.Ս.Վ. Այնտհովըն 2-2 արդիւնք մը արձանագրեց Ութրէխթի հետ: Միքայէլ Մոլս եւ Ճոն Վան Լէոն նշանակեցին Ութրէխթի կոլերը, իսկ Սթամ եւ պելճիքացի Լիւք Նիլիս՝ Այնտհովընի կոլերը:

Կրոնինկըն տարեշրջանի իր առաջին յաղթանակը արձանագրեց, պարտութեան մատնելով ԱԶ՝ 67ի կազմը: Քուիսթրա նշանակեց միակ կոլը, 66րդ վայրկեանին:

Մրցումներուն թեքնիք արդիւնքներն են.-

Վիթէս Առնհայմ - Ֆէյէնուրտ 4-2
Թրվենթէ - Այաքս 1-1
Կրոնինկըն - ԱԶ'67 1-0
Վաալվիք - Պրետա 1-2
Սփարթա Ռոթերտամ - Նայմեկըն 1-0
Վոլենտամ - Հերընվին 2-2
Ութրէխթ - Փ.Ս.Վ. Այնտհովըն 2-2
Տը Կրասֆշափ - Ուիլեմ Թիլպուրկ 2-2
Ռոտա - Ֆորթունա Սիթար 0-1

ԴԱՍԱԻՈՐՈՒՄ

	ԿԷՏ
1) Ֆէյէնուրտ	19
2) Փ.Ս.Վ. Այնտհովըն	17
3) Վիթէս Առնհայմ	15
4) Թրվենթէ	15
5) Ռոտա	13
.....	
16) Վոլենտամ	6
17) Կրոնինկըն	6
18) Ուիլեմ Թիլպուրկ	5

ՊԵԼՃԻՔԱ

Սթանտար Լիէժ եւ Ֆ.Ք. Պրիւժ պայքարը չարունակուեցաւ առաջին դիրքին հասնելու համար: Երկու կազմերն ալ յաղթանակներ արձանագրեցին: Առաջինը 3-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Մեքլէյնը, իսկ երկրորդը՝ Էքերէնը (2-0):

Անտրլէխթ, որ կը գրաւէ երրորդ դիրքը, ճերմակ հաւասարութիւն մը արձանագրեց Հարելպեքի հետ:

ԴԱՍԱԻՈՐՈՒՄ

	ԿԷՏ
1) Սթանտար Լիէժ	18
2) Ֆ.Ք. Պրիւժ	18
3) Անտրլէխթ	16
4) Մուսքրոն	15
5) Լա Կանթուազ	14

ՍԿՈՎՏԻԱ

Կլասքոյի մեծերուն հանդիպումը վերջ գտաւ Ռէյնճրրգին յաղթանակով: Ան 2-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Սելթիքը: Ռիչըրտ Կաֆ եւ Փօլ Կէսքոյն 51րդ եւ 90րդ վայրկեաններուն նշանակեցին կոլերը:

Սելթիքի վերջին պարտութիւնը մօտաւորապէս ... տարի մը առաջ էր, Ռէյնճրրգին, 2-0 արդիւնքով:

Ռէյնճրրգ եթէ այս տարի ալ տիրանայ ախոյեանութեան, պիտի կարենայ հասնիլ Սելթիքի մրցանիշին: Վերջինը 1966էն 1974 յաջորդաբար 9 անգամ չահած էր ախոյեանութիւնը:

Սելթիքի հետ դաշտ չներկայացաւ վիրաւորուած փորթուգալցի Ժորժ Քատեթէ (վիրաւոր), իսկ կերմանացի Անտրէաս Թոմ վիրաւորուեցաւ: Նախքան մրցումը, Սելթիքի մարգիչ Թոմի Պըրնզ վճռուներ էր յառաջապահ Փիեռ Վան Հուլտոնքի հետ, հետեւարար կագմին մէջ չառաւ զայն:

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ

	ԿԷՏ
1) Ռէյնճրրգ	21
2) Սելթիք	16
3) Ապերտին	11
4) Մատերուէլ	10
.....	
9) Քիլմառնոք	4
10) Ռէյթ	3:

ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի մէջ արձանագրուեցան հետեւեալ թեքնիք արդիւնքները.

Նանսի - Պասթիա 2-2
Մարսէյ - Պորտօ 0-0
Մոնաքօ - Մէս 1-1
Լանս - Լիոն 0-1
Մոնփելիէ - Սաէր 0-0
Սթրազպուրկ - Լիլ 3-0
Նանթ - Ռեն 3-3
Քանն - Լը Հաւր 2-0
Քան - Նիս 1-2
Կենկան - Փարիզ Ս.Ժ. 2-2

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ

	ԿԷՏ
1. Փարիզ Ս.Ժ.	21 (14-2)
2. Պասթիա	18 (16-9)
3. Պորտօ	17 (10-3)
4. Մոնաքօ	16 (15-7)
5. Լիոն	16 (13-8)
.....	
18. Նանթ	4 (10-17)
19. Քան	4 (5-14)
20. Նանսի	3 (5-11)

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ ախոյեանութեան 4րդ հանգրուանի մրցումներուն, պարագրուխի դիրքը գրաւող Փարման 2-1 արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Լացիօ Ռոմայէն, Հռոմի մէջ:

Իկոր Փրոթի եւ Փիերլուիճի Քագերակի նշանակեցին Լացիոյի 2 կոլերը, իսկ Տինօ Պաճիօ՝ Փարմայի միակ կոլը:

Ա. դիրքը գրաւեց Եուվենթուս, որ 1995էն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով կը վերադառնայ դիրքին:

Միքելէ Փատովանոյի 8րդ վայրկեանի կոլը բաւարար էր, որ «Եուվէ» յաղթէ Ֆիորենթինային: Քոնթէ եւ Եուկովիչ 2 անգամ ալ գնդակը Ֆիրենցէի կագմին բերդի սիւնին հարուածեցին:

Ինթէր Միլանի հայագի Ֆութպոլիստ Եուրի Ճորքայէֆ 44րդ վայրկեանին կոլ մը նշանակեց Աթալանթայի բերդէն ներս, բայց մրցումի աւարտէն 5 վայրկեան առաջ, Ֆիլիփօ Ինզագի նշանակեց Աթալանթայի հաւասարութեան կոլը:

Ա. Սէ. Միլան 3-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Փերուճիան, շնորհիւ Ժորժ Ուէայի (2) եւ Ռոպերթօ Պաճիոյի կոլերուն: Պոպան 67րդ վայրկեանին փոխարուեցաւ դաշտէն, որմէ ետք որ Միլան նշանակեց 2 կոլ:

Ուտինեզէ 2-2 արդիւնքով հաւասարութիւն մը արձանագրեց Պոլոնիայի հետ: Պիա եւ Պիրհոֆ նշանակեցին Ուտինեզէի կոլերը, բայց Պոլոնիա, շնորհիւ Մարոքիի եւ Ներվոյի, հաւասարեցաւ:

Մտորեւ, 4րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները.-

Աթալանթա - Ինթէր Միլան 1-1
Լացիօ Ռոմա - Փարմա 2-1
Ա. Սէ. Միլան - Փերուճիա 3-0
Փիաչենցա - Վիչենցա 1-0
Ռեճիանա - Ա. Էս. Ռոմա 1-1
Սամփտորիա - Նափոլի 0-1
Ուտինեզէ - Պոլոնիա 2-2
Վերոնա - Քալիարի 2-2
Եուվենթուս - Ֆիորենթինա 1-0

8

ՍՊԱՆԱՑԻ ԱՊԷԼ ԱՆԹՈՆ ՇԱՀԵՑԱԻ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԱՐԱԹՈՆԸ

Սպանացի Ապէլ Անթոն չահեցաւ Պերլինի մարաթոնը, գերագանցելէ ետք թանգանիացի Ֆրանսիս Նասլիի եւ քենիացի Սամի Լելկէյի:

Անթոն 10 հագար մեթր վագքի Եւրոպայի ախոյեանն է:

Աղջկանց մրցումը վերջ գտաւ հարաւային ափրիկեցի Քոլին Տը Ռէօքի (2' 26" 38) յաղթանակով, որ գերագանցեց լեհ Ռենաթա Քոքովսքան (2' 27" 41): Երրորդ հանդիսացաւ պելճիքացի Մարին Ռենտրոս (2' 27" 42):

Տղոց մրցումին թեքնիք արդիւնքներն են.

1.- Ապէլ Անթոն (Սպանիա)	2 ժ. 9' 15"
2.- Ֆրանսիս Նասլի (Թանզանիա)	2 ժ. 09' 36"
3.- Սամի Լիլէյ (Քենիա)	2 ժ. 9' 52"
4.- Ժիլպերթ Ռութօ (Քենիա)	2 ժ. 10' 04"
5.- Մարթին Նտիվենի (Հարաւ. Քորէա)	2 ժ. 10' 21"
6.- Սամի Մարիթիմ (Քենիա)	2 ժ. 11' 22"
7.- Փօլ Եկօ (Քենիա)	2 ժ. 11' 25"
8.- Ֆիլիփ Ռեմոն (Ֆրս.)	2 ժ. 12' 05"
9.- Էտկար Ֆիալհօ (Պր.)	2 ժ. 13' 07"
10.- Սաթաէ Սզաքի (Ճափոն)	2 ժ. 13' 42"

ՍԿՈՎՏԻՈՅ ԿԱԶՄԸ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ

Քոլին Հենտրի կեդրոնի յետսապահը, «Եւրօ 96»ին Անգլիոյ դէմ մրցումին պարտուած... երկրորդ կոլը իր նպատակին հասցնող՝ Փօլ Կէսքոյնի առջեւ:

Յառաջիկայ 5 եւ 9 Հոկտեմբերին, Սկովտիա Մոնտիալի գծով երկու մրցումներ պիտի կատարէ պալթեան երկիրներուն՝ Լատվիոյ եւ Էսթոնիոյ դէմ, Ռիկայի եւ Թալինի մէջ:

Մարսիչ Քրէյկ Պրաուն պահած է կազմը, քանի մը փոփոխութիւններ մտցնելով: Պաշտպանողական գիծի վրայ Պրաուն դժուարութիւն կը դիմագրաւէ: Կեդրոնի յետսապահ դիրքին վրայ Քոլին Հենտրի, Պլէքպըրնի լիպերոն, իր կողքին ունի Քոլին Քալտըրվուտը:

Առաջին անգամ ըլլալով, նկատի առնուած է ծայրի յետսապահ Պրայըն Մաքալիսթըր (25 տարեկան), որ նախապէս կրած է կրտսերներու շապիկը: Ան Ուիմպլըտընի անդամ է:

Պիլի Տատս (Ապըրտին) եւ Փօլ Լամպերթ (Տորթմունտ), վերստին նկատի առնուեցան, յառաջապահ գիծին համար: Նշենք, թէ 14 կոլ նշանակած Տատս՝ Բրիտանիոյ այժմու լաւագոյն կոլաքորըրն է:

Բանալի անդամներ ձոն Քոլինզ, Կորտըն Տիւրի, Սթիւըրթ Մաքոլ եւ խմբապետ Կէրի Մաքալիսթըր կը մնան խումբին մէջ: Վիրաւոր ըլլալով, պիտի բացակայի Տանքըն Ճերկըսընը (Էվերթըն):

Մարսիչ Պրաունի նկատի առած մարզիկներն են.

ԲԵՐԴԱՊԱՀՆԵՐ.- Էնտի Կորամ (Ռէյնճըրզ), Թոմի Պոյտ (Սելթիք) եւ ճիմ Լէյթըն (Հիպերնիըն):

ՅԵՏՍԱՊԱՀՆԵՐ.-Քոլին Քալտըրվուտ (Թոթենհամ), Քոլին Հենտրի (Պլէքպըրն), Պրայըն Մաքալիսթըր (Ուիմպլըտըն), Թոշ Մաքինլի:

ՄԻՋՆԱՊԱՀՆԵՐ.- Քրէյկ Պըրլի (Չելսի), ձոն Քոլինզ (Մոնաքօ), Սքոթ Կեմիլ (Նոթ. Ֆորէսթ), Էոին ձէս (Քովենթրի), ձէքի Մաքնամարա (Սելթիք), Կէրի Մաքալիսթըր (Քովենթրի):

ՅԱՌԱՋԱՊԱՀՆԵՐ.- Քեւին Կալակըր (Պլէքպըրն), Պիլի Տատս (Ապըրտին), Կորտըն Տիւրի (Ռէյնճըրզ), Տէրըն ձէքսըն (Հիպերնիըն), Փօլ Լեմպըրթ (Պորուսիա Տորթմունտ), Սթիւըրթ Մաքոլ (Ռէյնճըրզ), Ալի Մաքոյսթ (Ռէյնճըրզ), Պիլի Մաքինլի (Պլէքպըրն), ձոն Սփենսըր (Չելսի), Տերէք Ուիթ (Միտըլսպորօ), Նիքի Ուոքըր (Ապըրտին):

ՌԱՅՑԻԿԸՐ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ ՈՒՆԵՑԱԻ

Ռայցիկըր՝ Հոլանտայի ազգային խումբին շապիկով:

Ա. Սէ. Միլանի հոլանտացի միջագգային յետսապահ Միքայէլ Ռայցիկըր անցեալ Շաբաթ օր, ինքնաշարժի արկած մը ունեցաւ եւ թեթեւօրէն վիրաւորուեցաւ:

Անցեալ Փետրուարին, լիպերիացի Ժորժ Ուէա եւ ֆրանսացի յետսապահ Փաթրիք Վիէյրա միասնարար արկած մը անցուցած էին, իսկ անցեալ ամառ, յառաջապահ Մարքօ Սիմոնէ ծանր արկած մը անցուցած էր:

Մարզական Մարզական

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՊԱՍՔԵԹՊՈԼԻ ՆՈՐ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԸ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱՒ, ԲԱՅՑ...

Երկկ Լիբանանի պասքեթպոլի նոր ֆետերասիոն մը պիտի ընտրուէր, բայց կանոնագիրի հրդ կէտի գծով վէճ մը ծագեցաւ եւ ժողովէն քաշուեցան քանի մը ակումբներ: Մնացող ակումբները ընտրեցին 11 անդամներէ կազմուած ֆետերասիոն մը, որ սակայն ունեցաւ համաձնքային միակողմանի դիմագիծ: Օրէնքով պէտք էր 7 քրիստոնեայ եւ 4 իսլամ անդամներէ կազմուած ըլլար ֆետերասիոնը, մինչդեռ նորակազմ ֆետերասիոնը ունի միայն քրիստոնեաներ:

Հաւանական չի նկատուիր, որ այս ֆետերասիոնը վաւերացուի երիտասարդութեան եւ մարմնամարզին նախարարութեան կողմէ:

ՃԱՏՐԱԿ

12ՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԷՆ ԵՏՔ, ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՎՐԱՍՏԱՆ Ա. ԴԻՐՔԻ ՎՐԱՅ

Երկկ, չարունակուեցաւ ճատրակի 32րդ Ոլիմպիականը եւ 12 հանգրուանէն ետք, տղոց դասաւորման պարագլուխի դիրքը կը գրաւէ Ռուսիան, 33.5 կէտով, անշուշտ մեծ մասամբ աշխարհի ախոյեան Կէրի Գասպարովի ներկայութեան պատճառով:

Բ. դիրքը կը գրաւէ Ուքրանիան եւ ունի 30.5 կէտ:

Միացեալ Նահանգներ կը գրաւեն 3րդ դիրքը, 30 կէտով: Իսկ 29ական կէտ ունին եւ միասնաբար 4րդ դիրքը կը գրաւեն Հայաստանի Ա. հաւաքականը, Իսրայէլ, Պուլկարիա, Անգլիա եւ Խրուաթիա:

Հայաստանի տղոց Բ. հաւաքականը ունի 25 կէտ, իսկ Գ. հաւաքականը ունի 26 կէտ:

Աղջկանց 12րդ հանգրուանէն ետք, պարագլուխի դիրքին վրայ կը մնայ Վրաստանը, 26.5 կէտով: Անոր կը յաջորդեն Ռուսիան եւ Չինաստանը՝ 24ական կէտով:

Հայաստանի աղջկանց Ա. հաւաքականը ձեռք ձգած է 20 կէտ, իսկ Բ. հաւաքականը՝ 18:

ԱՐԱՖԱԹ ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ Կ ԵՐԹԱՅ...

1

Ֆինանսաւորեն խաղադուխիւնը եւ սակայն գործօն բաժին չեն վերցներ անոր մէջ:

Արաֆաթ տեսակցուխիւն պիտի ունենայ Եւրոպական Միութեան արտաքին գործոց նախարարներու «եռեակ»ին հետ, Լիւքսեմպուրկի մէջ:

«Եռեակ»ը կը ներկայացնէ Եւրոպական Միութեան անցնող, ընթացիկ եւ յառաջիկայ նախագահութիւններու երկիրները՝ Իտալիա, Իրլանտա եւ Հոլանտա:

Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութիւնը հաստատեց, որ Արաֆաթ այսօր Լիւքսեմպուրկի մէջ տեսակցութիւն պիտի ունենայ նաեւ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Էրվէ Տը Շարլէթի հետ, որ հրապարակաւ յայտարարած էր Փարիզի դժգոհութիւնները:

Բրիտանիա, սակայն, նոյնքան դժգոհ չէ եւ կ'ըսէ, թէ Ուաշինկթըն գերաստիճանին մասին խորհրդակցած է եւ աչխատանքները համակարգած՝ Եւրոպայի իր ընկերակիցներուն հետ:

(ՌԷՈԹԸՐ)

ԱՅԱՔՍ ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆԻՆ...

7

ԴԱՍԱԻՈՐՈՒՄ

	ԿԷՏ
1. Եուվենթուս	10 (6-3)
2. Ա. Մէ. Միլան	9 (10-4)
3. Ինթէր Միլան	8 (4-2)
4. Փարմա	7 (7-4)
5. Պոլոնիա	7 (6-4)
.....	
16. Ռեճիանա	2 (4-6)
17. Աթալանթա	2 (4-9)
18. Վերոնա	1 (3-10)

ՍՊԱՆԻԱ

Սպանիոյ ախոյեանութեան 5րդ հանգրուանին, Ռէալ Պեթիս, որ կը գրաւէր պարագլուխի դիրքը, իր դաշտին վրայ, 2-1 արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Տեփորթիւօ Քորունայէն: Ֆրանսացի Միքայէլ Մատար նշանակեց Տեփորթիւոյի յաղթանակի կոլը:

Պարսելոնա գրաւեց պարագլուխի դիրքը, 5-3 արդիւնքով յաղթական վերադառնալով Սարակոսայի դաշտէն: Լուիս Ֆիկօ, Ռոնալտօ (2), Փոփեսքու եւ Լուիս Էնրիքէ նշանակեցին «Պարսա»ի 5 կոլերը:

Ռէալ Մատրիտ 3-2 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Օվիետոն: Տաւոր Միւքէր, Փրետրակ Միաթովիչ եւ Քարլոս Սեքրեթարիօ նշանակեցին Ռէալի կոլերը:

Սարակոսա - Պարսելոնա 3-5
Ռայօ Վայեքանօ - Սելթա 3-0
Լոկրոնես - Սեւիա 2-0
Քոմփոսթելա - Վալենսիա 0-3
Օվիետօ - Ռեալ Մատրիտ 2-3
Թեներիֆէ - Սփորթինկ Խիխոն 6-0
Ռեալ Պեթիս - Տեփորթիւօ Քորունա 1-0
Ռասինկ Սանթանտեր - Աթլ. Պիլպաօ 1-2
Էսփանիոլ - Էսթերմատորա 5-1
Ռեալ Սոսիետատ - Վայատոլիտ 0-0
Աթլ. Մատրիտ - Հերքուլես 3-0

ԴԱՍԱԻՈՐՈՒՄ

	ԿԷՏ
1. Պարսելոնա	13 (15-9)
2. Տեփորթիւօ	11 (10-3)
3. Ռէալ Մատրիտ	11 (9-4)
4. Ռէալ Պեթիս	10 (10-3)
5. Թեներիֆէ	9 (14-4)

ԹԵՆԻՍ

-ՍԱՍՓՐԱՍ ՇԱՀԵՑԱՒ ՊԱԼԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔԻ ԲԱԺԱԿԸ -ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԱՂՋԿԱՆՑ ԽՈՒՄԲԸ ՇԱՀԵՑԱՒ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԻ ԲԱԺԱԿԸ

Շարաթավերջին տեղի ունեցան թենիսի տղոց 2 մրցաշարքերու աւարտականներ, ինչպէս նաեւ աղջկանց ֆետերասիոնի աւարտական մրցումներու շարքը՝ Միացեալ Նահանգներու եւ Սպանիոյ միջեւ:

Պալի (Զուիցերիա) թենիսի տղոց մրցաշարքի աւարտական մրցումին, թիւ 1 թենիսմէն Փիթ Սամփրաս 7-5, 6-2 եւ 6-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց գերմանացի Հենտրիք Տրիքմանը եւ չահեցաւ մրցաշարքին բաժակը:

Կիսաւարտականին, Սամփրաս դուրս ձգած էր ռուս Եւգենի Քաֆելնիքովը, 7-6 եւ 6-3 արդիւնքով, իսկ Տրիքման՝ չեխ Խիրի Նովաքը, 7-5 եւ 6-4 արդիւնքով: Այս ձեւով Սամփրաս չահեցաւ իր ասպարէզի 43րդ մրցաշարքը (եւ տարւան 7րդը) եւ յաջորդական 4րդ տարին ըլլալով աւարտեց Ա. դիրքին վրայ:

Վերջին 4 տարիներուն ան յաջողած էր առնուազն 2 Սլրան - Շլէմի բաժակներ չահիլ, սակայն այս տարի բացառաբար միայն 1 մրցաշարք չահած էր Եու. Էս. Օփրնը:

●*ՓԱԼԵՐՄՈՅԻ (Իտալիա) թենիսի տղոց մրցաշարքի աւարտականին, Քարիմ Ալամի (Մարոք) 7-5 եւ 2-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց ռումանացի Ատրիան Վոյնէան: Ռումանացի մարգիկը ուսի մէկ մկանը վիրաւորեց եւ ստիպուեցաւ կիսաւարտ ձգել մրցումը:*

Ստորեւ տղոց այս չարթուան դասաւորումը.-

	ԿԷՏ
1. Փիթ Սամփրաս (Մ.Ն.)	4740
2. Մայքըլ Չանկ (Մ.Ն.)	4010
3. Թոմաս Մուսթըր (Աւստրիա)	3612
4. Կորան Իվանիսեւիչ (Խրուաթիա)	3161
5. Եւգենի Քաֆելնիքով (Ռուսիա)	3091
6. Ուէյն Ֆերէյրա (Հար. Ափրիկէ)	2701
7. Պորիս Պեքըր (Գերմանիա)	2686
8. Ռիչըրտ Քրայչէք (Հոլանտա)	2434
9. Անտրէ Ագասի (Մ.Ն.)	2292
10. Մարչելօ Ռիոս (Չիլի)	2101
11. Մալիվայ Ուաշինկթըն (Մ.Ն.)	1891
12. Թոտ Մարթին (Մ.Ն.)	1805
13. Թոմաս Էնքվիսթ (Շուէտ)	1785
14. Ճիմ Քուրիր (Մ.Ն.)	1780
15. Ալպերթօ Քոսթա (Սպանիա)	1758
16. Ֆելիքս Մանթիա (Սպանիա)	1576
17. Սետրիք Փիոլին (Ֆրանսա)	1557
18. Ալպերթօ Պեռազաթեկի (Սպանիա)	1479
19. Մարք Ֆիլիփուսիս (Աւստրալիա)	1448
20. Շթեֆան Էտպէրկ (Շուէտ)	1430

ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

●*Յակոբ Իսկէնտէրեանի մահուան քառասունքին առիթով, տէր եւ տիկին Արմէն եւ Միմի Յակոբեան 50.000 լ.ո., տէր եւ տիկին Լեւոն Վարդան 25.000 լ.ո.՝ Էջմիածինի Կրօնաստէր Տիկնանց Համախմբումին:*

Մ.Ն. - ՍՊԱՆԻԱ 5-0

Աթլանթիք Սիթիի մէջ (Նիւ Ճըրզի, Մ.Ն.) շարաթավերջին, տեղի ունեցաւ աղջկանց ֆետերասիոնի բաժակի աւարտական մրցումը Միացեալ Նահանգներու եւ Սպանիոյ միջեւ:

Առաջին մրցումը իրար դէմ հանեց թիւ 1 թենիսուհին Մոնիքա Սելէշը (Մ.Ն.) եւ թիւ 3 Քոնչիթա Մարթինէսը: Սելէշ 6-2 եւ 6-4 արդիւնքով հանգիստ յաղթանակ մը արձանագրեց արդիւնքը վերածելով 1-0ի:

Երկրորդ մրցումին, Լինտսի Տէվրնփորթ (Մ.Ն.) 7-5 եւ 6-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց 2րդ դասուած Արանչա Սանչէսը, արդիւնքը բարձրացնելով 2-0ի:

Սելէշ, իր կարգին, պարտութեան մատնեց Սանչէսը, 3-6, 6-3 եւ 6-1 արդիւնքով եւ արդիւնքը 3-0ի բարձրացուց:

Տէվրնփորթ 4րդ մրցումին պարտութեան մատնեց կալա Լէոն Կարսիան, 7-5 եւ 6-2 արդիւնքով, իսկ 5րդ եւ վերջին մրցումին, Մարի Ճօ Ֆերնանտէս - Լինտա Ուայլտ (Մ.Ն.) գոյգը պարտութեան մատնեց կալա Լէոն Կարսիան եւ Վիրճինիա Ռուանօ - Փասքուալը 6-1 եւ 6-4 արդիւնքով:

Այս ձեւով Միացեալ Նահանգներ 5-0 արդիւնքով յաղթեցին Սպանիոյ եւ չահեցան ֆետերասիոնի բաժակը:

ՍԱԿԱՐԱՆ

Պէյրութի ելեւմտական շուկային մէջ, դրամանիշերու փոխանցման սակացոյցը հետեւեալն էր երէկ.

Սուրիական թղթոսկի	34,50 - 38,50 լ.ո.
Քուէյթեան տինար	5187,75 - 5195,75 լ.ո.
Յորդանանեան տինար	2193,10 - 2197,50 լ.ո.
Սէուտական ռիալ	413,10 - 417,20 լ.ո.
Սմանեան ռիալ	41,50 - 42,75 լ.ո.
Քաթարեան ռիալ	426,70 - 430,75 լ.ո.
Եգիպտական կինէ	457,50 - 461,50 լ.ո.
Անգլիական սթերլին	2433,20 - 2437,62 լ.ո.
Գերմանական մարք	1018,10 - 1022,15 լ.ո.
Ֆրանսական ֆրանք	299,10 - 303,25 լ.ո.
Զուիցերիական ֆրանք	1239,05 - 1243,07 լ.ո.
Կիպրական փաունտ	3332,20- 3336,24 լ.ո.
Իտալական լիր	998,00 - 1003,00 լ.ո.
Ամերիկեան տոլար	1557,50- 1559,50 լ.ո.
Քանատական տոլար	1142,10 - 1146,84 լ.ո.
Աւստրալիական տոլար	1232,10 - 1236,37 լ.ո.

● ՈՍԿԻ

Անգլիական մէկ ոսկի	145,000 - 149,500 լ.ո.
Իրանեան մէկ ոսկի	142,500 - 149,500 լ.ո.
Սմանեան մէկ ոսկի	133,500 - 138,500 լ.ո.
Մէկ քիլոկրամ ձոյլ ոսկի	19,650,000 - 20,150,000 լ.ո.
Մէկ քիլոկրամ ձոյլ արծաթ	274,500 - 279,500 լ.ո.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ «ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱՉԵԱՆ» ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Համազգայինի «Բ. Կանաչեան» Երաժշտական Քոլէճի 1996-1997 տարեշրջանի արձանագրութիւնները կը շարունակուին:

ՎԵՐԱՄՈՒՏ.- Երկուշաբթի, 7 Հոկտեմբեր 1996:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻԻ «ԵՐԲ ՄԵՌԵԼՆԵՐԸ ԿԸ ԽՕՍԻՆ» ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՏՈՐԸ

190 ԷՋ, ՊԷՅՐՈՒԹ, 1996:

Ստանալու համար դիմել՝ «Արարատ» օրաթերթի վարչութեան, Տօնիկեան, Նուպար եւ Ոսկեդար գրավաճառներուն:

●Հալէպ՝ Արտօ Առաքելեանին, Դամասկոս՝ Յակոբ Սէֆէտեանին:

ՆԻՒՔԷՍԼԻ - ԱՍԹՈՆ ՎԻԼԱ 4-3

Ֆերտինանտ 2 կոլ նշանակեց:

Երկկ Անգլիոյ ֆութպոլի ախոյեանութեան 8րդ հանգրուանէն յետաձգուած մրցումի մը ընթացքին, Նիւքէսըլ 4-3 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Աստըն Վիլան եւ վրագրաւեց Բ. դիրքը:

Տուայթ Եորք 4րդ վայրկեանին նշանակեց Աստըն Վիլայի (եւ մրցումին) առաջին կոլը, բայց Նիւքէսըլ 3 անգամ փոխադարձեց չնորհիւ Լէս Ֆերտինանտի (2) եւ Այէն Շիրըրի: Բ. կիսախաղին, Եորք նշանակեց 2րդ կոլը, բայց Սթիւ Հաուի նշանակեց Նիւքէսըլի 4րդ կոլը: 2 վայրկեան ետք, Եորք իրագործեց հնդ-րդին մը, բայց Աստըն Վիլա մրցումը կորսնցուց 4-3 արդիւնքով:

Սեւամորթ Եորք (աջին) կը տօնէ կոլ մը իր խմբակիցներուն հետ:

Ստորեւ դասաւորումը.-

	ԿԷՏ
1. Լիվըրփուլ	20 (18-6)
2. Նիւքէսըլ	18 (14-10)
3. Արսենալ	17 (17-8)
4. Մանչ. Եուն.	16 (18-6)
5. Ուիմպլտըն	1 '2-7)
.....	
18. Սաութհեմփթըն	12)
19. Քովենթրի	5 ( )
20. Պոլթըն	3 (5-11)

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ Դպրաց Դասի կազմակերպած վիճակահանութիւնը, որ տեղի պիտի ունենար Հինգշաբթի, 3 Հոկտեմբեր 1996ին, յետաձգուած է եւ տեղի պիտի ունենայ Հինգշաբթի, 14 Նոյեմբեր 1996ին:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԿԱԹ. ՍԵՍՐՈՊԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Այսու կու գանք ուրախութեամբ տեղեկացնելու, թէ 1996-1997 ուսումնական տարեշրջանի դասընթացքները կը սկսին Երկուշաբթի, 7 Հոկտեմբեր 1996ին:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՀԱՁԴ

Տիար Կիրակոս Թերզիպաշեան
Տէր եւ տիկին Գրիգոր Թերզիպաշեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին Գէորգ Թերզիպաշեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին Խաչիկ Կեպէնեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին Գէորգ Պիւզիւլեան
Տիկին Լուսաժին Սրընկճեան
եւ համայն ազգականներ կը գուժեն իրենց կնոջ, մօր, քրոջ, մեծ մօր եւ հարազատին՝

ՎՐԷԺՈՒՀԻ ԹԵՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ
(Ծնեալ՝ Ատանա, 1921ին)

մահը, որ պատահեցաւ Կիրակի, 29 Սեպտեմբեր 1996, առաւօտեան ժամը 2ին, յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ նոյն օրը, Կիսօրէ ետք ժամը 2.30ին, Նոր Մարաշի Հայ Կաթողիկէ Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Պուրճ Համուտի Հայ Կաթողիկէ գերեզմանատունը:

●*Ներկայս ընդունիլ իրրեւ մահագդ:*

●*Յաւակցութիւնները կ'ընդունուին հանգուցեալին գաւակին՝ Գէորգ Թերզիպաշեանի բնակարանը, Տրրա, Ալսթալ Սաղիր պողոտայ, Պետիրեան շէնք, Ա. Պլոր. 5րդ յարկ, Երկուշաբթի, 30 Սեպտեմբեր, Երեքշաբթի 1 եւ Չորեքշաբթի 2 Հոկտեմբերին:*

ԼՈՒՍ ՏԵՍԱԻ ԼՈՒՍ ՏԵՍԱԻ

ԴՐՕՇԱԿ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՀԱՅ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

27ՐԴ (60ՐԴ) ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 6 (1488),
8 - 21 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

■ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆԱՑՈՒՄՆ.....2

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ – 1996

■ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՇԵՄԻՆ
Վ.3.....4

■ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐԸ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՇԵՄԻՆ
Ագնեսիա Մկրտչեան 9

ՆԵՐԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅԵԱՑՔ

■ՆՈՐ ՍՓԻԹԱՔԸ
Մարգոպետ Մարկոսեան 13

■ԱՄԵՆԱՂԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՁԱՐԳԱՑՈՒՄ Ռաֆֆիկ Շիրինեան 21

■ՄԵՂՔԸ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆԸ ՉԻ
Վքեմ – Արամ 23

■ՀԱՅ – ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ԾԱԼՔԵՐԸ
Լեւոն Շիրինեան 25

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

■ՎԱՆԵՐԱՊԱՐԵՐ ՍԵՒԻՒ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՄԱՍԻՆ
Մաթօ Աւետիսեան 27

■ՍԵՒ ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍՊԻՏԱԿ ԷՋԵՐԻՑ ՄԷԿԸ
Գ. Մաթոիբսեան 30

■ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՇՈՒՐՋ 3.Ք.....40

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՄԷՋ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ

Բոլոր անոնք, որոնք կը փափաքին «Ազդակ»ի մէջ որեւէ ծանուցում հրատարակել, պէտք է բնագիրը խմբագրատուն՝ ծանուցումներու բաժանմունք հասցնեն հրատարակման թուականէն առնուազն օր մը առաջ, ՄԻՆՉԵԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 5:

ՄԱՀԱԶԴԵՐԸ բացառութիւն են: Մահապդ կ'ընդունուի մինչեւ ուշ գիշեր, այնքան ատեն որ այն հրատարակելու հնարաւորութիւն կայ:

ՄԱՀԱԶԴ

Տիկին Ռուպինա Տաւուտեարեան եւ դուստրը՝ Լիանա
Տէր եւ տիկին Նիկոդոս Տաւուտեարեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին Նուպար Գասապեան եւ գաւակունք
Տիկին Ժանէթ Մանուկեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին Վաղարշակ Թովմասեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին Մարտիկ Գագանճեան եւ գաւակունք
եւ համայն ազգականներ ցաւով կը գուժեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ հարազատին՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԱՒՈՒՏԼԱՐԵԱՆԻ
(Ծնեալ 1952, Պէյրութ)

մահը, որ պատահեցաւ Ուրբաթ, 27 Սեպտեմբեր 1996ին, Պոսթընի մէջ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր՝ Երեքշաբթի, 1 Հոկտեմբեր 1996ին, Պոսթընի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ:

●Ներկայս ընդունիլ իրրեւ մահագդ:

●Յաւակցութիւնները կ'ընդունուին Երեքշաբթի 1, Չորեքշաբթի 2 եւ Հինգշաբթի 3 Հոկտեմբերին, հանգուցեալին եղբօր Նիկոդոս Տաւուտեարեանի բնակարանը, Մագթաար Էլ-Ճեշուն:

ՕԳՆԱՒԱՅԻՆ ՏՈՒՄՈՐ ԵՒ ԳՈՅՔԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱԵՒ ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԱՌԱՔՈՒՄ

ara TRAVEL IATA

ARA TRAVEL, ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՈՒՏ, ՆԱՄԱԿԱՏԱՆ ՇԷՆՔ,
ՀԵՌ. 584340 – 583916 – 490211
ԹԵԼԵՔՍ՝ ARATRA LE 44082

ՄԱՀԱԶԴ

Տէր եւ տիկին Արթահամ Թաշճեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին Գրիգոր Թաշճեան եւ գաւակունք
Տիար Վարդգէս Թաշճեան
Տիկին Մարի Թաշճեան եւ դուստրը՝ Տիգրանուհի
Տէր եւ տիկին Արմէն Նալպանտեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին Յովհաննէս Մարտիկեան եւ գաւակունք
Տէր եւ տիկին կարապետ եւ Զարուհի Պետիրեան եւ գաւակունք
եւ համայն ազգականներ կը գուժեն իրենց հօր, աներոջ, հօրեղբօր, քեռայրին եւ հարազատին՝

ԴԱՒԻԹ ԹԱՇՃԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Շաբաթ, 28 Սեպտեմբեր 1996ի երեկոյեան, Նիւ Եորքի մէջ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը տեղի ունենայ Նիւ Եորքի մէջ:

●Ներկայս ընդունիլ իրրեւ մահագդ:

●Յաւակցութիւնները կ'ընդունուին Աբրահամ Թաշճեանի բնակարանը, Երկու Փարք, 2րդ շէնք, 3րդ յարկ, Զալքա, Երկուշաբթի 30 Սեպտեմբեր, Երեքշաբթի 1 եւ Չորեքշաբթի 2 Հոկտեմբերին, հնհ. 898173:

ԱԶԱՏԻԿ ՀԵՐԿԵԼԵԱՆ

ընդ

ԺԱՆ ՊԱԼՃԵԱՆ

Խօսեցեալք

Այնճար, Շաբաթ, 28 Սեպտեմբեր 1996

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Հաստատութեան մը համար համակարգիչի վրայ աշխատող հաշուապահուհի մը, 5 տարուան փորձառութեամբ: Հեռ. 262650 եւ 448652:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●ԿԱԼԸՐԻ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ կարիքն ունի ինքնաշարժի վարորդի մը: Հեռ. 260818 եւ 261989:

ԾԱԽՈՒ *ՏՐԼԻՒՔ* ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

●Ժէլ Էլ Տիպի մէջ, Հարպոյեան շէնք, BLOC A., 210 քառ. մեթր տարածութիւն: Օժտուած՝ *էր-քոնտիսիոնէով*, ջեռուցիչով, *մեներաթէօրով*, վերելակով եւ կառատուճով: Հեռ. 03-269091:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Ոսկերչատուն մը համար մոմի վրայ աշխատող օրիորդ մը: Դիմել՝ անձամբ, Սաֆթըր Ալիշան, Հրդ յարկ, թիւ 10:

ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՉԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

●Անհատական կամ խմբային: Հեռ. 03-237405:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

●Համակարգիչի վրայ աշխատող օրիորդ մը եւ հաշուապահութենէ գաղափար ունեցող օրիորդ մը: Դիմել անձամբ, Աղասարգիսեան հաստատութեան:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

●Հաստատութիւն մը կարիքը ունի վաճառող երիտասարդներու: Հեռ. 502329 թիւին, առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ կ.ե. ժամը 4, ուզել՝ Թոմարին:

OFFICE OF EDUCATION

Հարպոյեան շէնք, 2րդ յարկ, Զալքա:
(Թոհմէ դեղարահին կից շէնքը)

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

Շատ տրամաբանական սակերով
Անհատաբար կամ խմբովին

* Ուսողութիւն (mathematics), բնագիտութիւն (physics) եւ քիմիագիտութիւն (chemistry) -Բ. Պաքալօրիա+երկրորդականի բոլոր մակարդակները:
* SAT I + SAT II.
*Ուսողութիւն (mathematics) - Պրըվէ + միջնակարգի բոլոր մակարդակները:

Աւելցեալ տեղեկութեանց համար դիմել վ. Պոգոսեի, Office of Education; ամէն Երեքշաբթի եւ Հինգշաբթի, կէսօրէ ետք ժամը 6էն 7:

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆԻ
ԽՈՒՄԲ ՄԸ ՈՒՍՈՒՑՉՆԵՐ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ ՄՈՒՏՔԻ ՆԻՒԹԱԿԱՆ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՁԵՐԲԱԶԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵՑԷՔ՝

ԱՖՀԻԼի մօր

●ՆՈՒԱԶԱԳՈՅՆ սակերով
●ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ խնամք
●վճարման դիւրութիւններ

Հասցէ.- Ագգային Խորհուրդի շէնք, ԱՖԷՏի կից,
Հեռ. 263324

ԱՍՏՂԵՐԸ

Ամէն կիսեմ

ԽՈՒԻ (21 *Մարտէն* 20 *Ապրիլ*)

Ուշադիր եղէք պետական խնդիրներու: Ձեր առաջարկները պիտի արհամարհուին խնայողական հանդրուանի, որպէսզի պաշտօնեաները չունենան այս կրթական վերամուտին:

ՑՈՒԼ (21 *Ապրիլէն* 21 *Մայիս*)

Կը ցանկաք հասատանել ձեր անկախութիւնը. որոշումները առէք ձեզի տանող ակռանջ տալով ձեր սրտի եւ հոգիի ձայնին:

ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ (22 *Մայիսէն* 21 *Յունիս*)

Ձեր կողակիցը կամ ընկերը համամիտ չէ ձեր կարծիքներուն: Զգուշ եղէք եւ կարծիքներու փոխանակութենէ մի՛ վիրաւորուիք:

ԽԵՑԳԵՏԻՆ (22 *Յունիսէն* 23 *Յուլիս*)

Ձեր աշխատանոցին մէջ ստեղծուած խնդիր մը պիտի ստիպէ ձեզ վարուելու զգուշութեամբ եւ շրջահայեացքով. բան մը, որ չէք սիրեր...

ԱՌԻՒԾ (24 *Յուլիսէն* 23 *Օգոստոս*)

Ձեր անհատական հաւատարմութիւնը խախտած է մտամբ. հիմա մնացէք անօգուտ ծախսերէ: Խնայողութիւնը ի գործ դրէք ձեր կեանքի մէջ:

ԿՈՅՍ (24 *Օգոստոսէն* 23 *Սեպտեմբեր*)

Ձեր բնակիրոջ, կողակիցին կամ գործընկերին դիմաց անհրապոյծ արտայայտութիւններ մի՛ ունենաք, ոչ ալ՝ սին բոխչիներ: Այսօր ժամանակը չէ այդպիսի կեցուածքներու: Հիմա կեցէք սին վէճերէ եւ բախ-բաուէ:

ԿՇԻՌՔ (24 *Սեպտեմբերէն* 23 *Հոկտեմբեր*)

Հին բարեկամի մը հետ վէճ մը կրնաք ունենալ անմտաբար կերպով: Խուսափեցէք բամբասանքէ կամ հնարպրակական կարծիքներ արտայայտելէ: Եթէ հարց մը ստեղծուի, անուշի կապիցէք:

ԿԱՐԻՃ (24 *Հոկտեմբերէն* 23 *Նոյեմբեր*)

Հիմա կեցէք բախտին խաղերէն կամ բախտախաղէ եւ ուրիշներուն ձեր աշխատանքին, որ կեդրոնացում կը պահանջէ: Լրջացէք:

ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ (24 *Նոյեմբերէն* 21 *Դեկտեմբեր*)

Եթէ մեծատուն մը հետ վէճ ունենաք, քանացէք մեղմացրնել զայն, ապա թէ ոչ կացութիւնը կը բուռնատորուի: Խուսափեցէք չար լեզուները լսելէ:

ԱՅԾԵՂՋԻՒՐ (22 *Դեկտեմբերէն* 20 *Յունուար*)

Որովի անկում եւ անարամադիր վիճակ պիտի ունենաք, որովհետեւ վերջերս ծանրաբեռնուած էք: Կատարեցէք միայն անհրաժեշտ աշխատանքներ:

ԾՈՎԱՆՈՑՇ (21 *Յունուարէն* 19 *Փետրուար*)

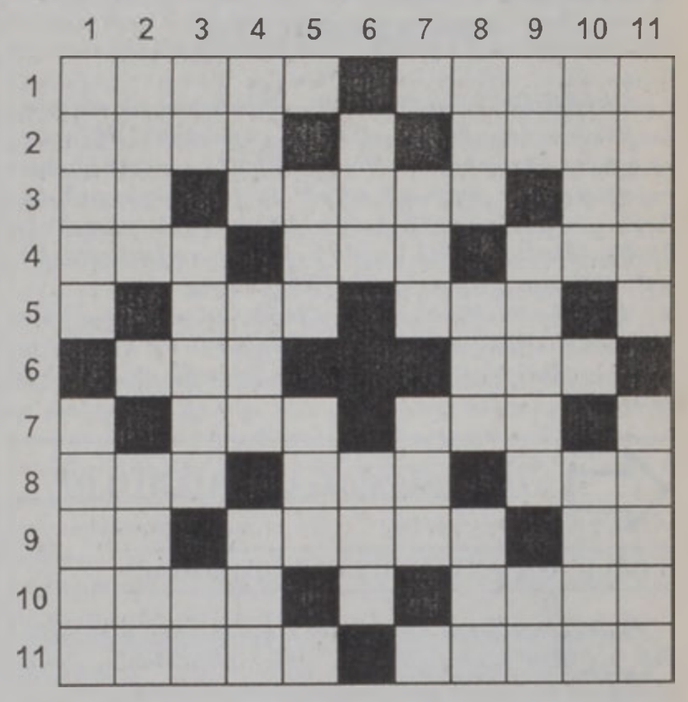
Առօրեայ գործերը եւ խնդիրները ձեր դիմաց կը ցանցին դարձեալ. անշուշտ անոնք ունին լուծումներ: Եղէք լաւատես եւ արթուն:

ՁՈՒԿ (20 *Փետրուարէն* 20 *Մարտ*)

Ձեր աշխատանքային կեանքին մէջ անկիւնադարձ մը սկսած է: Պատրաստ եղէք ճշգրտութեամբ կատարելու ձեզի վստահուած գործերը:

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 3495

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. *Հեծանոց - Կիլիկիոյ թերդերէն:*
2. *Մութ կամ անշուք - Առաքել:*
3. *Կողմ - Ոտնաման - Յոգնակերտ մասնիկ (հակ.):*
4. *Անձնական դերանուն - Շեղջ, կոյտ - Յետոյ:*
5. *Լիւրանոյի գետերէն - Բագմութիւն:*
6. *Պաղի - Կտրած կաթ:*
7. *Երիվար - Համար:*
8. *Հեսկ - Նախանձէ՛ - Իգական օտար անուն:*
9. *Փոքրացնող մասնիկ - Նիհար, ագագուն - 5600:*
10. *Դանդաղ - Փոխադարձ դերանուն:*
11. *Լիպիոյ վերջին թագաւորը - Ձնչումէն պայթի:*

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. *Ասիացի - Մ. Գրային մարգարէ:*
2. *Աղկաղկ, վտիտ - Վառ գոյներով պատուական քար:*
3. *Անձնական դերանուն (հակ.) - Հայաստանի գետերէն - Կէս մունջ:*
4. *Ստացական դերանուն - Կիլիկեան ոստան - Սկաւտ:*
5. *Ոչխար - Ջրային մեծ թռչուն:*
6. *Կորգէ՛, յափշտակէ՛ - Վէրք:*
7. *Ափ - Զարի, մագեղ:*
8. *Տղամարդ - Մոհամէտի փեսան - Տառ:*
9. *Տառի մը դրագիները - Անծին - Եգիպտական աստուած:*
10. *Ձեւ, եղանակ - Արաբական երկիր:*
11. *Մեղմ ալիք - Ջրուռի:*

ԹԻՒ 3494

ԽԱՉԲԱՌԻՆ

ԼՈՒԾՈՒՄԸ

ՁԵՌՆԱՌՈՒԹԻՒՆ ՄԸ՝ ՅՈՅՆԵՐՈՒ ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

ՊՈԼԻՍ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Թուրք իսլամական վիճեւալներ Երկուշաբթի օր ձեռնադրութիւն մը նետած են Պոլսոյ Յոյն Ուղղափառ Պատրիարքարանին վրայ: Մարդկային վնասներ չեն արձանագրուած: Անիկա կեդրոնն է Յոյն Ուղղափառ Պատրիարք Բարթողոմէոս Ա.ի, որ 250 միլիոն յոյն ուղղափառներու հոգեւոր պետն է:

ՊՈՍՆԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐԴԻՒՆՔԸ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարը՝ Քլաուս Քինքըլ, երէկ կոչ ուղղեց Պոսնիոյ համայնավարներուն, որպէսզի իրենց ուժերը միացնեն եւ իրենց երկիրը վերակառուցեն, հիմա որ յետ-պատերազմեան առաջին ընտրութեանց արդիւնքները հաստատուած են:

Ան ըսաւ, թէ այժմ անհրաժեշտ է ժողովրդավար կառոյցներ ստեղծել:

Եւրոպայի մէջ Ապահովութեան եւ Գործակցութեան կազմակերպութիւնը կիրակի օր հաստատած էր Սեպտեմբեր 14ի ընտրութեանց արդիւնքները, վերջ տալով արձանագրուած գեղծարարութեան մասին արտայայտութիւններուն:

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁ

ՕԹԱՆ երէկ գգուչացուց, թէ իսլամներու կողմէ սերպական հողամասերու վրայ գտնուող քանդուած 3 գիւղերու գրաւումը, որ ըստ Պոսնիոյ կառավարութեան գաղթականներու անմեղ վերադարձ մըն է, կրնայ գինուորական նպատակներ ծածկել:

(ՌԷՈՒԹԸՐ)

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԾԻԲԸ՝ ՄԵԾ

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐՆ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Եւրոպական Խորհուրդին նախագահ՝ Իւ Թիպօ տը Սիլկի կիրակի օր ըսաւ, թէ 1999ին դրամական միութեան մաս կազմելու պայմանները լրացնող երկիրներուն թիւը նախատեսուածէն մեծ պիտի ըլլայ, այս ամիս ներկայացուած պիւտճէական խիստ ծրագիրներէ դատած:

Նախապէս, Խորհուրդը յայտնած էր, թէ 1997ին Եւրոպական Միութեան անդամ 7 երկիրներ պիտի հասնին Մաասթրիխթի Համաձայնագիրով ճշդուած չափանիշերուն: 1997ին է, որ պիտի որոշուի, թէ ո՛ր երկիրները պիտի կարենան 1999ին միացեալ դրամանիշի միութեան մաս կազմել:

ԼԱՐՈՒԱԾ ԱԿԱՆ ՄԸ ՉԷՋՕՔԱՅՈՒԱԾ ՊԵԼՖԱՍԹԻ ՄԷՋ

ՊԵԼՖԱՍԹ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Բրիտանական ապահովութեան ուժերը Երկուշաբթի օր յայտնեցին, թէ կիրակի գիշեր, կեդրոնական Պելֆասթի մէջ լքուած ինքնաշարժի մը մէջ լարուած ական մը չէկոքացուցած են: Ասիկա ռմբահարումի կապուած առաջին դէպքն էր Պելֆասթի մէջ, ԻՐԱի կողմէ 2 տարի առաջ տեղի ունեցած գինադուլի յայտարարութենէն ետք:

Ոստիկանութիւնը գգուչացման հեռաձայնային հաղորդագրութիւն մը ստացած է մարդու մը կողմէ, որ ըսած է, թէ հակա-բրիտանական խմբակի մը անունով կը խօսի:

«ՌԷՈՒԹԸՐ» ԿԱՐՁԱՆԱԳՐԷ ...

Կ.Ը.Յ.Ի ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒ ՎԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանէն տրուած այլ հեռագրայուղեր կ'ընդգրկեն Կ.Ը.Յ.ի 3 անդամներու վկայութիւնները, որոնց պարզ ամփոփումը կը ներկայացնեն այստեղ:

Կ.Ը.Յ.ի կողմէ Կիրակի օր հրապարակուած «վերջնական արդիւնքները» չեն կրեր ստորագրութիւնը այս Յանձնախումբի կարգ մը անդամներուն, որոնցմէ երկուքը՝ Նորայր Խանգադեան եւ Աչոտ Մաշուրեան առանձին յայտարարութիւն մը ստորագրած են, բացայայտելով տեղի ունեցած խարդախութիւնները: Անոնք կը րոդոքեն Ա.Ի.Մ.ի կեդրոնին փակման եւ անոր հանդէպ խուժանային վերաբերմունքին դէմ, կ'ընդգծեն, որ ընդդիմադիրներուն առիթ չէ տրուած ստուգելու ընտրական որեւէ փաստաթուղթ եւ չեչտելով, որ այս վիճակը ազդած է արդիւնքին վրայ, կը պահանջեն անվաւեր հռչակել ընտրութեանց արդիւնքը:

Կ.Ը.Յ.ի մէկ այլ անդամը՝ Վ. Հախվէրդեան հրատարակած է իր կարծիքը: Ան կ'ըսէ, թէ արդիւնքին համաձայն չէ, որովհետեւ այն պահուն, երբ Ա.Ժ.Մ.ի ներկայացուցիչները խախտումներու մասին իրենց ունեցած գրաւոր տուեալներուն հիմամբ ստուգումներ կը կատարէին, տեղի ունեցան 25 Սեպտեմբերի ծանօթ դէպքերը, որմէ ետք, վերստուգման առիթ չէ տրուած իրենց...:

Բողոքի ձայն կը բարձրացնէ նաեւ Դեմոկրատական կուսակցութիւնը, որ կը յայտարարէ, թէ ընտրութիւններուն խախտումները հետեւանք էին հրապարակայնութեան բացակայութեան: Ան «սպրդանք» կը տեսնէ 25 Սեպտեմբերին դէպքերուն հրահրման մէջ, սակայն նաեւ կը պահանջէ բիրտ ուժի դիմողներուն պատժուիլը:

Այս բոլորէն ետք, հեռագրայուր մը կը յայտնէ, որ «Ձինուժ» յայտագիրէն յայտարարուած է, թէ գինեալ ուժերուն 98 առ հարիւրը (այսինքն՝ բացմատասնեակ հազարաւոր գինուորներ եւ ոստիկաններ) քուէարկած են Լ. Տէր Պետրոսեանի: Օտար դէտեր օրին արձանագրած էին, որ գինուորները կը քուէարկեն իրենց սպաներուն հրահանգով:

ՄԻՆՉ ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆՆԵՐԸ ՆԱՀԱՆՋԻ ԿԸ ՄԱՏՆՈՒԻՒ

ԲՐԻՏԱՆԻՈՅ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՃԱՍԲԱՅ ԿԸ ՀԱՐԹԵՆ ԴԷՊԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բրիտանիոյ Աշխատաւորական կուսակցութիւնը երէկ Պլէքփուլի մէջ բացումը կատարեց իր տարեկան համագումարին, որ յառաջիկայ երեսփոխանական ընտրութիւններէն առաջ վերջինն է:

Լուծելէ ետք թոշակներու վերաբերեալ քաղաքականութեան չուրջ բանավէճ մը, որ կրնար ձախակողմեան աւանդապաշտներուն հետ բախումի դուռ բանալ, կուսակցութեան դեկավարութիւնը անմիջապէս ձեռնարկեց որոշում չկայացուցած քուէարկողները սիրաշահելու աշխատանքին, խոստովանելով վերջ տալ խլիրդէ տառապողներու վիրաբուժական գործողութեան սպասման ցանկերուն:

Նշենք, որ հարցախոյգներու արդիւնքները ցոյց կու տան, թէ Աշխատաւորական կուսակցութիւնը աւելի քան 20 առ հարիւրի առաւելութիւն մը ունի իշխող Պահպանողական կուսակցութեան բաղդատած:

ՄԷՅՇԸՐ ԿՐՆԱՅ ՎԱՒԱՅՈՒԹԻՒՆ ՏԱԼ

Մինչ այդ, իշխող պահպանողականները այլ տագնապի մը սեմին են: Վարչապետ Ճոն Մէյճըր կրնայ այս չարաթ Լոնտոնի Գերագոյն Ատեանին մէջ վկայութիւն տալ պայթուցիկ հարցի մը առնչութեամբ, որուն քննարկումը այս չաբաթ պիտի սկսի: Անիկա տեղի պիտի ունենայ Պահպանողական կուսակցութեան նախընտրական ղեկավարներուն առջեւ:

ՊԱՊԸ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹԵԱՆ ՊԻՏԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒԻ

ՎԱՏԻԿԱՆ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Յովհաննէս Պօղոս Բ. Պապը կուրաղիքի վիրաբուժութեան մը պիտի ենթարկուի յառաջիկայ շաբթուան ընթացքին, յայտարարեց Վատիկան, Երկուշաբթի օր:

Յայտարարութիւնը կ'ըսէ, որ Պապին ժամադրութիւնները եւ ընդունելութիւնները առկախուած են Հոկտեմբեր 7էն սկսեալ: Հաղորդագրութիւնը չ'ըսաւ, սակայն, թէ ան ե՞րբ պիտի ենթարկուի վիրաբուժութեան:

TATEOSSIAN TRADING CO.
(TTC - Lebanon)

SAIFI - CENTRE TEKEYAN
TEL.: 01/449667 - 448648 - FAX.: 01 449667
ROND POINT DORA
TEL.: 03/861809

ՍԼՈՎԵՆԻԱ ՕԹԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Ա. ԹԵԿՆԱԾՈՒ

ԼԻՈՒԼԻԱՆԱ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Սլովենիոյ վարչապետը՝ Եանէզ Տռնովսէք Միացեալ Նահանգներ իր այցելութենէն վերադարձին յայտնեց, թէ անկասկած, որ Սլովենիա ՕԹԱՆի լիիրաւ անդամակցութեան առաջին թեկնածուներէն մէկը պիտի ըլլայ:

Սլովենիոյ «Էս. Թի. Էյ.» լրատու գործակալութիւնը րսաւ, թէ վարչապետին կարծիքով, ռուսական առարկութիւնները պիտի չազդեն ՕԹԱՆի որոշումին վրայ, ինչ կը վերաբերի նոր անդամներու առաջին խմբակին, որ Սլովենիոյ կողքին պիտի ընդգրկէ Լեհաստանը, Չեխ Հանրապետութիւնը եւ Հունգարիան:

Տռնովսէք նշած է, որ Սլովենիա րնաւ անդամ չէ եղած Վարշաւայի Ուխտին:

Միացեալ Նահանգներու պաշտպանութեան նախարար Ուիլիըմ Փերի Կիրակի օր չեչտած է, որ Ուաշինկթընն րնաւ տեղի պիտի չտայ Ֆրանսական պահանջներուն առջեւ՝ հարաւային Եւրոպայի մէջ ՕԹԱՆեան ուժերուն աւանդականօրէն ամերիկացի գինուորական հրամանատարը փոխարինելու եւրոպացի սպայով մը:

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԿԷՏ ՄԸ ԿԸ ՇԱՀԻՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Ռուսիոյ մէջ կիրակի օր տեղի ունեցած տեղական ընտրութեանց, ընդդիմադիր համայնավարները յաջողութիւն մը արձանագրած են Լենինկրատի չրջանին մէջ, ուր յաղթական դուրս եկած է այն թեկնածուն, որուն գօրակցած են: Նախնական արդիւնքներուն համաձայն, Վատիմ Կուսթով քուէներուն 53.37 առ հարիւրը ապահոված է:

Ռոսթովի մէջ, սակայն (հարաւային չրջան), բարեկարգչական նահանգապետ Վլատիմիր Ջուպ յաջողած է պարտութեան մատնել համայնավար թեկնածու Լէոնիտ Իւանչենքօ, որ ըստ նախնական արդիւնքներուն, 62 առ հարիւր ձեռք ձգած է:

Կիրակի օրուան ընտրութիւնները մաս կը կազմեն նախատեսուած չարք մը ընտրութիւններու՝ չրջանային դեկավարներու վերընտրութեան համար: Անոնք կը կազմեն խորհրդարանին վերին ժողովը՝ Դաչնակցային Խորհուրդը:

ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

ՄՈՍԿՈՒԱ.- Ռուսիոյ վարչապետ Վիքթոր Չեռնոմիրտին այսօր Զուիցերիա երկօրեայ այցելութեան մը պիտի ձեռնարկէ:

ՄՈՍԿՈՒԱ - Գերմանիոյ նախագահ Ռոման Հերցոգ Ռուսիա իր այցելութիւնը յետաձգած է նախագահ Պորիս Ելչինի վիրաբուժական գործողութեան պատճառով:

ԳԱՀԻՐԷ.- Եգիպտոսի Պետական Ապահովութեան Գերագոյն Ատեանը երէկ մահապարտի արձակեց 2 իսլամ ծայրայեղականներու դէմ, որոնք ամբաստանուած են 3 տարի առաջ բարձրաստիճան ոստիկան մը եւ անոր 2 օգնականները սպանած րլալու յանցանքով:

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐՆ - «Սի. Էն. Էն. - Եու. Էս. Էյ. Թուտէյ» առօրեայ դրութեամբ կազմակերպած հարցախոյգներուն կիրակի օրուան արդիւնքները ցոյց տուած են, թէ նախագահութեան թեկնածուներ նախագահ Պիլ Քլինթընի եւ Պոպ Տոլի միջեւ տարբերութիւնը դարձեալ բարձրացած է 14 առ հարիւրի:

Օր մը առաջ, տարբերութիւնը 9 առ հարիւր էր:

ԱՆԳԱՐԱ.- Թրքական ուժեր երէկ գրաւած են դիակը շարաբաւերջին Սեւ ծովու մէջ րնկղմած ռուսական նաւու մը անձնակազմի անդամներէն մէկուն, որ կորսուած էր նկատուած: 6 ուրիշներու դիակները տակաւին չեն գտնուած:

(ՌԷՈՒԹԸՐ)

Speedway
BLANCO CENTER
ՀԵՌ. 585545-268962
ՕՐՈՒԱՆ ՃԱՇԸ
ՀԱՒ ԵՒ
ԳԵՏՆԱԽՆՁՈՐ
ՓՈՒՒԸ ԵՓԱԾ,
ՍԽՏՈՐՈՎ ԵՒ
ԿԻՏՐՈՆՈՎ
ԱՂՑԱՆ

«ԹԱԼԵՊԱՆ» ՈՒԺԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐԺԻՆ ՔԱՊՈՒԼԷՆ ՀԻՒՍԻՍ

ՊՈՆ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Աֆղանիստան այցելող Մակի պատուիրակ Նորպրրթ Հոլ Երկուշաբթի օր յայտարարեց, որ կը փորձէ խաղաղութեան բանակցութիւններ կազմակերպել երկիրին մէջ իրարու հակամարտ բոլոր կողմերուն միջեւ:

Հոլ ըսաւ, որ մայրաքաղաք Քապուլը գրաւող «Թալեպան»ի հրամանատարութեան հետ տեսակցելէ ետք, տեսակցութիւն պիտի ունենայ նաեւ երկու այլ չարժումներու հետ: Ան չեչտեց, որ միայն «Թալեպան»ի հետ խօսելով տագնապը չի լուծուիր, որովհետեւ պէտք է բոլոր թեւերը մասնակից րնել բանակցութեանց: Հոլ աւելցուց, որ գլխաւոր հարցը «Թալեպան»ը համոզելն է, թէ ՄԱԿ կ'ուզէ չարունակել եւ խորացնել անոր հետ իր տիալոգը:

Միւս կողմէ, «Թալեպան»ի ուժերը չարունակեցին իրենց յառաջխաղացքը եւ ամրապնդելէ ետք Քապուլի վրայ իրենց հակակչիռը, դէպի հիւսիս ուղղուեցան, ուր բախումներ կ'ունենան նախկին վարչապետ Ղալպուտտին Հիքմաթիարի «Հիզպի Իսլամ»ի ուժերուն հետ եւ ուր արդէն իսկ քանի մը կեդրոն եւ քաղաք մը գրաւած են:

Քապուլի մէջ «Թալեպան»ի ուժերը սկսած են իսլամական օրէնքի կիրարկումին, որուն առաջին արտայայտութիւնը եղաւ կիներուն քողի գործածութեան պարտադրումը: Ականատեսներ ըսին, որ Քապուլի մէջ չորս կիներ ծեծուած են «Թալեպան»ի գինեալներուն կողմէ, որովհետեւ իրենց գգեստները պատշաճ եւ իսլամական չէին:

ԷՐՊԱՔԱՆ ՊԱՐՏՔ ԳԱՆՁԵԼՈՒ Կ'ԵՐԹԱՅ ԼԻՊԻԱ

ԱՆԳԱՐԱ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Առեւտուրի մարգի թուրք պաշտօնատարներու պատուիրակութիւն մը Երկուշաբթի օր Լիպիա ուղղուեցաւ՝ պատրաստելու համար վարչապետ Նեճմէտտին Էրպաքանի այցելութիւնը: Էրպաքան կ'ուզէ ապահով րլլալ, որ Լիպիա պիտի վճարէ 305 միլիոն տոլարի հասնող իր պարտքը:

Գանձատան եւ արտաքին առեւտուրի պաշտօնատարները տեսակցութիւններ պիտի ունենան լիպիացի իրենց պաշտօնակիցներուն հետ, քննարկելու համար պարտքը արագ միջոցներով վճարելու կարելիութիւնները: 305 միլիոն տոլարը րնդհանրապէս չինարարական ծրագիրներու պարտք է:

Էրպաքան, որ Ջորեքշաբթի օր վեցօրեայ չրջապտոյտի մը պիտի ձեռնարկէ, Լիպիա պիտի հասնի Հոկտեմբեր 4ն առ միջեւ եւ տեսակցութիւն պիտի ունենայ նախագահ Մուամմար Քագաֆիի հետ: Էրպաքանի չրջապտոյտը կ'րնդգրկէ նաեւ Եգիպտոսն ու Նիճերիան:

Թուրք կապալառուները ժամանակ մը ի վեր կը պահանջեն իրենց իրաւունքը: Անոնք կ'ըսեն, որ Լիպիա մէկ անգամով կրնայ վճարել ամբողջ գումարը եւ թէ անիկա պարգապէս կ'ուշացնէ վճարումը, քաղաքական խաղաքարտի վերածելու համար գայն:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻԼ

ՓԱՐԻԶ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Ֆրանսայի մէջ ուսուցիչները Երկուշաբթի օր մէկ օրուան գործադուլի ձեռնարկեցին, բողոքելու համար կրթական մարգին կապուած 2300 գործերու կրճատման կառավարութեան ծրագիրներուն դէմ: Հարիւրաւոր դպրոցներ փակուեցան եւ ուրիշներու մէջ ծրագիրները խանգարուեցան:

Կառավարութիւնը յայտարարած է, թէ 1997ին նախակրթարանի եւ երկրորդականի մէջ աւելի քան 5 հազար գործեր պիտի ջնջէ, նկատի առած որ վերջին տարիներուն ծնունդներու համեմատութիւնները նուազած են:

Միւս կողմէ, բարձրագոյն ուսման մարգին մէջ, չուրջ 2700 նոր պաշտօններ պիտի ստեղծուին, սակայն ուսուցիչները կ'ըսեն, թէ ասիկա իրենց համար դարձեալ կը նշանակէ 2300 նուազ գործի կարելիութիւն:

ԻՐԱՔԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ «ՔԱՆԻ ՄԸ ՇԱԲԱԹԷՆ»

ԺԸՆԵՒ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- ՄԱԿի փոխ րնդհանուր քարտուղար Եասուշի Աքաշի Երկուշաբթի օր յաւատեսութիւն արտայայտեց Իրաքի հետ գոյացած «Քարիւղի փոխարէն սննդանիւթ» համաձայնագիրին գործադրութեան մասին, րսելով, որ անիկա մօտ ատենէն, թերեւս քանի մը շաբաթէն, ի գօրու պիտի դառնայ:

Ան ըսաւ, որ Իրաքի ժողովուրդին մեծամասնութիւնը աղքատութեան մակարդակէն վար վիճակի մէջ են, իսկ գինուորական վերջին գործողութիւնները անոնց կացութիւնը աւելի եւս ծանրակչիռ դարձուցած է:

Համաձայնագիրին նպատակը իրաքցի պարզ ժողովուրդին տանջանքները թեթեւցնել է:

ԻՍԿ Ո՞Վ Է ՈՃՐԱԳՈՐԾԸ

ՀՈՊԱՐԹ, 30 (ՌԷՈՒԹԸՐ).- Աւստրալիոյ արդի պատմութեան մէջ, հաւաքական մեծագոյն թիւով ոճիրներ գործած ըլլալու յանցանքով ամբաստանուած մարդը Երկուշաբթի օր դատարանի մէջ յայտարարեց, որ անմեղ է:

29 տարեկան Մարթին Պրայընթ մերժեց ընդունիլ այն ամբաստանութիւնը, թէ 35 հոգի սպանած է եւ 20 ուրիշներ փորձած է սպաննել: Պրայընթի այս յայտարարութիւնը նախատեսել կու տայ ամբողջական դատավարութիւն մը, որ պիտի սկսի Նոյեմբեր 19ին:

Ապրիլ 28ին, Պրայընթ արճճարան մը մտած եւ կրակ բացած էր 20 զոհ պատճառելով: Ապա՝ դուրս ելլելով մէկ ժամուան ընթացքին 12 ուրիշներ ալ սպաննած էր: Պրայընթ նաեւ պատանդ վերցուցած էր երեք հոգի, որոնց դիակները գտնուած էին յաջորդ օրը:

ԱԶԴԱԿ ՀԵՌ. ԽՄԲ. 239186 (ՊԷՅՐՈՒԹ), 260780-583026 (ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՈՒՏ), 260115 (ՏՊԱՐԱՆ)
AZTAG. TEL.RED. 239186 (BEIRUT), 260780-583026 (BOURJ HAMMOUD), 260115 (IMP.) P.O.B 80860, BOURJ HAMMOUD
ԱԶԴԱԿ
هاتف دار التحرير ٢٣٩١٨٦ - بيروت - ٢٦٠١١٥ المطبعة
ص.ب ٨٠٨٦٠ برج حمود ٥٨٣٠٢٦-٢٦٠٧٨٠